Regnskab 2015

VIBORG KOMMUNE

Indholdsfortegnelse

Forord ... 1
Ledelsens påtegning ... 2
Anvendt regnskabspraksis ... 3
Resultatopgørelse (Udgiftsbaseret regnskabsopgørelse) ... 7
Balance ... 9
Hoved- og nøgletal ... 11
Udvikling i kommunens generelle økonomiske stilling ... 12
Politisk organisation ... 14
Administrativ organisation ... 17
Facility Management ... 20
Skoler og klubber ... 23
Dagtilbud ... 27
Ungdomsskoler ... 30
Tandpleje ... 33
Familieområdet ... 36
B&U's overførselsområde ... 40
Ældreområdet ... 42
Sundhedsområdet ... 48
Beskæftigelsestilbud ... 52
Socialområdet ... 55
Pensioner og boligstøtte ... 64
Arbejdsmarkeds- og overførselsområdet ... 66
Kultur ... 70
Folkeoplysning og idrætsanlæg ... 73
Grønne områder ... 76
Trafikområdet ... 79
Kommunale ejendomme ... 84
Forsyningsområdet ... 87
Plan-, natur og miljøområdet ... 90
Uddannelse, handel og innovation ... 95
Beredskabsområdet ... 98
Note 1 Skatter, tilskud og udligning ... 102
Note 2 Personaleoversigt ... 103
Note 3 Driftsudgifter fordelt på politikområder ... 104
Note 4 Renter ... 106
Note 5 Overførsel af ikke-forbrugte driftsmidler ... 107
Note 6 Overførsel af ikke-forbrugte anlægsmidler ... 108
Note 7 Aktier og andelsbeviser m.v. ... 109
Note 8 Langfristede tilgodehavender ... 110
Note 9 Tilgodehavender ... 111
Note 10 Finansieringsoversigt ... 112
Note 11 Udvikling i egenkapitalen ... 113
Note 12 Hensatte forpligtelser ... 114
Note 13 Langfristede gældsforpligtelser ... 115
Note 14 Kortfristede gældsforpligtelser ... 116
Note 15 Kautions- og garantiforpligtelser samt eventualrettigheder ... 117
Note 16 SWAP – aftaler ... 118
Note 17 Udførelse af opgaver for andre myndigheder ... 119
Revisionspåtegning ... 120

Forord

Årsregnskabet for 2015 indeholder en status over den økonomiske situation og årets samlede økonomiske resultat. Samtidig indeholder det en opfølgning på byrådets mål for de enkelte politikområder.

Endnu et godt regnskab
Regnskabet for 2015 viser, at Viborg Kommune igen har leveret et godt resultat, som holder sig inden for Byrådets målsætninger.

Regnskabet viser et overskud på den ordinære drift (indtægter fra skatter, tilskud og udligning fratrukket driftsudgifterne og renter) på 268 mio. kr., hvilket skal ses i forhold til Byrådets målsætning om overskud på mindst 200 mio. kr. og er på niveau med det oprindelige budgetterede overskud på 255 mio. kr. Et overskud der anvendes til at finansiere anlægsaktiviteterne.

Viborg Kommunes gennemsnitlige likviditet udgør 443 mio. kr., hvilket er væsentlig over Byrådets målsætning på mindst 200 mio.kr.

Helt centralt i Viborg Kommunes økonomistyring er muligheden for overførsel af mindreforbrug til kommende regnskabsår. Der overføres således 105,5 mio.kr. af mindreforbruget i 2015 til drift i de kommende år. Dette er en stigning på 4,9 mio. kr. i forhold til sidste år.

Resultatet samt den høje gennemsnitlige likviditet har betydet, at Viborg Kommune i 2015 har opretholdt et meget højt anlægsniveau på 393,8 mio. kr. Det er bl.a. byggeriet af Viborg Kommunes nye superinstitution "Bulderby", Pilekvisten i Bjerringbro samt etablering/samling af den kommunale tandpleje i Sundhedshuset. Samtidig har Viborg Kommune købt flere ejendomme såsom Viborg Handelsskole, den tidligere landsret samt Tinghallen. Køb som i de kommende år vil betyde yderligere udvikling i kommunen.

Herudover lever Viborg Kommune op til kravene i økonomiaftalen mellem KL og regeringen, og vi har til stadighed fokus på udgifterne for at sikre os mod at blive ramt af sanktioner.

Den økonomiske situation er nærmere beskrevet i ansnittet: "Udvikling i kommunens generelle økonomiske stilling".

Vi fastholder fokus på sund økonomi
En god økonomistyring, som virker ud i alle afdelinger, er hjørnestenen i en sund økonomi. Vi ser derfor med stor anerkendelse på det arbejde, som de politiske udvalg, de mange ledere og medarbejdere i kommunen har ydet i 2015 for at sikre at Viborg Kommune igen i år har leveret et godt resultat.

Når der er styr på økonomien, skaber vi samtidig fundamentet for at kunne skabe yderligere vækst i kommunen i de kommende år.

Med et fremtidigt omprioriteringsbidrag til staten i de kommende år, vil der fortsat være stort behov for fokus på effektivisering og vækst, så vi fortsat har mulighederne for at udvikle Viborg Kommune til glæde for alle borgere.

God læselyst med årsregnskabet for 2015.

Torsten Nielsen
Borgmester

Lasse Jacobsen
Kommunaldirektør

Ledelsens påtegning

Økonomi- og Erhvervsudvalget har den 6. april 2016 aflagt årsregnskab for 2015 for Viborg Kommune til Byrådet.

Årsregnskabet bygger på de obligatoriske oversigter og redegørelser, der skal aflægges i overensstemmelse med Lov om Kommunernes styrelse og reglerne i Økonomi- og Indenrigsministeriets Budget- og regnskabssystem for Kommuner.

Vi anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig, således at årsregnskabet giver et retvisende billede af kommunens aktiver og passiver, finansielle stilling samt årets økonomiske resultat.

I henhold til styrelseslovens § 45 overgiver Byrådet hermed regnskabet til revision.

Torsten Nielsen
Borgmester

Lasse Jacobsen
Kommunaldirektør

Anvendt regnskabspraksis

Generelt

Kommunens regnskabspraksis er detaljeret fastlagt i "Principper for Økonomistyring" med tilhørende bilag. Den overordnede regnskabspraksis er følgende:

God bogføringsskik
Kommunens bogføring foretages i overensstemmelse med god bogføringsskik. Ved god bogføringsskik forstås den praksis, der til enhver tid anses for god skik og brug blandt kyndige og ansvarsbevidste fagfolk inden for bogføringsområdet.

Det er en forudsætning for god bogføringsskik, at reglerne i "Budget- og regnskabssystem for Kommuner" samt øvrige relevante forskrifter er fulgt.

Ændringer i regnskabspraksis i forhold til tidligere år
Regnskabet er aflagt efter samme regnskabspraksis som sidste år.

Driftsregnskab

Indregning af indtægter og udgifter
Indtægter indregnes så vidt muligt i det regnskabsår, de vedrører, jf. transaktionsprincippet.

Driftsudgifter i regnskabsopgørelsen indregnes i det regnskabsår, de vedrører, jf. transaktionsprincippet, forudsat at de er kendte for kommunen inden udløbet af supplementsperioden.

Anlægsudgifter indregnes i regnskabsopgørelsen i de regnskabsår, hvori anlægsudgiften afholdes.

Præsentation i udgiftsregnskabet
Præsentation af kommunens årsregnskab tager udgangspunkt i det udgiftsbaserede regnskab. Årsregnskabets primære funktion er at kunne sammenholde regnskabet med budgettet, der er opgjort efter udgiftsbaserede principper.

Årsregnskabet indeholder en afrapportering af kommunens resultat og præsentation af kommunens væsentlige faglige resultater og aktivitetsniveau.

Ekstraordinære poster
Her beskrives eventuelle driftsmæssige dispositioner, som er ekstraordinære for det pågældende regnskabsår.

Bemærkninger til regnskabet
Styrelsesloven fastsætter, at årsregnskabet i fornødent omfang skal være ledsaget af bemærkninger, navnlig vedrørende væsentlige afvigelser mellem bevillings- og regnskabsbeløb.

Der udarbejdes bemærkninger til driftsindtægter og -udgifter i forhold til det oprindelige/korrigerede budget på bevillingsniveau. Der skal også udarbejdes bemærkninger til regnskabet i tilfælde, hvor der nok er overensstemmelse mellem regnskabs- og bevillingsbeløb, men hvor de aktiviteter eller formål, som var forudsat ved bevillingsafgivelsen, ikke er realiseret.

Omkostningsregnskab
Viborg Kommune har på baggrund af Social- og Indenrigsministeriets regler i "Budget- og regnskabssystemet for Kommuner" fravalgt at udarbejde omkostningsregnskab fra og med årsregnskabet for 2010.

Anvendt regnskabspraksis

Balancen

Præsentation af balancen
Formålet med balancen er at vise kommunens aktiver og passiver opgjort henholdsvis ultimo regnskabsåret og året før, idet der ved passiver forstås summen af egenkapital og forpligtigelser.
Der er af Social- og Indenrigsministeriet fastsat formkrav til, hvordan balancen skal udarbejdes.

Materielle anlægsaktiver
Aktiver indregnes som hovedregel i balancen til kostpris og afskrives over den forventede levetid. Ejendomsretten dokumenteres via bogførte fakturaer og leasingaftaler m.v.
Aktiver med en levetid på 1 år eller derunder – samt aktiver under 100.000 kr. afskrives straks og registreres således ikke i anlægskartoteket.
Indretning af lejede lokaler samt anlæg, driftsmateriel og inventar måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.
Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug.
Udgifter over 100.000 kr., der medfører en væsentlig forbedring af et aktivs egenskaber eller en væsentlig forlængelse af et aktivs levetid, aktiveres sammen med det pågældende aktiv og afskrives over den nye levetid. Udgifter til mindre reparationer og lignende, som ikke har en væsentlig indflydelse på aktivets levetid eller egenskaber i øvrigt, udgiftsføres i det regnskabsår, hvori de afholdes.

Grunde og bygninger
Ejendomme anskaffet før 1. januar 1999 værdisættes til ejendomsvurderingen for ejendommen pr. 1. januar 2004 fratrukket afskrivninger.
Bygninger og grunde anskaffet efter 1. januar 1999 indregnes til anskaffelsespris med fradrag af afskrivninger. Der afskrives ikke på grunde.

Øvrige materielle anlægsaktiver
Øvrige materielle anlægsaktiver er indregnet til anskaffelsespris med fradrag af afskrivninger.
Levetider er fastlagt til følgende:

- Bygninger max. 15 – 50 år (afhængig af anvendelsesformål)
- Tekniske anlæg, maskiner m.v. max. 8 – 50 år (afhængig af anvendelsesformål)
- Inventar, herunder IT-udstyr m.v. 3 – 10 år

Infrastrukturelle anlægsaktiver (veje, signalanlæg, broer m.v.) samt ikke-operationelle anlægsaktiver (arealer til rekreative formål samt naturbeskyttelses- og genopretningsformål) indregnes ikke i balancen.

Finansielt leasede anlægsaktiver
Finansielt leasede aktiver behandles regnskabsmæssigt som tilsvarende erhvervede aktiver og indregnes til kostprisen. Kostprisen måles som den laveste af enten dagsværdien af det leasede aktiv eller nutidsværdien af minimumsleasingydelserne med tillæg af omkostninger.
Når der ikke er sammenhæng mellem leasinggiver og leverandøren af de aktiver, der er omfattet af leasingkontrakterne, optages de leasede aktiver i anlægskartoteket og statusbalancen til den faktiske kostpris på linje med andre erhvervede aktiver. Når leasinggiver og leverandør er den samme, beregnes nutidsværdien af minimumsydelserne med tillæg af omkostninger.
Finansielt leasede anlægsaktiver afskrives over den forventede levetid, der fastsættes efter typen af aktiv.

Materielle anlægsaktiver under udførelse
Igangværende materielle anlægsaktiver under opførelse værdiansættes og optages til de samlede afholdte omkostninger på balancetidspunktet. Der afskrives ikke på materielle anlæg under udførelse. Først når anlægget er udført, påbegyndes afskrivning over anlæggets forventede levetid.

Immaterielle anlægsaktiver
Immaterielle anlægsaktiver afskrives lineært over maksimalt 10 år. Ved kontrakter, aftaler og lignende anvendes så vidt muligt den gældende kontraktperiode.

Finansielle anlægsaktiver – Tilgodehavender
Tilgodehavender optages i balancen til nominel værdi under de respektive regnskabsposter hertil. Der nedskrives til imødegåelse af forventede tab til nettorealisationsværdien.

Anvendt regnskabspraksis

Finansielle anlægsaktiver – Aktier og andelsbeviser
Andele af interessentskaber, som Viborg Kommune har medejerskab til, indgår i balancen med den andel af virksomhedens indre værdi, jfr. Senest foreliggende årsregnskab, som svarer til kommunens ejerandel.
For noterede aktier foretages indregningen til kursværdien pr. 31. december, og for ikke noterede aktier og andre kapitalandele (andelsbeviser og lignende) foretages indregningen efter indre værdis metode.

Omsætningsaktiver – Varebeholdninger
Udgifter til indkøb af råvarer, hjælpematerialer samt andre forbrugsvarer udgiftsføres på anskaffelsestidspunktet.

Varebeholdninger over 1 mio. kr. og/eller beholdninger med væsentlige forskydning i lagerets størrelse fra år til år registreres.

Varelagre mellem 100.000 kr. og 1 mio. kr. registreres, hvis der sker forskydninger i varelageret som vurderes at være væsentlige.

Varebeholdning måles til kostpris efter princippet FIFO (first in first out).

Viborg Kommune har ikke registreret varebeholdninger, da Viborg Kommune ikke har varebeholdninger over 1 mio. kr. eller beholdninger med væsentlige forskydning i lagerets størrelse fra år til år.

Omsætningsaktiver – Fysiske aktiver til salg
Fysiske aktiver til salg måles til kostpris eller nettorealisationsværdi, hvor denne er lavere.

Grunde og bygninger til salg op- eller nedskrives via egenkapitalen til forventet salgspris.

Likvide aktiver samt omsætningsaktiver – Værdipapirer
Likvide aktiver omfatter likvider samt kortfristede værdipapirer, der uden hindring kan omsættes til likvide beholdninger, og hvorpå der kun er ubetydelig risiko for værdiændringer. Likvide beholdninger indregnes til nominel værdi, og værdipapirer indregnes til dagsværdi (kurs) på balancedagen.

Egenkapital
I egenkapitalen er også indeholdt selvejende institutioner, som kommunen har indgået driftsoverenskomst med.

Finansielle gældsforpligtelser
Langfristet gæld til realkreditinstitutter og andre kreditinstitutter er optaget med restgælden på balancetidspunktet. Den kapitaliserede restleasingforpligtelse vedrørende finansiel leasede anlægsaktiver indregnes i balancen som en gældsforpligtelse, og leasingydelsens rentedel indregnes over kontraktens løbetid i resultatopgørelsen.

Andre gældsforpligtelser, som omfatter gæld til leverandører, andre myndigheder samt anden gæld, måles i nominel værdi.

Gæld i udenlandsk valuta reguleres til kursen ultimo regnskabsåret.

Nedskrivning af tilgodehavender
Langfristede tilgodehavender på funktionerne 9.32.22, 9.32.23 og 9.32.25 gennemgås med henblik på vurdering af forventede tab.

For områder, hvor der er historiske data om afskrivning til rådighed, anvendes disse som dokumentation for den foretagne nedskrivning med forventet tab.

For øvrige tilgodehavender foretages en individuel vurdering, der beskriver og dokumenterer grundlaget for foretaget nedskrivning.

Hensatte forpligtelser
Forpligtigelser indregnes i balancen, når kommunen på balancedagen har en retslig eller faktisk forpligtigelse, som resultat af en tidligere begivenhed, og det er sandsynligt, at afviklingen heraf vil medføre et træk på kommunens økonomiske ressourcer, og der kan foretages en pålidelig beløbsmæssig måling af forpligtigelsen.

Pensionsforpligtigelser, der ikke er forsikringsmæssigt afdækket vedrørende tjenestemandsansatte og ansatte på tjenestemandslignende vilkår, optages i balancen under forpligtigelser. Kapitalværdien af pensionsforpligtigelsen er beregnet aktuarmæssigt ud fra forudsætninger fra Social- og Indenrigsministeriet. Minimum hvert 5. år foretages en aktuarmæssig beregning af pensionsforpligtigelsen vedrørende tjenestemænd. Social- og Indenrigsministeriet har fastlagt en pensionsalder på 62 år.

.

Anvendt regnskabspraksis

Hensatte forpligtigelser vedrørende eksempelvis miljøforurening, indfrielse af garantier til enkeltpersoner i henhold til social-/boliglovgivning, retssager og erstatningskrav og arbejdsskade forpligtelser indregnes på balancen til den løbende ydelses kapitaliserede værdi opgjort pr. forpligtigelse.

Fratrædelsesbeløb ved udløb af åremålsansættelser optages til nominel værdi i overensstemmelse med de indgåede aftaler.

Langfristede gældsforpligtigelser
Langfristet gæld til realkreditinstitutter og andre kreditinstitutter er optaget med restgælden på balancetidspunktet.

Den kapitaliserede restleasingforpligtigelse vedrørende finansielt leasede anlægsaktiver indregnes i balancen som en gældsforpligtigelse, og leasingydelsens rentedel indregnes over kontraktens løbetid i resultatopgørelsen.

Andre gældsforpligtigelser, som omfatter gæld til leverandører, andre myndigheder samt anden gæld, måles til nominel værdi.

Gæld i udenlandsk valuta reguleres til kursen ultimo regnskabsåret.

Kortfristet gæld
Kortfristet gæld til pengeinstitutter, staten, kirken, andre kommuner og regioner optages med restværdien på balancetidspunktet.

Feriepengeforpligtelsen indgår ikke i kommunens regnskabsaflæggelse.

Noter til driftsregnskab og balance
Der er udarbejdet noter til henholdsvis driftsregnskab og balance i det omfang, der er væsentlige forhold, som bør belyses, og/eller Social- og Indenrigsministeriet har stillet krav om noteoplysning/regnskabsbemærkning.

Resultatopgørelse (Udgiftsbaseret regnskabsopgørelse)

Noter	Beløb i mio. kr. (- = indtægt/overskud)	Budget 2015	Korr. budget 2015	Regnskab 2015	Regnskab 2014
	A. Det skattefinansierede område				
1	**Indtægter**				
	Skatter	-3.966,5	-3.974,8	-3.973,3	-3.927,8
	Generelle tilskud m.v.	-1.508,1	-1.498,0	-1.505,1	-1.469,7
	Indtægter i alt	**-5.474,6**	**-5.472,7**	**-5.478,5**	**-5.397,6**
2, 3	**Driftsudgifter (excl. forsyningsvirksomhed)**				
	Serviceudgifter:				
	Økonomi- og erhvervsudvalget	569,2	605,5	531,3	512,0
	Børne- og ungdomsudvalget	1.578,3	1.606,2	1.555,4	1.525,3
	Ældre- og sundhedsudvalget	1.047,8	1.091,4	1.062,7	1.036,3
	Social- og arbejdsmarkedsudvalget	441,1	439,8	452,6	427,3
	Kultur- og fritidsudvalget	159,6	164,8	161,2	151,8
	Teknisk Udvalg	139,0	142,7	139,0	131,7
	Klima- & Miljøudvalget	16,3	17,8	15,9	14,4
	Forebyggelsesudvalget	0,0	0,0	0,0	0,0
	Udvalget for Uddannelse, Handel og Innovation	2,0	1,8	0,6	0,5
	Demokratiudvalget	0,0	0,0	0,0	0,0
	Beredskabskommissionen	17,1	17,8	16,8	16,8
	Serviceudgifter i alt	**3.970,4**	**4.087,9**	**3.935,3**	**3.815,9**
3	**Udgifter til overførselsindkomst:**				
	Børne- og ungdomsudvalget	17,2	13,0	13,8	15,9
	Ældre- og sundhedsudvalget	0,0	0,0	0,0	0,0
	Social- og arbejdsmarkedsudvalget	1.210,9	1.238,8	1.253,3	1.188,6
	Udgifter til overførselsindkomst i alt	**1.228,1**	**1.251,8**	**1.267,1**	**1.204,5**
	Driftsudgifter i alt	**5.198,4**	**5.339,7**	**5.202,4**	**5.020,3**
	Driftsresultat før finansiering	**-276,1**	**-133,0**	**-276,1**	**-377,2**
4	**Renteudgifter (netto)**	**20,2**	**14,2**	**8,4**	**16,2**
	RESULTAT AF ORDINÆR DRIFTSVIRKSOMHED	**-255,9**	**-118,8**	**-267,6**	**-361,0**

Resultatopgørelse (Udgiftsbaseret regnskabsopgørelse)

Noter	**Beløb i mio. kr.** (- = indtægt/overskud)	**Budget 2015**	**Korr. budget 2015**	**Regnskab 2015**	**Regnskab 2014**
	Anlægsudgifter (excl. forsyningsvirksomhed)				
	Økonomi- og erhvervsudvalget	-11,6	170,6	161,4	21,4
	Børne- og ungdomsudvalget	91,6	139,9	102,9	95,7
	Ældre- og sundhedsudvalget	9,8	25,7	14,3	54,2
	Social- og arbejdsmarkedsudvalget	21,4	45,6	33,8	11,2
	Kultur- og fritidsudvalget	18,6	54,6	25,3	26,9
	Teknisk Udvalg	68,5	112,7	59,9	38,1
	Klima- & Miljøudvalget	5,5	15,5	4,8	3,6
	Beredskabskommissionen	0,0	4,4	3,5	3,6
	Anlægsudgifter i alt	**203,8**	**569,0**	**405,8**	**254,7**
	Jordforsyning				
	Indtægt ved salg af jord	-17,2	-25,1	-25,4	-28,0
	Udgift ved køb af jord incl. byggemodning	39,8	53,9	13,5	27,6
	Resultat af jordforsyning	**22,5**	**28,8**	**-12,0**	**-0,4**
	RESULTAT AF DET SKATTEFINANSIEREDE OMRÅDE	**-29,5**	**479,0**	**126,2**	**-106,7**
	B. Forsyningsvirksomheder				
	Drift (indtægter - udgifter)	-10,5	-10,6	-13,1	-12,9
	Anlæg (indtægter - udgifter)	18,0	28,8	6,5	6,2
	RESULTAT AF FORSYNINGSVIRKSOMHEDER	**7,4**	**18,1**	**-6,6**	**-6,7**
5, 6	**C. RESULTAT I ALT (A+B)**	**-22,1**	**497,2**	**119,6**	**-113,4**

Balance

Noter	Beløb i mio. kr.	Ultimo 2014	Ultimo 2015
	AKTIVER		
	ANLÆGSAKTIVER		
	Materielle anlægsaktiver		
	Grunde	553,5	566,3
	Bygninger	1.839,7	2.094,1
	Tekniske anlæg m.v.	59,8	70,1
	Inventar	3,4	5,3
	Anlæg under udførelse	358,2	269,0
	I alt	**2.814,5**	**3.004,8**
	Immaterielle anlægsaktiver	**0,0**	**0,0**
	Finansielle anlægsaktiver		
7	Aktier og andelsbeviser m.v.	2.768,5	2.771,0
8	Langfristede tilgodehavender	173,0	218,3
	Udlæg vedrørende forsyningsvirksomheder	-30,8	-37,3
	I alt	**2.910,7**	**2.952,0**
	ANLÆGSAKTIVER I ALT	**5.725,2**	**5.956,8**
	OMSÆTNINGSAKTIVER		
	Fysiske anlæg til salg (jordforsyning)	277,5	284,2
9	Tilgodehavender	243,8	276,5
	Værdipapirer (pantebreve)	32,3	30,3
10	Likvide beholdninger	224,7	71,3
	I alt	**778,4**	**662,3**
	AKTIVER I ALT	**6.503,6**	**6.619,1**

Balance

Noter	Beløb i mio. kr.	Ultimo 2014	Ultimo 2015
	PASSIVER		
11	**EGENKAPITAL**		
	Modpost for takstfinansierede aktiver	-45,4	-44,3
	Modpost for selvejende institutioners aktiver	-13,6	-15,6
	Modpost for skattefinansierede aktiver	-2.967,9	-3.194,1
	Reserve for opskrivninger	-65,1	-35,1
	Balancekonto	-979,1	-606,8
	I alt	**-4.071,1**	**-3.895,9**
12	**HENSATTE FORPLIGTELSER**	**-655,2**	**-905,9**
13	**LANGFRISTEDE GÆLDSFORPLIGTELSER**	**-1.231,6**	**-1.254,0**
	NETTOGÆLD FONDS, LEGATER, DEPOSITA M.V.	**-23,2**	**-24,0**
14	**KORTFRISTEDE GÆLDSFORPLIGTELSER**	**-522,6**	**-539,2**
	PASSIVER I ALT	**-6.503,6**	**-6.619,1**

Hoved- og nøgletal

Oversigt over væsentlige økonomiske nøgletal Beløb mio. kr.	Regnskab 2015	Regnskab 2014	Regnskab 2013	Regnskab 2012	Regnskab 2011
Regnskabsopgørelsen (- = indtægt/overskud)					
Resultat af ordinær driftsvirksomhed	-267,6	-361,0	-321,9	-138,2	-140,8
Resultat af det skattefinansierede område	126,2	-106,7	-188,6	55,5	192,9
Resultat af forsyningsvirksomheder, drift	-13,1	-12,9	-7,4	-10,4	-21,5
Resultat af forsyningsvirksomheder, anlæg	6,5	6,2	15,5	11,4	5,6
Balance, aktiver					
Anlægsaktiver i alt	5.956,8	5.725,2	5.664,6	5.623,4	5.676,4
Omsætningsaktiver i alt	662,3	778,4	412,4	233,4	183,7
Likvide beholdninger	71,3	224,7	59,2	52,1	-61,5
Balance, passiver					
Egenkapital	3.895,9	4.071,1	3.400,2	3.327,1	3.561,2
Hensatte forpligtigelser	905,9	655,2	1.161,8	1.038,1	943,5
Langfristet gæld	1.254,0	1.231,6	1.229,2	1.173,3	1.081,7
- heraf ældreboliger	385,6	398,6	411,2	334,8	344,8
Kortfristet gæld	539,2	522,6	263,2	297,3	253,4
Nøgletal					
Gennemsnitlig likviditet pr. indbygger (kr.)	4.664	4.775	3.608	2.326	2.585
Langfristet gæld pr. indbygger (kr.)	13.203	13.035	13.028	12.549	11.570
Skatteudskrivning					
Udskrivningsgrundlag pr. indbygger (kr.)	149.655	147.642	147.854	139.332	137.844
Udskrivningsprocent kommuneskat	25,7	25,8	25,8	25,8	25,8
Grundskyldspromille	23,7	24,6	24,6	24,6	24,6
Indbyggertal	94.985	94.485	94.350	93.817	93.496

Udvikling i kommunens generelle økonomiske stilling

Driftsudgifter
Efter et regnskabsresultat i 2009, hvor serviceudgifterne oversteg budgettet væsentligt, så har serviceudgifterne siden ligget væsentligt under budgetterne, og det er også gældende for 2015 regnskabet.

For 2015 kan Viborg Kommune således aflægge et årsregnskab, der viser et mindreforbrug på serviceudgifterne på 35 mio. kr. i forhold til det **oprindelige** budget og 153 mio. kr. i forhold til det **korrigerede** budget. (Den største forskel på det oprindelige og det korrigerede budget er, at det korrigerede budget indeholder overførte overskud fra tidligere år).

Overskuddet på den ordinære drift udgør 268 mio. kr. mod oprindeligt budgetteret 256 mio. kr.

Anlægsudgifter
De skattefinansierede anlægsudgifter i 2015 udgør 394 mio. kr. Der er tale om et meget højt anlægsniveau set i forhold til tidligere års niveau. En væsentlig årsag til det høje anlægsniveau skyldes køb af forskellige ejendomme i 2015 eksempelvis Viborg Handelsskole, den tidligere Landsret samt Tinghallen.

Overskuddet på den ordinære drift på de 268 mio. kr. har således ikke kunnet finansiere anlægsudgifterne i 2015.

Likviditeten
Efter en periode fra 2008 til 2012 med fald i den gennemsnitlige likviditet var der i 2013 og 2014 tale om stigning i den gennemsnitlige likviditet, som ved udgangen af 2014 udgjorde 451 mio. kr. Ved udgangen af 2015 er den gennemsnitlige likviditet faldet en smule til 443 mio. kr.

Faldet i likviditeten hænger primært sammen med det høje anlægsniveau set i forhold til det oprindelige anlægsbudget. Selvom der har været et højt anlægsniveau i 2015 er der fortsat behov for at overføre et mindreforbrug på skattefinansieret anlæg på 209 mio. kr. til næste år. Til sammenligning blev der overført 177 mio. kr. fra 2014 til 2015, så der er primært tale om en anlægspukkel, som har været støt stigende de seneste 4 år.

At likviditeten ikke er faldet yderligere skyldes, at de afholdte driftsudgifter er lavere end forudsat i budgetterne. En væsentlig del af disse mindreforbrug er ønsket overført til 2016. For ikke at belaste 2016 med udgifter, der risikerer at give problemer med overholdelse af de statslige rammer samt for at sikre den fremtidige likviditet, er overførslerne reduceret til det mest nødvendige. Af det samlede mindreforbrug på serviceudgifterne i 2015 på 153 mio. kr., udgør 36 mio. kr. et uforbrugt puljebeløb afsat til områder med særlige problemstillinger. Af de resterende 117 mio. kr. overføres 86,5 mio. kr. til driftsaktiviteter i 2016 og 19 mio. kr. til driftsaktiviteter i 2017.

Ved udgangen af 2015 var den faktiske likvide beholdning på 71 mio. kr.

I 2016-budgettet forventes den gennemsnitlige likviditet at falde med 45 mio. kr. frem til udgangen af 2016 og yderligere 170 mio. kr. i perioden 2017-2019. Ved udgangen af 2019 forventes den gennemsnitlige likviditet således at være reduceret til 228 mio. kr.

De store overførsler af uforbrugte driftsbevillinger på 105,5 mio. kr. og uforbrugte anlægsbevillinger på 209 mio. kr. i 2016 betyder, at den **disponible** kassebeholdning er væsentlig mindre end den gennemsnitlige kassebeholdning. Den disponible kassebeholdning udgør 64,3 mio. kr. ved udgangen af 2015 og vil ifølge budgettet for 2016-2019 være væsentlig faldende i budgetperioden.

Langfristet gæld
Når der ses bort fra ældreboliger, har kommunens optagelse af nye lån i 2015 været højere end afdragene på eksisterende lån. Der er en nettotilgang på 47,7 mio. kr. på den langfristede gæld i 2015, som ved udgangen af 2015 udgør 796,9 mio. kr. excl. ældreboliger. I den kommende 4-års periode er der sammenlagt budgetteret med, at der netto afvikles på kommunens langfristede gæld.

Udvikling i kommunens generelle økonomiske stilling

Opsummering
Viborg Kommune har i øjeblikket en sund økonomi, som i de seneste år er sikret via budgetoverholdelse.

Byrådet har en målsætning om, at overskuddet for ordinær drift skal udgøre mindst 200 mio. kr. For 2015 er denne målsætning overholdt. I det oprindelige budget for 2015 var der budgetteret med et overskud på ordinær drift på 256 mio. kr. Regnskabsresultatet viser et overskud på 268 mio. kr.

Den gennemsnitlige likviditet har været stigende i både 2013 og 2014, men falder en smule i 2015.

Byrådets målsætning for 2015 om, at den gennemsnitlige likviditet skal udgøre min. 200 mio. kr., er opfyldt. Fremadrettet forventes denne målsætning fortsat at kunne nås. Der forventes dog samlet for budgetperioden en væsentlig nedgang i såvel den gennemsnitlige som den disponible likviditet.

Presset på likviditeten afhænger i høj grad af, om de overførsler, der er lagt op til ved regnskabsafslutningen på både drift og anlæg, forventes anvendt i den kommende budgetperiode eller om der kan forventes overførsler af tilsvarende størrelse også de kommende år.

Selv om Viborg Kommunes økonomi er stabil og sund, er det fortsat vigtigt, at der er fokus på, at budgetterne overholdes, ellers kan likviditeten fremadrettet komme under alvorlig pres.

Politisk organisation

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Kulturel virksomhed	1.706	2.103	1.784	1.670	-114
Politik - Fælles formål	442	437	435	429	-6
Kommunalbestyrelsesmedlemmer	18.419	19.064	20.610	19.079	-1.531
Kommissioner, råd og nævn	438	554	1.025	606	-419
Valg	2.643	2.027	2.018	3.143	1.125
Diverse tilskud mv.	910	845	691	639	-52
Erhvervsudvikling, turisme og landdistrikter	18.505	30.292	28.889	23.677	-5.212
Puljer	0	36.500	36.339	0	-36.339
I alt	**43.064**	**91.822**	**91.791**	**49.244**	**-42.547**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 53,6 %. Mindreforbruget, der udgør 42,5 mio. kr., er fremkommet på følgende måde:

Hovedårsagen er den pulje på 36 mio. kr., der er budgetlagt til "særlige udfordringer".

Erhvervsudvikling, turisme og landdistrikter viser et mindreforbrug på 5,2 mio. kr., hvor hovedparten af mindreforbruget består af den såkaldte udviklingspulje, der udgør 3,8 mio. kr., Investeringsfremmeindsat i Viborg Kommune, der udgør 1,6 mio. kr. og "Animation i Viborg", der udgør 2,3 mio. kr. Mindreforbruget vedr. "Animation i Viborg" skyldes projektets forskydninger mellem årene. Der er dog et merforbrug på projektet "Hærvejen - En international destination for cykel og vandreturisme" på 3 mio. kr., som skyldes, at projektets endelige tilskud først modtages i 2016.

Politisk organisation

Fokusområder

Markedsføring
Generelt kan det siges, at der er stor interesse for og opbakning til den fælles markedsføringsstrategi. Således var det foreslåede aktivitetsniveau for 2015 langt større, end der var budget til.

PR-delen
Den gennemsnitlige *PR-score** for omtale i øvrige medier (alle andre end lokale medier) pr. måned lå i 2014 på +25, hvilket svarer til den gennemsnitlige PR-score for kommuner, styrelser og stat hos Infomedias kunder. I 2015 er der tale om en væsentlig forøgelse i PR-scoren for Viborg Kommune i forhold til 2014: Den gennemsnitlige PR-score for 2015 blev på +32.

Antallet af omtaler i øvrige medier er også steget væsentligt. I 2014 var det gennemsnitlige antal omtaler pr. måned i øvrige medier 189, (2269 for hele året). I 2015 er det gennemsnitlige antal omtaler pr. måned 246 (2952 for hele året)

Indsatsmål for markedsføringsindsatsen

1. Der er udarbejdet og implementeret en fælles skabelon for henholdsvis printannoncer og Tv-reklamer.

2. Der blev udarbejdet mål for antal eksponeringer i markedsføringsindsatsen i 2014.

3. De erfaringer som KOM har fået i løbet af 2014 har vist, at eksponeringer i sig selv ikke er et relevant mål. Der er derfor i stedet opstillet mål for, hvilke kampagner og aktiviteter der skal gennemføres, og dette er på overordnet niveau indarbejdet i samarbejdsaftalerne for 2015.

4. Der blev gennemført en kendskabs- og omdømmeanalyse** i 2014. KOM har afsøgt mulighederne for et samarbejde med andre kommuner om en kendskabs- og omdømmeanalyse, således at det var muligt at benchmarke. Men det har desværre ikke været muligt, og der er dermed ikke gennemført en kendskabs- og omdømmeanalyse i 2015. I 2016 undersøges andre muligheder for at gennemføre en sådan analyse.

5. Der har været gennemført effektmåling på udvalgte events (bl.a. på spillefilmen "Emma & Julemanden") og på medieomtale generelt, med rigtig godt informationsniveau – og gode resultater. Det har dog ikke været muligt at udvikle et standardiseret måleværktøj. Mulighederne for dette undersøges igen i 2016.

6. Da det i stigende grad er muligt at købe sig til eksponering fx via de sociale medier og diverse avis-indstik mv., er det ikke relevant at sætte mål for antal eksponeringer (synlighed) i sig selv – i stedet har KOM sat fokus på effekten af indsatsen, hvilket afspejler sig i de nye effektmål for perioden 2016 – 2019.

** PR-score: Infomedia arbejder med en numerisk værdi som "kvalitets måleværdi" for medieomtale. PR-scoren bygger på fem faktorer, der er afgørende for omtalens kvalitet: læsertal, eksponering i overskrift, eksponering i artiklen, størrelse på artiklen samt hvorvidt artiklen er positiv, neutral eller negativ. Den samlede PR-score i en analyse beregnes som et gennemsnit af alle artikler/indslags PR-score. Til måling af Infomedias PR-score benyttes en skala på fem trin. Skalaen går fra: +100 (meget positiv) til -100 (meget negativ).*

*** Kendskabsgrad: Kendskabsgraden til Viborg defineres i Kendskabs- og Omdømmeanalysen som den andel af befolkningen, der nævner Viborg Kommune, når der spørges om, hvilke kommuner i Region Midt, respondenten kan nævne.70% af respondenterne nævner Viborg Kommune, og dermed er kendskabsgraden til Viborg Kommune på 70%. Kendskabsgraden siger IKKE noget om, hvad kommunen er kendt for. Det måles på en anden måde (og fremgår også af analysen).*

Politisk organisation

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Omtalen af Viborg Kommune i regionale og nationale medier skal øges hvert år	Forøgelse	Antallet af omtaler i regionale og nationale medier er øget fra 2269 i 2014 til 2952 i 2015, svarende til en stigning på 30% Der opstilles mål for antal omtaler i Mål og Midler 2016-2019.	
Viborg Kommunes PR-score for medieomtale skal forbedres hvert år	Forbedring	PR-scoren for medieomtale i regionale og nationale medier er øget fra +25 i 2014 til +32 i 2015. Der opstilles mål for PR-score i Mål og Midler 2016-2019.	

Administrativ organisation

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Fagforvaltninger og stabe - løn	301.416	281.490	310.487	305.459	-5.028
Fagforvaltninger og stabe - øvrige udgifter	8.203	11.926	18.074	15.664	-2.410
Fælles administrationsudgifter	76.522	82.474	79.071	67.926	-11.145
Øvrige administrative udgifter	32.609	31.307	33.839	31.423	-2.416
Puljer	13.953	22.964	23.109	10.818	-12.291
Diverse indtægter	-7.728	-4.484	-4.456	-4.634	-178
Diverse udgifter	3.363	3.729	4.787	4.185	-602
I alt	**428.339**	**429.406**	**464.911**	**430.841**	**-34.070**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 92,7 %. Mindreforbruget, der udgør 34 mio. kr., er fremkommet på følgende måde:

På politikområdet indgår en række forskellige puljer. Som det fremgår af tabellen, er der vedrørende puljer et mindreforbrug på 12,3 mio. kr. Der er bl.a. tale om flg. puljer: barselsudligning, arbejdsskadeforsikring, tjenestemandspensioner, overførsel af administrationsomkostninger samt diverse kompetenceudviklingspuljer mv.

På fælles administrationsudgifter og øvrige administrative udgifter er der samlet et mindreforbrug på 13,6 mio. kr., hvor de største mindreforbrug vedrører udgifter til IT-systemer, kommunens kort, arkivering, konkurrenceudsættelser m.v.

Ovenstående poster hører under de såkaldte centrale konti. En række af disse mindreforbrug vil ikke blive overført til 2016.

Forvaltninger og stabe har i alt et mindreforbrug på løn og øvrige udgifter på 7,4 mio. kr.

Administrativ organisation

Fokusområder

Innovation, dobbelt ambition og en smartere kommune
Viborg Kommune igangsatte i 2015 27 konkrete effektiviseringsprojekter, som nu næsten alle er afsluttet med en forventet rationaliseringsgevinst på minimum 15 mio. kr. Direktørerne har hver lavet en plan for udbredelse af LEAN på vej mod en løbende forbedringskultur. Nye projekter er både i gang og afsluttet, tavlemøder begynder at vinde indpas m.v. Implementeringen understøttes af, at hver direktør har udpeget en LEAN-hovedkoordinator, og alle organisationens koordinatorer er samlet i et netværk, som sikrer den fortsatte støtte til forbedringer og effektiviseringer i organisationen.

Konkurrenceudsættelse og indkøbs- og udbudspolitik
Der skal afholdes temamøde om udbud/konkurrenceudsættelse for Byrådet m.fl. i foråret 2016. Der er ikke taget stilling til nye måltal for konkurrenceudsættelse (IKU).

Udbuds- og Indkøbspolitik blev vedtaget den 14. maj 2014 og er efterfølgende implementeret. Der forventes en revidering af politikken i foråret 2016.

Sagsbehandlingstider
Der ses overskridelser af de vedtagne mål for 2 sagsbehandlingstider på Ældre- og Sundhedsområdet og 9 på Socialområdet. På alle andre områder, overholdes sagsbehandlingstiderne.

Både Ældre- og Sundhedsområdet samt Socialområdet arbejder intenst på at løse udfordringerne, og sagsbehandlingstiderne følges nøje.

Der er i 2015 som planlagt kigget nærmere på mulighederne for systemmæssig understøttelse af opfølgning på overholdelse af sagsbehandlingstiderne.

Digital selvbetjening
Kommunens hjemmeside har også i 2015 været et vigtigt omdrejningspunkt i kontakten mellem kommunen og borgere og virksomheder. Der har på viborg.dk generelt i gennemsnit været 4.234 daglige besøgende på sitet. Det er en stigning på 4,4 % i forhold til 2014. 45 % af de besøgende kommer fra telefoner og tablets. I 2014 var det tilsvarende tal 40 %. 3,1% af de besøgende kommer via sociale medier. I 2014 var det tilsvarende tal 1,6 %.

Der er arbejdet med indførelse af løsninger til obligatorisk digital selvbetjening i henhold til "bølgeplanen". På enkelte områder udestår den endelige implementering på grund af økonomiske og tekniske forhold, men der er aftalt handlingsplaner for afslutningen af projekterne.

Ved udgangen af 2015 var 88,3 % af borgerne over 15 år tilmeldt offentlig digital post, mens 11,7 % er fritaget.

Administrativ organisation

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
IKU'ens indikator	26 %	Måltal for konkurrenceudsættelse (IKU-faktor) er uændret. Viborg Kommunes faktiske IKU for 2014 er 27 %. Den faktiske IKU for 2015 er endnu ikke opgjort. Den politiske afklaring omkring fremtidige konkurrenceudsættelser drøftes på temamøde i foråret 2015.	
Service- og kanalstrategi I Service- og kanalstrategien har Viborg Kommune tilsluttet sig Den Fælleskommunale Digitaliseringsstrategi. Herfra er målet, at 80 % af alle henvendelser fra borgerne til kommunen på en række obligatoriske services er digitale i 2015. Desuden skal 80 % af borgerne være tilsluttet Digital post.	70 %	88,3 % af borgerne over 15 år er tilmeldt offentlig digital post. Målsætningen for anvendelse af obligatorisk digital selvbetjening ligger mellem 70 og 95 % afhængig af, hvilken selvbetjeningsløsning, der er tale om. Målsætningen er opfyldt for de fleste løsninger, mens der på enkelte områder har været en opbremsning i anvendelsen af selvbetjeningsløsningerne.	

Sagsbehandlingstider	Sagsbehandlingstider overholdes	Sagsbehandlingstider overholdes på alle politikområder, med undtagelse af
		• Ældre- og sundhedsområdet
		  ○ Genbrugshjælpemidler (børn og voksne)
		  ○ Forbrugsgoder (børn og voksne)
		• Socialområdet
		  ○ Hjælp til udvikling af færdigheder
		  ○ Ledsageordningen
		  ○ Kontaktperson for døvblinde
		  ○ Dækning af merudgifter
		  ○ Tilbud af behandlingsmæssig karakter
		  ○ Beskyttet beskæftigelse
		  ○ Aktivitets- og samværstilbud
		  ○ Midlertidigt botilbud
		  ○ Længevarende botilbud
			

Facility Management

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Ejendomsvedligeholdelse (planlagt og periodisk):					
Rådhuset (drift)	6.176	5.716	6.185	6.384	199
Rådhusbetjente	2.981	3.090	3.309	3.300	-9
Rådhuskantine	584	852	1.653	747	-906
Kontraktstyring, rengøring	1.514	398	766	798	32
Kørselskoordinator	0	0	212	198	-14
Pulje rengøring	397	0	1.510	4.841	3.331
Planlagt vedligeholdelse	30.717	31.631	30.210	29.488	-722
Fællesudgifter	4.889	6.259	4.997	5.436	439
I alt	**47.258**	**47.946**	**48.842**	**51.190**	**2.348**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 104,8 %. Merforbruget, der udgør 2,3 mio. kr., skyldes primært, at der er afsat en pulje til rengøring, hvor der er et merforbrug pga. Absolut Rengørings konkurs. Merudgifterne skyldes primært udbetaling af løn og feriepenge til medarbejdere fra Absolut Rengøring, som overgik til Tom´s Rengøring og ISS som følge af virksomhedsoverdragelse.

Facility Management

Fokusområder

På politikområdet "Facility Management" er der følgende fokus i budgetåret 2015:

Ejendomsadministration
Området omfatter drift og administration af en række kommunale ejendomme, herunder bl.a. offentlige toiletter, beboelsesejendomme, kasernebygningerne og ledigblevne ejendomme, som enten skal sælges eller overføres til anden kommunal anvendelse.

I 2015 vil der være fokus på følgende områder:

- Målrettet driftsøkonomisk styring af politikområdets ejendomme
- Afhændelse af ledigblevne ejendomme.

Målrettet indsats for håndtering af de budgetmæssige forhold - i forbindelse med tomgangsdrift - og afhændelse af ledigblevne ejendomme.

Energibesparende foranstaltninger
Forvaltningen vil, inden for rammerne af givne bevillinger, fortsat have fokus på at nedbringe energiforbruget (el, vand og varme) i kommunens bygninger.

Prioriteringen af energibesparende tiltag vil primært tage udgangspunkt i gældende energimærker, hvor opgaverne som hovedregel prioriteres efter tilbagebetalingstiderne, men hvor også andre parametre i forhold til den løbende drift også vil kunne indgå. Institutionernes driftsbudget vil fra 2015 blive reduceret med et beløb svarende til nedgangen i energiudgifterne.

Kontraktstyringsenheden
Viborg Kommune har etableret en kontraktstyringsenhed, der har til opgave at sikre, at kontrakterne overholdes.
I 2015 vil der være fokus på:

- Kontrol, tilsyn og opfølgning med kvaliteten af opgavens udførelse
- Kontrol og tilsyn i forhold til kontraktens vilkår i øvrigt, eks. vedr. arbejdsmiljø og personale
- Dialog med leverandørerne generelt.

Facility Management

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Tilfredsstillende rengøringskvalitet på kommunens institutioner • Kontraktstyringsenheden skal kunne give karakteren 4,5 point i gennemsnit over årets målinger.	78 %	**Januar – Juli 2015** Karaktergennemsnit: 4,15 Antal kontroller: 26 *I denne periode var rengøringen i et midlertidigt udbud, hvor der kun blev udført kontrol fra Viborg Kommune, såfremt der var ønske herom fra enhedens side/ eller at der blev vurderet et behov herfor.* *I denne periode blev der anvendt en 6- trins skala til vurdering af rengøringsydelsen. Karakteren 1-3 var i bodsgivende område, hvor karakteren 4-6 var tilfredsstillende.*	
Karaktergivningen henviser til den løbende kvalitetskontrol, se mere herom i effektmålsskabelon.	100 %	**August – December 2015** Karaktergennemsnit: 3,14 Antal kontroller: 135 *Nyt udbud for rengøringen trådte i kraft pr. 1/8-2015 for delaftale 1-4. Der er udarbejdet allonge til kontrakten for delaftale 5, således denne også følger den nye karakterskala.* *Pr. 1/8-2015 anvendes der en 4- trins skala til vurdering af rengøringsydelsen. Karakteren 1-2 er i bodsgivende område, hvor karakteren 3-4 er tilfredsstillende.*	

Skoler og klubber

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Folkeskoler	588.325	596.494	635.024	621.253	-13.771
Syge- og hjemmeundervisning	-1.572	-1.376	-1.367	-1.479	-112
SFO	55.150	63.147	58.053	59.474	1.421
Befordring	33.984	32.233	30.986	30.890	-96
Specialundervisning i regionale tilbud	873	560	560	657	97
Specialområdet	64.543	75.376	57.768	49.826	-7.942
Efter- og videreuddannelse i folkeskolen	1.194	4.500	139	233	94
Bidrag til statslige og private skoler	57.688	59.599	59.207	59.727	520
Efterskoler og ungdomskostskoler	20.679	19.171	19.046	19.341	295
Klubber	34.528	32.448	34.713	32.579	-2.134
Idrætsfaciliteter for børn og unge	650	1.729	706	669	-37
Ungdomsrådet	110	102	123	92	-31
Teatre	289	211	211	255	44
Servicejob	-90	0	0	-97	-97
I alt	**856.350**	**884.194**	**895.169**	**873.420**	**-21.749**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 97,6 %. Mindreforbruget udgør 21,7 mio. kr.

Af det samlede mindreforbrug kan 11,6 mio. kr. henføres til de enkelte skoler og klubber. Hovedparten ligger inden for de automatiske overførselsregler.

Det resterende mindreforbrug skyldes bl.a., at der er afsat midler til kompetenceudvikling, som først effektueres i forår 2016 for skoleåret 15-16.

Desuden iværksættes undervisningskompetenceplanen for alle skoler i 2015-16.

Der er desuden mindreudgifter på det mellemkommunale specialområde, ligesom der henstår et mindre uforbrugt beløb i flygtningepuljen.

Skoler og klubber

Fokusområder

Skolereform
Skolereformen er ved at falde på plads. Der er stadig masser af udfordringer i forhold til nye måder at arbejde på, læringsmålstyret undervisning, bevægelse osv. Men der er generelt en god stemning om opgaven, som der i løbet af året er blevet gået til på en positiv og konstruktiv måde fra alle sider. I slutningen af 2015 er indsatsen blevet øget i forhold til at få mere bevægelse ind i fagene ved at tilbyde skolerne konsulenthjælp til opgaven.

Pædagogik
Pædagogerne bliver i stigende grad brugt i skolerne, særligt i forbindelse med den understøttende undervisning. Der er dog stadig potentiale i forhold til at styrke samarbejdet og udnyttelsen af de forskellige faggruppers kompetencer.

Trivsel
Der er blevet arbejdet med at udbrede TOPI-trivselsundersøgelserne til alle børn. Særligt i udskolingen er det endnu ikke helt implementeret. I den seneste TOPI-måling i 2015 var det således kun godt 60 % af alle skolebørn, der blev vurderet. Det er således stadig et fokusområde i 2016, hvor der desuden vil blive set på, om trivselsundersøgelsen kan bruges i forbindelse med elevernes overgang til ungdomsuddannelserne.

Faglig progression
Der har også i 2015 været fokus på faglig progression. For lærerne generelt er det en ny måde at arbejde så bevidst med at se på progression for den enkelte elev. Der er derfor stadig fokus på området fremover, og resultaterne i forhold til nationale test følges nøje.

Forældresamarbejde
Resultaterne for forældrenes opfattelse af skole/hjem-samarbejdet er faldet en smule. Det formodes, at det bl.a. skyldes lærernes nye arbejdsvilkår, hvor de er mindre til rådighed for forældrene uden for normal arbejdstid.

Fritidstilbud
Den længere skoledag udgør som udgangspunkt en udfordring i forhold til elevernes fritidstilbud. De har ikke længere så megen fritid. I stedet er der nu mere fokus på åben skole, hvor skolerne samarbejder både med erhvervsliv og foreningsliv o.a.

I forhold til udsatte børn er der desuden tilknyttet fritidsvejledere til området, som støtter udsatte børns muligheder for at starte og fritidsaktiviteter og fastholde dem i aktiviteten. Fritidsvejledningen er dog blevet beskåret i 2015, hvor man har valgt at omprioritere ressourcer fra dette område og til mere bevægelse i folkeskolen.

Klubområdet
Der har været arbejdet med klubstrukturen og klubområdet forventes nu at have en struktur, der kan være med til at fremtidssikre området.

Kompetenceudvikling
Der arbejdes meget med kompetenceudvikling, da der sker rigtig meget på skoleområdet i disse år, som kræver det. Udgangspunktet for alt kompetenceudvikling er, at det så vidt muligt skal tage udgangspunkt i praksis og udvikles i tæt samspil med praksis.

Specialområdet
Tildelingsmodellen er i 2015 blevet ændret, så skolerne nu også er medfinansierende når det gælder autismetilbuddet på Vestervang Skole. Baggrunden er en stigende søgning til tilbuddet, og flere elever som udskilles til specialtilbud allerede i forbindelse med skolestart.

Anlæg
Der arbejdes efter helhedsplanen for skolerne, som betyder massive forbedringer, til- og udbygninger over de kommende år.

Skoler og klubber

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
TOPI – Tidlig opsporing og indsats Andelen af børn, der i løbet af året flytter sig mod en grøn markering i trivselsundersøgelsen stiger. Der tages udgangspunkt i målingerne fra oktober 2014. For de skoler der har tilknyttet en SFO-klub vil der blive indberettet en fælles måling.	2 % i forhold til 2014	Andelen af børn, som har flyttet sig mod en grøn markering fra oktober 2014 til oktober 2015 er på 1 %. Målet er derfor ikke indfriet. Den ene procent, som har flyttet sig, kommer fra gul position. Niveauet på 3 % børn i rød position er fastholdt.	
Forældrenes oplevelse af skole/hjem-samarbejde og inddragelse i klubben Forældre, der generelt har en positiv oplevelse af skole- hjemsamarbejdet og positiv oplevelse af klubbens forældreinddragelse stiger. Der tages udgangspunkt i målingerne fra 2014, hvor forældrene er blevet spurgt om følgende "På en skala fra 1-10, hvordan oplever du da samarbejdet mellem hjem og skole/klub generelt?" (Gennemsnitlig oplevelse af samarbejdet) Baseline: Skoler: 7,26 Klubber: 6,53	Den positive oplevelse stiger med 2 % svarende til: Skoler: 7,41 Klubber: 6,66	Forældrenes oplevelse af skole/hjem-samarbejdet er faldet. Det kan skyldes følgende: - Information om ændringer i forbindelse med Folkeskolereformen har muligvis ikke været tilstrækkelig. Det betyder, at det kan have medført en generel utryghed. - Ny arbejdstidsaftale for lærere og pædagoger betyder, at de er mindre tilgængelige end før. - Stort set alle skole/hjem-samtaler foregår i dagtimerne. Det kan for nogle forældre være udfordrende i forhold til egne arbejdstider.	
Elevtrivsel Den oplevede sociale trivsel i skolen og i klubben stiger. Der tages udgangspunkt i målingerne fra 2014, hvor børnene er spurgt om følgende Hvor glad er du for at gå i skole/klub? (Andelen der har svaret, at de er kede af eller meget kede af at gå i skole/klub) Baseline: Skoler: 3,55 % (236/6649 børn) Klubber:0,9% (9/990 børn)	Andelen af de børn der er kede af at gå i skole falder med 2 % svarende til: Skoler: 3,48 % (231 børn) Klubber:0,89 %(9 børn)	Elevtrivsel er ikke opgjort i forhold til den indikator, som er opstillet. Derfor er det ikke muligt at sammenligne og se på, hvordan udviklingen har været.	

Skoler og klubber

	Mål i 2015	Resultat	
Faglig progression i læsning i de nationale test I de nationale test handler en af delmålingerne om "Tekstforståelse". Andelen af elever med resultater i de to laveste kategorier "klart under middel" og "under middel" falder. Der tages udgangspunkt i målingen fra 2012/13. Baseline: "Klart under middel": 3,96 % "Under middel": 18,23 %	Kategorien "Klart under middel" fastholdes som minimum på: 3,46 % Kategorien "Under middel" falder med 3 % svarende til:15,23 %	Kategorien "klart under middel" findes ikke i opgørelsen for skoleåret 2014/15. Derfor er det ikke muligt at se på, hvordan udviklingen har været sammenlignet med de tidligere år.	
Faglig progression i matematik i de nationale test I de nationale test handler en af delmålingerne om "Matematik i anvendelse". Andelen af elever med resultater i de to laveste kategorier "klart under middel" og "under middel" falder. Der tages udgangspunkt i målingen fra 2012/13. Baseline: "Klart under middel": 4,5 % "Under middel": 17,05 %	Kategorien "Klart under middel" falder med 1 % svarende til: 3,5 % Kategorien "Under middel" falder med 4 % svarende til: 13,05 %	Kategorien "klart under middel" findes ikke i opgørelsen for skoleåret 2014/15. Derfor er det ikke muligt at se på, hvordan udviklingen har været sammenlignet med de tidligere år.	

Dagtilbud

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Fælles formål	54.712	40.947	59.029	52.324	-6.705
Dagpleje	101.999	108.311	90.650	91.951	1.302
Vuggestuer	1.968	0	0	0	0
Børenhaver	27.887	0	0	0	0
Integrerede institutioner	191.325	214.907	233.103	222.211	-10.892
Specialpædagogisk bistand	4.373	3.664	4.344	4.316	-28
Særlige dagtilbud	3.886	7.631	4.690	4.597	-92
Tilskud private institutioner	33.754	35.638	35.338	36.867	1.529
I alt	**419.904**	**411.098**	**427.154**	**412.267**	**-14.887**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 96,5 %. Mindreforbruget udgør 14,9 mio. kr.

På de decentrale enheder er der et samlet mindreforbrug på 7,9 mio. kr. Hovedparten ligger inden for de automatiske overførselsregler.

Herudover er der et mindreforbrug til bl.a. specialområdet, etablering af vuggestuepladser, PAU-elever og kompetenceudvikling. En stor del af disse mindreforbrug skyldes forskydning i udgifterne mellem årene.

Dagtilbud

Fokusområder

TOPI
Trivselsskemaerne i TOPI er implementeret i alle Dagtilbud i løbet af 2014. I 2015 har der været fokus på indsatserne i forhold til de børn, der iflg. trivselsskemaerne har brug for noget særligt. I den forbindelse vil der været særligt fokus på at optimere samarbejdet på tværs i B&U til gavn for det enkelte barn og dets familie.

Barnet i centrum – forskningsprojekt
Dagtilbud har i 2013 og 2014 deltaget i et landsdækkende forskningsprojekt, der har til hensigt at sætte særligt fokus på 0 – 3 års området og den pædagogik, der gør, at alle børn i denne aldersgruppe udvikler sig bedst muligt. Projektet blev evalueret i slutningen af 2014 og starten af 2015. Derfor har der i 2015 været særligt fokus på implementering af de forskningsresultater, der er kommet ud af projektet.

Sprogindsats
I 2015 har der fortsat været fokus på den generelle og specifikke sprogindsats. Desuden har der været et særligt fokus på tosprogede børn, så de sikres en god skolestart, hvor de har kunnet deltage i den almene undervisning fra begyndelsen.

Bæredygtige institutionsenheder og balance mellem dagpleje og vuggestue
Befolkningsprognosen forudser et stadigt faldende børnetal frem mod 2019. Derfor har der været fokus på at have bæredygtige institutionsenheder, der har en størrelse og en personalegruppe, der sikrer, at der kan ske opfyldelse af de pædagogiske læreplaner og andre indsatser.

Desuden har der været fokus på at skabe en fornuftig balance mellem antallet af vuggestuepladser og dagplejepladser, så forældrene sikres et frit valg med skelen til bæredygtighed i både dagpleje og vuggestue.

Overgange mellem tilbud
Ved hjælp af redskaberne fra TOPI er overgange fra hjem til dagpleje/vuggestue, dagpleje/vuggestue til børnehave og fra børnehave til skole blevet optimeret.

I 2015 er der blevet gjort en indsats for, at personalet har haft mulighed for at følge med ved overgangen fra børnehave til skole, når det blev vurderet, at det har været til gavn for barnet. Hermed blev det sikret, at der også var et bedre samarbejde mellem børnehave og skole.

Pædagogiske aktiviteter i hele åbningstiden
Der har været fokus på, hvordan det pædagogiske arbejde kan tilrettelægges, så der indgår pædagogiske aktiviteter i hele den hverdag, barnet tilbringer i et Dagtilbud.

Dagtilbud

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
TOPI – Tidlig opsporing og indsats Andelen af børn, der mellem hver af de tre årlige målinger flytter sig mod en grøn markering i trivselsundersøgelsen stiger. Der tages udgangspunkt i målingerne fra 2015.	2 %	I forhold til januar 2015 er der i januar 2016 sket et fald børn i rød position. Faldet for børn i rød position er på 16,7 %. Det betyder, at målet om de 2 %, der skulle have flyttet sig mod en grøn markering i trivselsundersøgelsen i den grad er opfyldt.	
"Tusindbenet". Udgangspunktet for målingerne er en evaluering af læreplanerne (FCCERS og ECCERS), hvor det har vist sig, at emnerne krop, hjerne, kultur og natur er emner, der arbejdes mindre med end de øvrige læreplanstemaer. Evaluering af læreplanerne skal vise en forbedring af scoren på læreplanstemaerne "Krop og bevægelse" og "Kulturelle udtryksformer". Udgangspunktet for målingen er evalueringen af læreplaner fra 2012.		Dette punkt er blevet udsat, da det elektronisk ikke har været tilgængeligt.	
Sprogindsats Alle dagplejere og pædagoger i vuggestuer deltager i kurser vedr. sprog og der udpeges en sprogvejleder på hver institution. De børn, der i dagligdagen vurderes til at have behov for en sprogindsats, sprogvurderes når de bliver 3 år og igen, når de bliver 5 år. Et fald i andelen af de 3 årige børn, der bliver vurderet til at have behov for en "Fokuseret indsats" ved 5 års screeningen.	20 %	I 2013 var der 2,89 %, der havde behov for en særlig og fokuseret sproglig indsats. I 2015 blev de samme børn screenet igen. Der var nu kun 1,47 %, der havde behov for en sprogindsats. Det vil sige, at 63 % har rykket sig op i det generelle område. Det gør, at målet på de 20 % i den grad er nået. Procentsatsen er faldende, og der kan sættes spørgsmålstegn ved, om det overhovedet er muligt at komme længere ned. Der vil altid være børn, der har behov for en fokuseret og særlig sproglig indsats uanset, hvilke fokusområder, der er. Generelt tyder det på, at indsatsen har virket, idet det er en mindre andel, som er sprogligt udfordret. I perioden fra 3 års alderen til 5 års alderen har institutionerne ydet følgende indsats: - Arbejdet med de udfordrende børn i små grupper - Deltaget i sprogkurser decentralt - Nogle børnehuset har haft sprog som indsatsområde i hele institutionen - Pædagoger har lånt sprogmateriale, som er produceret og udlånt fra centralt hold (Sproghuset Vævervej) - Øget opmærksomhed på flersprogede børns sprogudvikling generelt - Gevinst ved TOPI. Tidlig indsats smitter også af på sprogudvikling	

Ungdomsskoler

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Ungdomsskolevirksomhed	15.411	16.369	16.833	16.035	-798
I alt	**15.411**	**16.369**	**16.833**	**16.035**	**-798**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 95,3 %. Mindreforbruget udgør 0,8 mio. kr.

Samlet mindreforbrug er inden for de automatiske overførselsregler.

Ungdomsskoler

Fokusområder

Brobygningsuddannelsen for tosprogede
De unge tosprogede har haft en oplevelse af at tilhøre et større fællesskab, hvori de trives og bidrager. De unge deltager i 10CVs almindelige liv og modtager læring i mangfoldige fælleskaber på tværs af afdelingerne. Fokusområder har været indsigt i dansk skolekultur og uddannelsessystem, og disses betydning for, hvorledes de unge aktivt kan forme deres identitet og tænke deres fremtid i DK.

Forskolen og EGU
Forskolen og EGU har været med til at sikre, at målgruppens overgang til uddannelse/arbejde bliver en succes, og dermed har der været sat fokus på elevernes oplevede faglige og sociale trivsel samt det tværfaglige samarbejde. Den store opmærksomhed på inklusion har desuden krævet fokus på de didaktiske muligheder og specielt i forhold til den del af målgruppen, der ikke har haft kompetencerne til at gennemføre deres uddannelsesforløb – EGU Viborg har netop været tovholder for et større forskningsprojekt om EGU-didaktik.

Fritidsundervisning/Ungdomsklubber
Ungdomsskolens fritidsundervisning/ungdomsklubber er for alle 13-18 årige - nogle tilbud er dog rettet mod specifikke målgrupper, som f.eks. overvægtige, unge der ikke trives i folkeskolen, unge med specielle talenter og lign. De unges fællesskaber og behov for læring ændres til stadighed, og der er kontinuerligt blevet arbejdet med at tilpasse fritidsundervisningen, således at den har givet et meningsfuldt bidrag til de unges alsidige udvikling - også set i lyset af, at flere unge skal bryde den sociale arv. I forhold til skolereformen er der blevet arbejdet med "Den bidragende Ungdomsskole", der har bidraget til valgfagstilbuddet i folkeskolen med fag, der har givet de unge nye muligheder for fordybelse og for at forfølge interesser.

Heltidsundervisningen (HU)
Heltidsundervisningen startede i 2013, og det har vist sig, at der er et behov i forhold til unge, der har gavn af et alternativt tilbud med henblik på at komme igennem en livsopgave, der står i vejen for skolegang og læring. Fokus har været på udvikling af klasseledelse, relations arbejdet, undervisningsmiljøet og overgange til ungdomsuddannelserne.

10CV
Karakteren af de unge, der søger 10CV har ændret sig, da flere er kommet med større faglige og personlige udfordringer. Dette har betydet, at strukturen, pædagogikken, didaktikken og undervisningsmiljøerne på 10CV har været under forandring. Strukturen hen over skoleåret er blevet ændret, så den understøttende undervisning, der ligger i fagtilbuddet, er blevet spredt ud over hele året og målrettes gennem studieretningsfag. Dertil kommer, at der er blevet lagt understøttende undervisning ind i de obligatoriske fag på 10CV. Desuden understøttes overgangen til ungdomsuddannelserne med et forforståelsesfag i den valgte ungdomsuddannelse. Til dette er der etableret tæt kontakt til ungdomsuddannelserne. En større kontakt til forældrene og mere tydelighed omkring forventninger til forældrenes rolle i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse er blevet etableret bl.a. gennem TOPI og forældrekursus, for at sikre fastholdelse i uddannelse. Til at sikre processerne i dette, er der et mentorteam og en inklusionsvejleder. Undervisningsmiljøer i faglokaler, der inspirerer til de nye kompetencemål i dansk, engelsk og matematik, og udfordrer pædagogikken, er blevet etableret. Didaktikken udvikles omkring WEB 2.0 kompetencer og Flip Classroom, og der er blevet arbejdet med at ramme elevernes ZNU gennem øget elevdifferentiering på tværs af hold og undervisningsdifferentiering gennem anvendelse af IT-programmer og APS.

EUD10
EUD 10 er beskrevet i den nye erhvervsuddannelsesreform og er blevet et lovkrav fra skoleåret 15/16. På 10CV er EUD10 blevet afprøvet i et samarbejde med Mercantec. På EUD10 foregår undervisningen dels på EUD (30%) og på 10CV (70%) og er for afklarede unge, der dermed får en god introduktion til deres erhvervsuddannelse.

Ungdomsskoler

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
TOPI – Tidlig opsporing og indsats Andelen af børn, der mellem hver af de tre årlige målinger flytter sig mod en grøn markering i trivselsundersøgelsen stiger.	Der tages udgangspunkt i målingerne fra 2016.	Lærergruppen arbejder ihærdigt med TOPI. Der er blevet arbejdet med uddannelsesplaner og arbejdsmarkedsvurderinger for at vurdere elevernes uddannelsesparathed, da det gør, at eleverne har mulighed for at komme i grøn position. Det er først muligt at vurdere, hvorvidt der er sket en forbedring i skoleåret 2016/17, da opstarten er sket i oktober 2015.	
Elevtrivsel på ungdomsskolen (uden fritidsdel) Den oplevede sociale trivsel i ungdomsskolen stiger. Der tages udgangspunkt i målingerne fra 2014, hvor de unge er spurgt om følgende Hvor glad er du for at gå i skole? (Andelen der har svaret, at de er kede af eller meget kede af at gå i skole/klub) Baseline: Ungdomsskole: 8,52 %	Andelen af de børn der er kede af at gå i skole falder med 2 % svarende til: 5,13 %	Elevtrivsel har været et fokusområde. Der er blevet arbejdet med at skabe betydningsfulde fællesskaber (fx fælles brunch hver morgen, fordi det at samles om en madsituation skaber fællesskab), alternativ undervisning, alternative undervisningsmiljøer (fx flip classroom og IT integreret i skoledagen) og de unges mindset (fx øvelser for, at de unge får et bedre selvværd).	
Deltagelse i ungdomsskolens fritidstilbud Andelen af unge fra og med 7. klasse til det fyldte 18. år, der benytter ungdomsskolens fritidstilbud, stiger. Der tages udgangspunkt i målinger fra 2012 Baseline: 43,4%	1 %	Deltagerantallet er fastholdt på de 43 %, men set i forhold til 2013 og 2014 er der sket et vendepunkt, idet deltagelsesgraden i 2013 og 2014 henholdsvis var 42 % og 40,4 %. Der er foretaget en række ændringer i aktiviteterne, således at der er kommet mere målrettede tilbud heriblandt til skoletrætte unge, til de overvægtige og til de to sprogede. Herudover er ungdomsskolen blevet en del af folkeskolens understøttende undervisning, og ungdomsskolen udbyder valgfag og talentvalgfag til folkeskolens elever.	

Tandpleje

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Kommunal tandpleje	31.991	33.888	33.725	32.938	-787
I alt	**31.991**	**33.888**	**33.725**	**32.938**	**-787**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 97,7 %.
Mindreforbruget udgør 0,8 mio. kr.

Samlet mindreforbrug er inden for de automatiske overførselsregler.

Tandpleje

Fokusområder

Forebyggelse af huller i tænderne hos de 20 procent af børn og unge, der er mest udsat for at få karies
Det er i dag muligt at identificere de børn og unge, der har størst risiko for at udvikle huller i tænderne. Det har imidlertid vist sig vanskeligt at forebygge huller i tænderne hos denne gruppe ved traditionelle metoder som tandbørsteinstruktion, fluorbehandling, lakeringer m.m. I 2015 – 2018 vil der blive afprøvet nye pædagogiske metoder og nye kliniske løsninger, der er målrettet denne gruppe.

I 2015 er der på udvalgte børn og unge lakeret tyggeflader på kindtænder, hvor der var karies i den øverste 1/3-del af dentinen (tandbenet). Tænderne bliver overvåget med røntgenundersøgelser med lav dosis. På den måde bevares tanden intakt og huller i fyldningskanter undgås. Der er i enkelte tilfælde anvendt plastforsegling af flader, som ikke kan børstes rene. Metoden er stadig under udvikling.

Nedbringelse af ved at anvende elektronisk indkaldelse og SMS-påmindelse ved alle aftaler og nye oplysninger i journalen.
Et nyt modul til det elektroniske bookingsystem har givet mulighed for automatisk indkaldelse og sms påmindelse. SMS-påmindelse ved alle aftaler har nedbragt antallet af udeblivelser, men det elektroniske bookingsystem er blevet udsat til maj 2016, fordi der først til den tid er udviklet en mulighed for at anvende systemet på smartphones.

Forældreinddragelse
Ved anvendelse af en særlig modul til tandplejens journalsystem TK2, har forældrene fået mulighed for at se deres barns journal via et link fra hjemmesiden. Samtidig bliver meddelelser til hjemmet ikke længere sendt via papirmeddelelser - "Tandundersøgelsesbogen" - men resultater af undersøgelser og instruktioner til, hvordan forældre kan hjælpe deres børn med mundhygiejne m.m. bliver sendt elektronisk med link til de relevante instruksfilm. Det overvejes også at udvikle en app, der altid vil vise vej til nærmeste tandklinik og give instruktion i førstehjælp ved tandskader og tandpine.

Udvikling af teknikker til tidlig korrektion af tandstillings anomalier (Viborg modellen)
Som et af de første steder i landet er teknikken med tidlig identifikation, opsporing og behandling af tilsyneladende ubetydelige tandstillingsfejl blevet implementeret i Viborg Kommune. I 2015 er metoden blevet videreudviklet med kompetenceudvikling, der også omfatter samarbejdsklinikkerne. Det betyder, at der ingen venteliste er til tandreguleringsbehandlinger, og antallet af omfattende behandlinger, der kun kan udføres af en specialist er falder til under 20 %. Det lå tidligere på 25 %.

Forstærket indsats mod syreskader på blivende tænder (Erosioner)
I 2015 er der i samarbejde med relevante samarbejdspartnere startet et forebyggende arbejde med henblik på at nedbringe antallet af syreskader. Der er blevet udarbejdet materialer, som er blevet udbredt via sociale medier og forældrenes direkte adgang til deres børns journaler. Den øgede opmærksomhed på syreskader og den individuelle vejledning, som alle med syreskader får, har medført en stagnering af de registrerede børn og unge med manifeste syreskader.

Tandpleje

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Forbedret tandsundhed Målet er færre børn med mange huller. Antallet af 18 årige i Zone 1 og 2, svarende til ingen eller ubetydelig karies stiger til	59 % af de 18 årige	Årsopgørelsen viser, at 62 % af de 18-årige har ingen eller ubetydelig karies. Det gør, at målet er nået.	
Nedbringelse af antallet af udeblivelser Antallet af udeblivelser falder. Udgangspunktet bliver en måling i 2014.	30 %	Antallet af udeblivelser er i 2015 blevet reduceret med 45 %. Der er sket et fald fra 932 i 2014 til 507 i 2015. Udeblivelsesprocenten er faldet fra 4,2 % i 2014 til 2,1 % i 2015. Det gør samlet, at målet er nået.	

Familieområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
PPR	24.671	25.127	25.347	24.926	-421
Sundhedsplejen	14.909	15.262	17.346	16.182	-1.164
Refusion særligt dyre enkeltsager	-3.975	-4.060	-4.064	-5.415	-1.351
Plejefamilier og opholdssteder m.v. for børn og unge					
- Plejefamilier	56.831	57.584	56.727	58.163	1.436
- Opholdssteder	22.006	22.235	16.849	15.908	-941
- Socialtilsyn	2.237	2.493	2.476	2.098	-378
- Refusion	-3.326	-148	-1.063	-2.333	-1.270
Forebyggende foranstaltninger for børn og unge	60.437	69.184	81.452	68.657	-12.795
Døgninstitutioner for børn og unge	40.286	38.824	34.347	36.245	1.898
Sikrede døgninstitutioner m.v. for børn og unge	4.133	4.294	3.604	5.963	2.359
Rådgivning	1.749	1.435	0	0	0
Botilbud	137	265	288	143	-145
Alkoholbehandling	286	298	-1	0	1
Ledsageordninger	196	0	0	160	160
I alt	**220.575**	**232.793**	**233.308**	**220.698**	**-12.610**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 94,6 %. Mindreforbruget udgør 12,6 mio. kr., hvilket stort set svarer til forventningerne i budgetopfølgningerne i løbet af 2015. Mindreforbruget anvendes bl.a. til,

- Investering i: tilbudsvifte - ambulante ungeydelser - reduktion af anbringelser.
- Netværksopdyrkning, herunder kompetenceudvikling.
- Øget rekruttering og brug af familiepleje, som alternativ til institutioner.

Familieområdet

Fokusområder

Familieområdet består af: familieafdeling, dagbehandling, døgnområdet, PPR og sundhedsplejen.

Sammenhængskraft
På Familie- og Rådgivningsområdet har der igangsat en større proces omkring sammenhængskraft på tværs af afdelings- og fagområder med det formål at optimere udnyttelsen af de mange kompetencer samt understøtte en helhedsorienteret og koordineret indsats.

Tidlig indsats 0-6 år
Familie- og Rådgivnings deltagelse i Tidlig Opsporing og Indsats (TOPI) samt SUF-grupper har haft en særlig prioritet med henblik på styrkelse af tidlig forebyggende og sundhedsfremmende indsats med et tværfagligt udgangspunkt.

Konkret har sundhedsplejen i 2015 udbygget sit tilbud til familier med 0-3 årige børn med henholdsvis flere besøg til flergangsfødende og familier med børn, der ikke er i pasningstilbud, så alle børn fremadrettet ses tre gange årligt. Sundhedsplejen har desuden arbejdet på at implementere Familieiværksætterne – også kendt som Leksand modellen for alle førstegangsfødende.

For at understøtte arbejdet med tidlig opsporing og indsats blev der i 2015 sat særlig fokus på etablering af en række forebyggende indsatser, der kunne tages i anvendelse på niveau 3 og 4 i den tværfaglige model, dvs. før en problemstilling bliver en sag i Familieafdelingen, herunder etablering af gruppeforløb rettet mod såvel børn, som forældre.

Investering i forebyggelse
Som led i omlægning af indsatsen fra anbringelse til forebyggelse blev der i 2015 arbejdet med:

- Et 2-årigt forsøg med ansættelse af tre fremskudte socialrådgivere med det formål at yde råd og vejledning, agere decentralt på skoler og daginstitutioner og være brobygger mellem almenområdet og familieafdelingen.
- En yderligere styrkelse af Frontteamet med det formål at kunne agere hurtigt, herunder yde kortere rådgivningsforløb til familier.
- Ressourcetilførsel til dagbehandlingen ved ansættelse af yderligere to familiebehandlere, som følge af stigende efterspørgsel
- Et 2-årigt forsøg med ansættelse af en netværksmedarbejder med det formål at sikre øget fokus på netværksinddragelse i alle nye anbringelser- og aflastningsforanstaltninger
- Styrkelse af plejefamilieområdet i form af en pulje til rekruttering og opkvalificering af netværks- og plejefamilier.
- Etablering af et MST-team i samarbejde med Herning Kommune. MST er et behandlingstilbud, der retter sig mod forældre med unge i alderen 12-17, der har alvorlige adfærdsproblemer år. Teamet yder multisystemisk terapi til familier med anbringelsestruede unge.

Ungeområdet
Ungeområdet har været et strategisk indsatsområde, hvor der er blevet arbejdet hen mod en større samling og koordinering af området.

PPR – Trivsel og læring
I PPR har der været sat særlig fokus på understøttelse af skolerne i forhold til den ny skolereform, hvor et af hjørnestene er, at børn skal blive så dygtige, som de kan. PPR's opgave har i den forbindelse blandt andet været, gennem bred kompetenceudvikling af pædagogisk personale, at understøtte læring, sætte fokus på fællesskaber samt understøtte visionen om at skabe læring for alle børn gennem øget inkluderende praksis i skoler og dagtilbud.

Øget rådgivning, koordineret kompetenceudvikling og vidensdeling på tværs af faggrænser/fagområder, praksisnær indsats (bl.a. inden for de pædagogiske miljøer) samt forebyggende behandlingsarbejde har været særlige udviklingsområder.

Familieområdet

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Øget sammenhæng i den samlede ungeindsats Tværgående effektmål mellem B&U og J&V. Målet med indsatsen er: - at unge med psykiske vanskeligheder og deres forældre oplever at få den nødvendige sammenhængende og helhedsorienterede støtte fra kommunen. - at de unge i højere grad kan mestre relevante kompetencer (psykiske, kommunikative, sociale) og tage ansvar for eget liv, således at de unge i højere grad formår at blive inkluderet i samfundet.		Af de unge, der indgik i projektet om bedre overgange for unge med psykiske vanskeligheder er: - 62 % kommet i uddannelse - 10 % kommet i job eller beskæftigelsesrettede forløb En stor del af de unge projektet vurderer: - at have fået et forbedret socialt liv i form af netværk, fritid og venskaber med positiv indflydelse - i højere grad at være inddraget i sin sag end tidligere	
TOPI – Tidlig opsporing og indsats Andelen af børn, der mellem hver af de tre årlige målinger flytter sig mod en grøn markering i trivselsundersøgelsen stiger. Der tages udgangspunkt i målingerne fra 2014.	2 %	Skoleområdet: Andelen af børn, som har flyttet sig mod en grøn markering fra oktober 2014 til oktober 2015 er på 1 %. Målet er derfor ikke indfriet. Den ene procent, som har flyttet sig, kommer fra gul position. Niveauet på 3 % børn i rød position er fastholdt. Dagtilbudsområdet: I forhold til januar 2015 er der i januar 2016 sket et fald børn i rød position. Faldet for børn i rød position er på 16,7 %. Det betyder, at målet om de 2 %, der skulle have flyttet sig mod en grøn markering i trivselsundersøgelsen i den grad er opfyldt.	

Familieområdet

	Mål i 2015	Resultat	
Familieforberedelse og uddannelse I løbet af 2014 etableres tilbud om "Familie-iværksætterne", et forældreuddannelses forløb til alle nye familier i Viborg Kommune. Tilbuddet indeholder undervisning og er netværksskabende. Førstegangsfødendes behov for besøg af sundhedsplejersken (ud over det lovgivningsbestemte) i perioden 1 - 6 måneder efter fødslen, falder for de førstegangsfødende der deltager i projektet med 40% i 2014.	Behovet for besøg fastholdes.	Der er sket et lille fald i antallet af behovsbesøg hos de børn, der har deltaget i FIV. Der er mange faktorer, der kan have haft betydning for antallet af behovsbesøg. Dette er eksempelvis kategorisering. Samlet set er der en tro på, at der er blevet opsporet flere og mere kvalificeret under overskriften *Tidlig Opsporing og Tidlig Indsats* på grund af FIV. FIV har ikke været implementeret som en fast del af hele sundhedsplejen, hvorfor sammenhængen mellem FIV og tidlig opsporing ikke har været tydelig for alle. Gruppen af deltagere i FIV har kun udgjort en meget lille del af det samlede antal børn født i perioden.	
Øget brug af forebyggende tiltag frem for anbringelser Udgiftsfordelingen mellem forebyggende tiltag og anbringelser ændres. Baseline for 2011 var 71,4% på anbringeler og 28,4% på forebyggelse. Der tages udgangspunkt i fordelingen fra 2011.	65 % på anbringelser 35 % på forebyggelse	Fordelingen mellem forebyggelse og anbringelser har i 2015 fordelt sig således: Forebyggelse: 39% Anbringelser: 61% Der er således – set i forhold til 2014 – færre udgifter til anbringelser og samtidig flere forebyggende tiltag. Blandt forebyggende tiltag handler det blandt andet om øgede tiltag i primære forebyggende tiltag (råd og vejledning) såsom fremskudte socialrådgivere og skolefraværskonsulenter.	

B&U's overførselsområde

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Overførselsområdet	16.101	17.161	13.011	13.750	739
I alt	**16.101**	**17.161**	**13.011**	**13.750**	**739**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 105,7 %.
Merforbruget udgør 0,7 mio. kr.

B&U's overførselsområde

Fokusområder

Overførselsområdet omhandler Servicelovens §§ 41 og 42 (merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med børn og unges funktionsnedsættelse). Området er organisatorisk tilknyttet Familie og Rådgivning.

For uddybende beskrivelse af særlig fokus og indsatsområder, henvises derfor til politikområde: Familieområdet.

Der er arbejdet med at sikre, at tabt arbejdsfortjeneste ikke udløses, hvis problemet omkring barnet / den unge skyldes, at almen området ikke har et tilbud om pasning / skole. Der er indledet et samarbejde med task force på handicapområdet (Socialstyrelsen).

Fokus er også, at forældre ikke skal forblive på tabt arbejdsfortjeneste – dette skærpes i kompetenceplanen.

Ældreområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Kommunal genoptræning, kørsel til læger og speciallæger mm	20.563	23.454	22.905	20.870	-2.035
Ældreboliger	-7.550	-8.280	-7.881	-8.588	-707
Pleje og omsorg m.v.	581.440	586.322	590.946	576.649	-14.298
Forebyggende indsats	27.602	33.760	31.795	30.881	-914
Hjælpemidler og Hjælpemiddelservice	48.987	49.277	48.431	50.205	1.774
Øvrige	739	-4.976	-393	1.014	1.408
I alt	**671.781**	**679.557**	**685.803**	**671.030**	**-14.773**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 97,8%. Mindreforbruget, der udgør 14,8 mio. kr., er fremkommet på følgende måde:

Driften viser et mindreforbrug på 12,8 mio. kr.

- Under fællesudgifterne på driften er der mindre udgifter på 4 mio. kr., som omfatter engangsbesparelser og beløb til investering som først kan anvendes i 2016. Der er merforbrug til sosu-elever, høreomsorg, udgifter til omsorgssystem m.fl. på 2 mio. kr.
- På de fem strategiske områder Hjemmeplejen, Plejecentre, Madservice, Den kommunale sundhed og Sygeplejen og træning, som udgør den største andel af budgettet, genereres der et mindreforbrug på 11,0 mio. kr. Mindreforbruget er fordelt jævnt hen over de strategiske områder og fremkommer på en lang række konti. Det kan specielt nævnes, at

  - Rehabiliteringscenter Viborg har ombygget en del af boligerne og på den baggrund været udfordret af at styre økonomien (mindreforbrug).
  - Madservice har høstet effektiviseringsgevinster i form at flere leverancer til beboerne på plejecentrene og generelle effektiviseringer på området.

Visitationen viser et mindreforbrug på 0,7 mio. kr.

Det er første regnskabsår, at Visitationen balancerer.

- Under Visitationen er der en uforbrugt pulje og et opsparet beløb til investeringer i 2016 på i alt 1,2 mio. kr.
- Der er mindre udgifter til lejetab, befordring og afregning af private leverandører af personlig pleje og praktisk hjælp på 5,6 mio. kr.
- Der er merudgifter til friplejeboliger, hjælpemidler og mellemkommunale betalinger (nettostigning på 8 personer fra regnskab 2013 til 2014) på i alt 5,9 mio. kr.

Øvrige områder viser et mindreforbrug på 1,2 mio. kr.

Mindreforbruget vedrører befordring til læge/speciallæge.

Ældreområdet

Fokusområder

Den demografiske udvikling og ressourcetildeling
Byrådet vedtog i forbindelse med budget 2015-2018 en ny model for beregning af demografmidler på ældreområdet. Følgende beløb var indarbejdet i budgetrammen for 2016-2019. Beløbene var indsat som en pulje under Økonomiudvalget.

(Hele 1.000 kr.)	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Pulje under Økonomi- og Erhvervsudvalget	5.433	12.953	20.909	30.293

I forbindelse med budgetforliget for 2016 er der afsat 5,4 mio. kr. i årene 2016-2019 på ældreområdet til demografimidler. Endvidere er der også i forbindelse med budgetforliget for 2016-2019 besluttet, at der i forbindelse med Byrådets plankonference i foråret 2016 skal udarbejdes en revideret analyse af det fremtidige behov for ældre- og plejeboliger.

Neurorehabilitering Toftegården
På tilbuddet er der i 2015 arbejdet med at fastholde en høj kvalitet og videreudvikling af specialiseret neurorehabiliteringsindsats målrettet borgere med erhvervet hjerneskade.

Der er implementeret anvendelse af tværfaglige rehabiliteringsplaner, hvilket sikrer sammenhængende, koordinerede borgerforløb. Samt udviklet en daglig planlægning af praksis, som understøtter det tætte tværfaglige samarbejde, herunder også på tværs af forvaltninger.

På neurorehabiliteringen, er der udviklet på differentiering af de specialiserede tilbud, med afsæt i;

- Ombygning og forskønnelse af fysiske rammer således de forskellige miljøer imødekommer og tilgodeser målgruppens interesser og formål med tilbuddet
- Oprettelse og integrering af pædagogisk dagtilbud
- Tydeliggørelse af tilbuddets indhold og lovgivning
- Styrringsredskab som skaber sammenhæng mellem individuelle behov, visitering, effektmål og tildeling til tilbuddet

Der er endvidere arbejdet med at styrke indsatsen ved udskrivelse fra Neurorehabilitering Toftegården.

Samtidig har tilbuddet været igennem en godkendelsesproces via Social Tilsyn Midt. Tilbuddet er endelig godkendt i december 2015 jf. Socialstyrelsens kvalitetsmodel for Socialtilsyn.

En Borger – Et forløb
For at understøtte forankring og implementering, er der etableret et tværfagligt team, bestående af en sygeplejerske, en social- og sundhedsassistent og en terapeut, der som hovedopgave har fokus på at opkvalificere frontpersonalet i at arbejde målrettet med rehabilitering. Det har været en succes, og tilbagemeldinger fra både borgere og medarbejdere er, at det faglige niveau er steget og flere borgere er blevet selvhjulpne.

Styrkelse af indsatsen i forhold til det frivillige arbejde
Der er nu to spisegrupper (Blichergården og Åbrinken), som kører rigtig godt. I maj 2015 startede spisegruppen på Åbrinken. Ved udgangen af 2015 var der 16 borgere og 9 frivillige, der skiftes til at være der. Spisegruppen køre i samarbejde med Sundhedspiloterne i Karup. Der er informeret om tilbuddet gennem hjemmeplejen og Madservice Viborg. Spisegruppen fra Klosterhaven, har oplevet en tilgang af borgere ved at blive flyttet til Blichergården.

Der er kommet mere fokus på, hvad man kan gøre i caféerne for at få flere brugere; og der *var* en lille stigning i antal besøgende.
Især var det flot, at Klosterhaven ikke oplevede et fald i antal besøgende, da de i en længere periode (uge 46 inkluderet) var i en midlertidig café pga. ombygning.

Demens
Det er afdækket, at der er et øget behov for dagopholdspladser (§84) i aftentimerne, da mange pårørende i dag er yngre og udearbejdende og dermed har brug for at blive aflastet i forhold til, at kunne varetage egne interesser efter arbejde.

Vi har i 2015 oprettet et dagtilbud for yngre/nyere diagnosticerede med demens. Tilbuddet kan benyttes to gange om ugen, hvor de pårørende

kan deltage den ene dag med henblik på at arbejde med relationer og aktiviteter sammen.

Der er forsat stort behov for flere midlertidige- og aflastningspladser efter at Liselund har brugt 6 midlertidige pladser til nyt specialafsnit. Dette arbejdes der på via Klostertoften, hvor der åbner 15 nye pladser sidst på året, når ombygningen er færdig.

Viden og kompetenceudvikling arbejdes der med løbende.

Velfærdsteknologi
For at støtte borgerens mulighed for at leve så selvstændigt et liv som muligt, er der sat fokus på skylle-tørre toiletter og automatiske senge med drejefunktion. Det er en del af den rehabiliterende tænkning, og der er derfor også arbejdet med medarbejdernes kendskab til mulighederne og anvendelsen.

Virtuel hjemme- og sygepleje er et højt prioriteret indsatsområde, hvor vi løbende udvikler og inddrager interne og eksterne samarbejdspartnere. Skærmene støtter borgernes egenmestring og kommunikation med de forskellige dele af sundhedsvæsenet. I foråret 2015 har vi foretaget en systematisk gennemgang af borgerne med henblik på at vurdere, hvem der kan have glæde af virtuel hjemme- og sygepleje. I efteråret 2015 har vi sammen med lungemedicinsk afdeling, Hospitalsafdeling Midt, understøttet borgere med KOL med mulighed for virtuel kontakt til fagpersonale, samtidig med at de ved hospitalsudskrivelse får en selvbehandlingsplan.

Arbejdet med beboerskærme på plejecentre blev afprøvet for at inddrage beboerne i kommunikationen, og for at effektivisere personalets dokumentation. Tiltaget har ikke haft den ønskede effekt og vi afprøver nu en anden løsning på Rehabilitering Center Viborg. Her kan vi allerede nu kan se at løsningen har den ønskede effekt. Denne løsning udbygges det næste år.

Træning med teknologiske produkter er et stort indsatsområde. Tiltaget er tænkt som et supplement til den øvrige træning, og som aktiviteter der kan motivere til træning på plejecentre, aktivitetscentre og træningsenheder.

Selvhjulpenhed og sikkerhed for demente borgere og dennes pårørende har haft fokus i efteråret, hvor mulige teknologiske løsninger er kortlagt og beskrevet. Mange af disse blev præsenteret på temadagen "Når hukommelsen svigter". Denne dag blev også teknologien for et andet udviklingsprojekt "længere hjemme sammen" præsenteret. Projektet er målrettet borgere med demens som bor med ægtefælle/samlever i eget hjem. Projektet er støttet af Digitaliseringsstyrelsen og vi er 5 kommuner som afprøver læsningerne.

Akutteam, styrkelse af indsatsen i forhold til borgerens eget hjem
Akutteam har deltaget i et projekt omkring Den Ældre Medicinske Patient, i forhold til at forebygge indlæggelser og genindlæggelser. I den forbindelse kom der fokus på de borgere, som er kendte i det kommunale system. Der er i efteråret lavet en intern audit på de borgere, som var en del af projektet i perioden feb.-maj 2015.

I oktober og november måned, er der lavet data indsamling på akutteam opgaver.

Antallet af henvisninger har udviklet sig, som nedenstående:

Oktober 2011	92
Oktober 2012	79
Oktober 2013	147
Maj 2014	196
Oktober 2015	228

Henvist fra 2012

Sygehus	20
Egen læge	37
Hjemmesygeplejerske	19

Henvist fra 2015

Sygehus	72
Egen læge	70
Hjemmesygeplejerske	57

De nye opgaver der løses er primært udredning og vurdering af borgere, som laves for de praktiserende læger.

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Svært hjerneskadedes grad af selvhjulpenhed (Neurorehabilitering Toftegården) Graden af selvhjulpenhed måles på antal timer, borgeren har brug for hjælp ved indskrivning og antal timer ved udskrivning • Reduktion med 10 % Der måles efter 6,12 og 18 måneder	10 %	Effekten er målt med udgangspunkt i et integreret styrings-redskab, som skaber sammenhæng mellem individuelle behov, visitering, effektmål og tildeling til tilbuddet. Styringsredskabet er baseret på anbefalede ICF målinger for voksne med erhvervet hjerneskade, Voksen udredningsmetoden, Forløbsprogrammer 2011 og Faglig visitationsretnings-linje 2014. Fra indskrivning til udskrivning måles en reduktion på 17 %. Data er på baggrund af 10 borgere. Målingen efter 6, 12 og 18 måneder foretages for borgere, der i forlængelse af midlertidig plads, er fortsat i dagtilbud eller bor på fast plads på neurorehabiliteringen. Data er på baggrund af 3 borgere: 6 mdr. 35 % 12 mdr. 52 % 18 mdr. endnu ikke muligt at måle. Der måles på samme effektmål i 2016.	
Tidlig opsporing af demens – for at kunne give den rette indsats Tidlig opsporing af nye demente borgere, der har kontakt med en demenskonsulent Kontakt med 150 nye borgere med demens	150	Der er fra 1. januar 2015 – 31.12.2015 taget kontakt til 184 ny diagnosticerede borgere med demens	
Velfærdsteknologi – Virtuel hjemme- og sygepleje • Antal borgere der har modtaget virtuelle ydelser (250) • Andel af borgere der modtager virtuelle ydelser på eget udstyr (5%)	250 5 %	Status december 2015: 321 modtager eller har modtaget virtuelle ydelser Ingen er på eget udstyr endnu da teknologien stadig er under udvikling	

Ældreområdet

	Mål i 2015	Resultat	
Frivillighed – Initiativer for ensomme Rehabiliteringscentret – monitorering af ensomme borgere		Tilbuddet om at blive screenet for ensomhed startede midt i august måned. Siden da er der foretaget 569 besøg, heraf har 141 borgere indvilget i at blive screenet for ensomhed. 34% af de adspurgte er mænd, 66% kvinder. Resultatet af de 141 besvarelser er ikke helt repræsentative for den gruppe der er blevet besøgt, men det viser nogen tendenser. Omkring 17% af de adspurgte føler sig på forskellig vis ensom: **Social ensomhed:** 1 % er svært ensomme 7 % er middel ensomme 92 % er ikke ensomme **Eksistentielle ensomhed:** 2 % er svært ensomme 19 % er middel ensomme 79 % er ikke ensomme **Følelsesmæssig ensomhed:** 1 % er svært ensomme 16 % er middel ensomme 83 % er ikke ensomme Ifølge "Ensomhed blandt ældre: fakta og myter" er over halvdelen af de ensomme følelsesmæssig eller tankemæssig ensomme. Noget kunne tyde på at det også i Viborg Kommune er de to former for ensomhed, der er mest udbredte.	
Strategi for attraktive og synlige cafeer for de ældre borgere		Der er to spisegrupper der kører godt (Blichergården og Åbrinken). Ved udgangen af 2015 var der 16 borgere på Åbrinken og 9 borgere på Blichergården og 11 frivillige tilknyttet spisegrupperne.	
Cykling for ældre – indkøb af 6 duo/rickshaw i samarbejde med sponsorer	6	Der er indkøbt 5 duo/rickshaw og der planlægges med indkøb af 2 yderligere. Blichergården har nu 10 cykelfører, Liselund 12, Skovvænget 11 og Sjørup 14.	

<table>
<tr><th></th><th>Mål i 2015</th><th>Resultat</th><th></th></tr>
<tr><td>Rehabiliteringsforløb i Viborg Kommune

• Borgerens funktionsniveau
Betydning for borgerens træk på ydelser efterfølgende</td><td>Baseline etableres i 1. halvår 2015 for borgere som har opnået en forbedret funktionsevne ved dels rehabiliteringsforløb i eget hjem dels på Rehabiliteringscentret</td><td><u>Rehabilitering i eget hjem:</u>
I forhold til rehabiliteringsforløb i eget hjem var det målet at få et nyt effektmålingsmodul i omsorgssystemet Care. Det har vist sig, at det vil kræve en større systemudvikling for at dette kan bruges til Sundhed & Omsorgs effektmåltal. Efter flere drøftelser med leverandøren har vi stadig ikke fundet den ”rigtige” løsning. Løsningen som leverandøren kan tilbyde koster i indkøb og drift det første år ca. 300.000 kr. Herefter årlige driftsudgifter på ca. 70.000 kr.

Det er nu senest oplyst fra leverandørens side, at omsorgssystemet Care skal udfases og erstattes af et helt nyt omsorgssystem. Dette vil ske indenfor 12-18 måneder. Vi skønner derfor at det er mange ressourcer, at ligge i en udvikling som kun har en kort levetid inden det skal erstattes at noget helt nyt. Det vides ikke på nuværende tidspunkt om leverandøren ønsker at det nye omsorgssystem skal indeholde et effektmålingsmodul, som Sundhed & Omsorg har tænkt effektmål som standard eller det efterfølgende skal udvikles.

<u>Rehabilitering på Rehabiliteringscentret:</u>
Da man her har de samme udfordringer jf. ovenstående har man været nødt til at foretage en manuel registrering, som har kunnet lade sig gøre, da antallet er mere begrænset set i forhold til hele hjemmeplejen.

Der er lavet en nedslagsmåned i september 2015, hvor der er set på de borgere, som kommer med en genoptræningsplan. Borgerne er scoret ud fra Fællessprog 2 ved start og slut.

<table>
<tr><th>Gruppe</th><th>Borgerprofil</th><th>Antal</th><th>Fremgang</th></tr>
<tr><td>A</td><td>Afgrænset funktionsevnenedsættelse og god mestringsevne</td><td>1</td><td>0</td></tr>
<tr><td>B</td><td>Kompliceret funktionsevnenedsættelse og god mestringsevne</td><td>1</td><td>64%</td></tr>
<tr><td>C</td><td>Afgrænset funktionsevnenedsættelse og nedsat mestringsevne</td><td>3</td><td>42 %</td></tr>
<tr><td>D</td><td>Kompliceret funktionsevnenedsættelse og nedsat mestringsevne</td><td>4</td><td>21 %</td></tr>
</table>
</td><td></td></tr>
</table>

Sundhedsområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Stationær somatik	158.827	149.088	162.219	155.319	-6.900
Ambulant somatik	135.821	129.413	144.880	143.182	-1.698
Stationær psykiatri	3.937	4.241	4.472	3.950	-522
Ambulant psykiatri	11.127	10.588	15.062	13.998	-1.064
Praksissektoren (sygesikring)	23.453	27.127	26.480	25.872	-608
Genoptræning under indlæggelse	6.387	5.834	8.518	7.736	-782
Ambulant specialiseret genoptræning	3.180	3.322	2.572	1.849	-723
Kommunal og privat genoptræning §140	10.024	10.287	10.259	10.342	84
Vederlagsfri fysioterapi	12.890	14.089	14.063	14.752	689
Sundhedsfremme og forebyggelse	7.030	8.633	11.304	9.009	-2.295
Øvrige	4.610	5.571	5.772	5.635	-137
I alt	**377.287**	**368.193**	**405.601**	**391.644**	**-13.957**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 96,6%. Politikområdet er i 2015 tilført 35,9 mio. kr., som består af:

- 11,2 mio. kr. positiv efterregulering fra 2014 som følge af Regionernes overskridelse af det samlede indtægtsloft.
- 24,7 mio. kr. med baggrund i budgetopfølgningen 30. september 2015.

Mindreforbruget, der udgør 14,0 mio. kr., er fremkommet på følgende måde:

Medfinansieringsudgifterne viser et mindreforbrug på 11,6 mio. kr.

- Specielt stationær somatik, men også ambulant somatik og psykiatri, er de områder hvor afvigelsen er størst.
  Efter budgetopfølgningen 30. september 2015 – der er beregnet på baggrund af konkrete afregninger fra januar til juli måned – har der været et markant fald i indlæggelser og et mindre fald i antal ambulante behandlinger.

  Samtidig har der været et gennemsnitlig fald i gennemsnitspriserne på alle ydelser tilknyttet Kommunal Medfinansiering på 2 %*. Dette fald er ligeledes sket fra budgetopfølgningen 30. september til det endelige regnskabsresultat.

Øvrige udgifter på politikområdet viser et mindreforbrug på 2,4 mio. kr.

- Beløbet består af en uforbrugt pulje til styrketræning på 1,1 mio. kr.
- Forebyggelsespakkerne og forløbsprogrammerne viser ligeledes en mindreforbrug på 1,3 mio. kr.
- Desuden er der diverse mindre forskydninger på andre konti.

** Da vi ikke inden tidsfristen for tilretning af regnskabsbemærkninger har adgang til aktivitetstal for december måned 2015, er procenten beregnet på 11 måneder i 2015.*

Sundhedsområdet

Fokusområder

Samarbejdet med sundhedsvæsnet
Der har gennem året været dialog med hospitaler, praktiserende læger mv. omkring det fortsatte samspil mellem hospital, læge og kommune om levering af sundhedsløsninger, som optimeres over for borgerne. Udviklingen i sundhedsvæsnet står ikke stille, og det nære sundhedsvæsen er fortsat under opbygning, så der vil fortsat være behov for en kontinuerlig dialog om opgavefordeling, vidensdeling og kommunikation

Udfordringer omkring manglende sammenhæng mellem sektorernes økonomiske incitamenter er adresseret i Økonomiaftalen for 2016, hvor det er aftalt, at der skal arbejdes videre med problemstillingerne. I kommunal sammenhæng har der ultimo året været dialog med hospital og praktiserende læger om Viborg Kommunes relative høje udgifter til kommunal medfinansiering. Arbejdet fortsættes i 2016.

Rehabiliteringscenter
Borgere visiteres til et 3 ugers rehabiliteringstilbud. Det øgede træningstilbud har gjort, at borgernes udbytte af de 3 ugers ophold er forbedret i væsentlig grad. Borgerne får nu tilbud om et intensivt genoptræningsforløb, et boost i forhold til borgerens funktionsniveau. Borgerne træner dagligt ved både fysioterapeut og ergoterapeut. Borgernes fysiske formåen og funktionsniveau øges væsentligt, når træningsmængden sættes op. Ved denne målrettede træningsindsats øges borgernes grad af selvhjulpenhed og evne til at mestre eget liv, når de udskrives.

Sundhedscenter
Sundhedscentret er godt etableret i kommunen og efterhånden blandt befolkningen. Der er kommet flere åbne tilbud, som også har god søgning. Det er bl.a. livsstilssamtaler og sundhedskurser. Sammen med LOF, er der lavet et tilbud om madlavningskurser, som opfølgning på de kurser, der er i Sundhedscentret.

Rehabiliteringsteam har pr. 1. feb. overtaget hjerterehabiliterings fase 2 fra sygehuset. Det har vist sig, at antallet af borgere til dette tilbud er større end forventet, og det har været nødvendigt at lave 3 hold, fremfor 2 hold. Der har i alt været 174 henviste inden for hjerteområdet.

Generelt har antallet af henvisninger på forløbsprogrammerne været stigende fra 208 borgere i 2014 til 432 borgere i 2015.

Styrketræning (forsøg med tillempet styrketræning)
Der er postive erfaringer med indsatsen, idet der viser sig en klar sammenhæng mellem styrketræning, øget styrke og funktionsniveau. Endvidere har indsatsen den ikke ubetydelige virkning, at borgerne oplever deltagelse i træning positivt og "berigende" for deres liv/livskvalitet. Sidstnævnte skyldes forhold afledt af den fysiske aktivitet, men i høj grad også at flere af leverandørerne har skabt nogle miljøer omkring træningen, hvor der er mulighed for social samvær over en kop kaffe o. lign.

Sundhedsområdet

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Antallet af forebyggelige indlæggelser skal årligt reduceres med 10 % årligt i 2015-2018. Der måles med udgangspunkt 2013, hvor der var 2.380 forebyggelige indlæggelser blandt kommunens borgere.	1.928	Der foreligger ikke data for hele kalenderåret endnu. Januar – November 2014: 2.037 indlæggelser Januar – November 2015: 2.222 indlæggelser Der har været en stigning i antallet af indlæggelserne fra 2014 til 2015 for både de 0-64 årige og de 65+ årige.	
Styrket af sundhedstilstanden blandt borgere med kronisk sygdom - KOL-, diabetes type II- og hjertekar-sygdomme. (Måles via de praktiserende lægers registrering af værdier på 4 forskellige indikatorer)	Viborg Kommune skal være blandt den tredjedel af danske kommuner med de bedste værdier	Statens Serum Institut (SSI) og Datatilsynet har påpeget, at DAMD alene er godkendt til indsamling af data for de sygdomsspecifikke områder KOL, diabetes, hjertesvigt og depression. Al dataindsamling har siden 30/9-2014 været stoppet fra almen praksis. Programmet er nu omskrevet, så dataviderегivelsen passer til det lovgrundlag, som tilladelserne dækker. Data er dog ikke opdateret pt.	
Andelen af borger ved udgangen af 2015, som modtager personlig pleje i eget hjem, og som har fået tilbudt en ernæringsvurdering.	70 %	I 2015 blev 54,2 % af de borgere, der modtager personlig pleje fra kommunal leverandør, tilbudt ernæringsvurdering. Medregnes de borgere, der modtager personlig pleje fra privat leverandør, er andelen 53,0 %. Ud af de adspurgte takkede 30,6 % nej til ernæringsvurdering.	

Sundhedsområdet

<table>
<tr><th></th><th>Mål i 2015</th><th>Resultat</th></tr>
<tr><td>Som implementering af forebyggelsespakkerne etableres åbne borgerrettede tilbud om sundheds/livsstilssamtale (primært KR(A)M) i regi af sundhedscentret – hjælp til fx vægttab, kom i gang med motion, rygestop. Tilbuddet skal hjælpe borgerne i gang selv – eller videre i andre relevante tilbud, og består af 1-2 individuelle samtaler.</td><td>100 borgere henvender sig vedr. dette og har ved en follow-up efter 6 mdr. forbedret deres sundhedstilstand.</td><td>
<table>
<tr><td>”Lær at tackle” angst & depression</td><td>34 borgere</td></tr>
<tr><td>Sundhedskursus</td><td>29 borgere</td></tr>
<tr><td>Rygestop-kursus</td><td>68 borgere</td></tr>
<tr><td>Livsstilssamtale</td><td>13 borgere</td></tr>
<tr><td>Gangtræningsborgere</td><td>4 borgere</td></tr>
<tr><td>I alt</td><td>143 borgere</td></tr>
</table>
Lær at tackle:
<u>81 %</u> er blevet bedre til at opnå egne opsatte mål
<u>57 %</u> er blevet mere opmærksom på egne triggere
<u>48 %</u> er blevet bedre til at håndtere egne symptomer på angst/depression
<u>43 %</u> er blevet bedre til at kommunikere med egen læge eller andre sundhedsprofessionelle
Rygestopkurser: 29 er stoppet med at ryge = <u>43 % rygestop</u>
Gangtræning: Der er sket en forbedring af den maksimale gangdistance (indtil smertegrænsen er nået) hos alle deltagere. Alle deltagerne har oplevet en mindre umiddelbar og subjektiv smerte.
</td><td></td></tr>
<tr><td>Deltagerne i styrketræning 75+ år gennemfører en Demmi test ved opstart og efter 3 måneders træning.</td><td>15 % af deltagerne har en effekt på mindst 10 point efter 3 måneder.</td><td>Målet udgår jf. Ældre- og Sundhedsudvalgets beslutning på mødet den 6. januar 2015 (sag nr. 5) om omlægning af ordningen.</td><td></td></tr>
</table>

Beskæftigelsestilbud

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Faste ejendomme	0	0	0	100	100
Ungdommens Uddannelsesvejledning	6.997	7.081	8.510	8.321	-189
Produktionsskoler	3.922	3.797	3.772	3.709	-63
Beskyttet beskæftigelse	-1.667	-1.393	144	-1.442	-1.586
Løn til forsikrede ledige ansat i kommuner samt til alternativt tilbud	1.250	761	2.465	1.626	-839
Servicejob	0	146	-7	0	7
I alt	**10.502**	**10.392**	**14.884**	**12.313**	**-2.571**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 82,7 %. Mindreforbruget udgør 2,6 mio. kr.

Den væsentligste del af mindreudgiften vedrører Trepas, hvor der er en mindreudgift på 1,9 mio. kr. Beløbet er planlagt anvendt til renovering af bygninger og maskiner samt færdiggørelse af nyt væksthusafsnit.

Endvidere er der en mindreudgift på 0,8 mio. kr. vedrørende løn til forsikrede ledige med løntilskud på grund af ændret lovgivning.

Beskæftigelsestilbud

Fokusområder

Ungdommens Uddannelsesvejledning
Pr. august 2014 trådte en reform af UU-vejledningen i kraft samtidig med reform af erhvervsuddannelserne. Der er sket en fokusering af vejledningsindsatsen mhp. en tidligere, bedre og mere målrettet indsats over for unge med risiko for ikke at fortsætte i en ungdomsuddannelse - gennem introduktionskurser til de erhvervsrettede uddannelser og ved fremrykning og forbedring af uddannelsesparathedsvurderingen. Det blev forudsat, at der kun skulle tilbydes personlig vejledning til de ca. 20 % unge, der har særlige vejledningsbehov. Vejledningen af øvrige unge baseres på digitale midler som UddannelsesGuiden og e-vejledning.

Reform af UU-vejledningen er implementeret i tæt samarbejde med grundskolen og ungdomsuddannelserne.

I Viborg endte vi med at yde personlig vejledning på et niveau på ca. 25 %, som er den andel, der er vurderet ikke uddannelsesparat.

Der er gennemført et vellykket opkvalificeringsforløb for medarbejderne i forhold til dels at yde kollektivvejledning dels relationsdannelse og dialog med unge med særlige vejledningsbehov.

Beskytte beskæftigelse
Antallet af borgere i beskyttet beskæftigelse forventes fortsat at være faldende. Tilgangen vil komme via unge, der afslutter STU-forløb og som har brug for opkvalificering og træning i arbejdspladskultur m.v. forud for evt. ansættelse i løntilskudsjob for førtidspensionister eller som en del af et ressourceforløb.

Antallet af pladser i beskyttet beskæftigelse justeres løbende og i takt med behovet samt oprettelsen af løntilskudspladser for førtidspensionister. Der har ikke været nedgang i 2015.

4 pladser i beskyttet beskæftigelse på Nørremarken (Nu Jobigen) er konverteret til støtte af borgere i løntilskud på ordinære arbejdspladser mhp. at få så mange som muligt knyttet på ordinære arbejdspladser som muligt.

Løn til forsikrede ledige ansat i løntilskudsjob hos Viborg kommune
Den faldende ledighed kombineret med lovændringer på området betyder, at kun få ledige vil blive ansat i kommunale løntilskudsjob.

Lovgivningen blev ændret pr. 1. januar 2015 så ledige nu kun kan ansættes 4 mdr. i offentlig løntilskud og desuden er løntilskudstaksten reduceret fra 143,14 til 109,06 kr./time.

Dette betyder, at der i 2015 har været 97 personer – svarende til 22 helårspersoner ansat i kommuner med løntilskud. I 2014 var tallene: 134 personer svarende til 23 helårspersoner.

Beskæftigelsestilbud

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Beskæftigelsesministerens mål 1: **Flere unge skal have en uddannelse.** Jobcentrene skal have maksimalt fokus på at sikre implementeringen af kontanthjælpsreformen og dermed understøtte, at unge ikke bare påbegynder, men også gennemfører en ordinær uddannelse, samt at unge med komplekse problemstillinger af faglig-, social- eller helbredsmæssig karakter får den nødvendige hjælp og støtte, så vi sikrer, at flere unge kommer i varig beskæftigelse. Det skal ses i lyset af, at en uddannelse er en afgørende forudsætning for at den enkelte er rustet til fremtidens arbejdsmarked.	Der er ikke fastsat et mål.	Det seneste officielle tal på området er fra august 2015. Andelen af unge på offentlig forsørgelse i Viborg, der påbegynder en ordinær uddannelse på SU eller elevløn er steget fra 5,3 % i jan. 2015 til 6,7 % i august 2015. Andelen af unge på offentlig forsørgelse på landsplan, der påbegynder en ordinær uddannelse på SU eller elevløn er steget fra 4,3 % i jan. 2015 til 7,0 % i august 2015.	
Løntilskud til førtidspensionister (skånejob) En stigning af antallet af løntilskud til førtidspensionister (skånejob) på 5 % pr. år.	206	197 førtidspensionister er ansat i løntilskudsjob ved udgangen af 2015. Gennem Nørremarkens indsats samt samarbejdet om indsatser for elever, der afslutter STU er antallet steget i 2. halvår af 2015 – men som forventet er måltallet ikke nået fuldt ud.	

Socialområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Erhvervsejendomme	0	0	0	14	14
Driftsikring af boligbyggeri	1.119	763	758	1.115	357
Specialpædagogisk bistand til voksne	7.485	9.253	9.192	8.629	-563
Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov	11.191	10.124	11.672	9.068	-2.605
Kommunal tandpleje	3.368	3.498	3.496	3.383	-113
Andre sundhedsudgifter	508	1.328	1.327	1.022	-305
Indtægter på den centrale refusionsordning	-8.681	-8.933	-8.943	-7.159	1.784
Plejefamilier og opholdssteder mv. for børn og unge	302	0	1.879	2.104	225
Ældreboliger	-5.062	-5.361	-5.365	-4.913	452
Pleje og omsorg mv. af ældre og handicappede	33.650	36.555	36.738	37.793	1.055
Forebyggende indsats for ældre og handicappede	200.924	215.763	206.367	217.077	10.710
Rådgivning og rådgivningsinstitutioner	2.623	1.116	1.115	391	-724
Botilbud for personer med særlige sociale problemer	8.007	5.593	7.600	6.875	-725
Alkoholbehandling og behandlingshjem for alkoholskadede	2.641	3.620	2.300	1.877	-423
Behandling af stofmisbrugere	17.542	15.180	16.706	19.310	2.603
Botilbud til længerevarende ophold	53.157	51.311	50.704	40.642	-10.062
Botilbud til midlertidigt ophold	26.422	21.729	25.147	31.274	6.127
Kontaktperson- og ledsageordninger	5.293	4.976	5.039	4.822	-217
Beskyttet beskæftigelse	22.124	21.664	20.920	21.121	201
Aktivitets- og samværstilbud	35.790	38.826	43.545	41.931	-1.614
Øvrige sociale formål	3.691	3.733	-5.304	3.876	9.179
I alt	**422.093**	**430.738**	**424.894**	**440.250**	**15.343**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 103,6 %. Merforbruget udgør 15,3 mio. kr. På myndighedens (visitationens) område er der en merudgift på 24,1 mio. kr. Der er både merudgifter til køb af pladser på egne tilbud samt til køb af pladser på eksterne tilbud. Merudgiften på eksterne tilbud vedrører især køb af pladser hos regioner og i mindre grad hos private leverandører og andre kommuner. Endvidere indgår et overført underskud fra 2014 til 2015 på 5,4 mio. kr.
På driften (egne tilbud) er der en mindreudgift på 8,9 mio. kr. Mindreudgiften fordeler sig med 2,9 mio. kr. på handicap, 3,8 mio. kr. på psykiatri, 1,8 mio. kr. på udsatte samt 0,4 mio. kr. på øvrige områder. Der er iværksat en økonomisk genopretningsplan med henblik på at skabe budgetbalance inden for Socialområdet.

Socialområdet

Fokusområder

Organisation

Politikområdet Socialområdet består af de tre driftsområder - Handicap, Psykiatri og Udsatte - samt myndighedsafdelingen, Socialafdelingen. Inden for Socialområdet leveres en bred vifte af tilbud til borgere, der har eller er i risiko for at få begrænsninger i deres fysiske, psykiske og/ eller sociale funktionsevne. Der leveres hvert år tilbud til i alt ca. 1.200 borgere. For nogle borgere er der tale om kortvarige forløb, mens andre borgere har behov for en længerevarende og mere omfattende støtte. Målgrupper, faglige metoder og teknologiske løsninger er under stadig udvikling, hvorfor der kontinuerligt arbejdes på at udvikle og levere fleksible og målrettede tilbud til borgene ud fra nærhedsprincippet og princippet om mindst mulig indgriben.

Der arbejdes videre med samme effektmål i 2016 som gælder for 2015, mens der udarbejdes nye effektmål for 2017 med afsæt i den nye Socialpolitik. På socialområdet er der foretaget følgende tiltag:

Handicap

- Bofællesskab Asmild Toft. Første spadestik blev taget i marts 2015 og forventes at stå færdig med indflytning april 2016.

Psykiatri

- Center For Mestring er etableret med seks spor, som borgeren kan følge. Status på SAU-møde d. 25. februar 2016

- Socialt akuttilbud/fleksibel natstøtte til borgere med psykiske lidelser er etableret. Status på SAU-møde den 7. januar 2016.

Udsatte

- Fortsat forankring af hjemløsestrategien og Housing First princippet. Der blev afholdt et kick-off seminar d. 26. marts 2015.

Fokusområder på tværs af socialområdet

Der blev arbejdet med følgende tværgående fokusområder i 2015:

- Styrkelse af borgernes recovery og egenmestring via rehabiliterende faglige indsatser
- Styrkelse af borgerens sociale relationer og netværk via samarbejdet med frivillige
- Øget brug af velfærdsteknologi og informationsteknologi, hvor det skaber værdi for den enkelte borger
- Mere smidig sagsbehandling og øget inddragelse af borgerne i eget forløb
- Fortsat fokus på økonomisk styring med henblik på at sikre balance og optimal udnyttelse af de afsatte midler

Disse fokusområder blev i 2015 indarbejdet med konkrete visioner og målsætninger i Viborg Kommunes nye Socialpolitik. Samtidig er Socialområdets tilbud blevet udviklet gennem realisering af tiltagene i de politisk godkendte kapacitetsanalyser inden for henholdsvis handicapområdet (maj 2013) og psykiatriområdet (juni 2014), samt beskrivelsen af fremtidens forsorgsindsats inden for udsatteområdet (september 2013).

- Styrkelse af borgernes recovery og egenmestring via rehabiliterende faglige indsatser – *er omsat til effektmål (se nedenfor)*
- Styrkelse af borgerens sociale relationer og netværk via samarbejdet med frivillige – *er omsat til effektmål (se nedenfor)*
- Øget brug af velfærdsteknologi og informationsteknologi, hvor det skaber værdi for den enkelte borger – *er omsat til effektmål (se nedenfor)*

- Mere smidig sagsbehandling og øget inddragelse af borgerne i eget forløb

    - Projekt "smartere arbejdsgange i Socialafdelingen" har optimeret arbejdsgange for de enkelte sagsbehandlingsprocedurer

    - Sideløbende med ovenstående har Socialafdelingen implementeret Voksenudredningsmetoden (VUM) som udredningsmetode i sagsbehandlingen. VUM tager udgangspunkt i borgerens ressourcer for at understøtte muligheden for at mestre eget liv. Konkret indebærer metoden, at der sættes klare mål for støtten gennem en borgerinvolverende og ressourcefokuseret tilgang.

- Fortsat fokus på økonomisk styring med henblik på at sikre balance og optimal udnyttelse af de afsatte midler

    - Det nye økonomistyringssystem, Calibra, er blevet implementeret for at skabe bedre overblik og mere tydelig ledelsesinformation.

Der er iværksat en økonomisk genopretningsplan med henblik på at skabe budgetbalance inden for Socialområdet.

Øget recovery og egenmestring

Der arbejdes ud fra en recovery-orienteret tilgang, og med rehabilitering som den overordnede faglige ramme i tilbuddene på Socialområdet. Rehabilitering handler om, at den enkelte borger i størst muligt omfang genvinder, udvikler eller vedligeholder sin funktionsevne, så borgeren opnår størst mulig grad af selvhjulpenhed. Dette fordrer en tæt kobling til den beskæftigelsesrettede indsats. Tendensen, særligt for de unge, er at der med afsæt i de nye beskæftigelsesreformer arbejdes hen mod en højere grad af fastholdelse og inklusion på arbejdsmarkedet i eksempelvis mikrofleksjob.

Med den nye førtidspensionsreform fra 2013 er udgangspunktet, at borgere under 40 år ikke skal tilkendes førtidspension, men skal støttes i at bevare en tilknytning på arbejdsmarkedet ved et bedre tværsektorielt samarbejde mellem beskæftigelsesområdet og tilbuddene i Socialområdet. Denne tendens betyder, at tilbuddene i Socialområdet er under stadig forandring, hvor trenden går mod understøttelse af egenmestring samt af et mere rummeligt arbejdsmarked.

Overordnet set understøtter de tværgående tiltag på Socialområdet samt effektmålene den recovery-orienterede tilgang ved at have fokus på, at borgeren skal hjælpes til at kunne mere selv. Den nye Socialpolitik har med ét af fire hovedtemaer – "Mestring og medansvar" – fokus på at hjælpe og støtte borgeren i at mestre eget liv. Dette støtter også op om den recovery-orienterede tilgang. Herudover har Socialpolitikken blandt andet "Beskæftigelse og uddannelse" som et af hovedtemaerne. Formålet er, at borgerne skal lave meningsfuld og værdiskabende beskæftigelse, forstået bredt, så de opnår forbedret livskvalitet og får mulighed for at dygtiggøre sig. Der er afholdt en recovery-konference d. 12. juni 2015 med det formål at få fornyet fagligt input og inspiration til arbejdet med psykosocial rehabilitering i Viborg Kommune. Der arbejdes fortsat på implementering af recovery.

Socialområdet

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Øget recovery og egenmestring			
Øget livskvalitet	Min. 50% af borgerne i midlertidige botilbud oplever en forbedring af deres selvvurderede livskvalitet.	De tre effektmål er slået sammen til én samlet undersøgelse inden for hvert af områderne. Handicap (Tårnly, Safranvej) I interviews peger unge på handicapområdet på, at de har en relativ god selvvurderet livskvalitet og ser positivt på dét at kunne tingene selv. Der er potentiale til forbedring i forhold til at få mere indhold i hverdagen, blive bedre (og få lov) til at klare tingene selv, fokus på at bruge hinanden som netværk mv. Status på støttebehov, december 2015 (*antal fra dec. 2014*): Niveau 2: 1 person *(0)* Niveau 3: 10 personer *(11)* Niveau 4: 3 personer *(7)* Niveau 5: 3 personer *(4)* I alt 17 personer *(22)* Psykiatrien (stokrosevej) På baggrund af screeningsrapporten kan der arbejdes særligt med ”Inddragelse og involvering” og ”Håb og udvikling” i forhold til at forbedre borgernes recovery-proces. Det handler om at italesætte og synliggøre håbet i hverdagen samt arbejdet med ’det hele liv’. Herudover at arbejde med hvem der bestemmer hvad. Status på støttebehov, december 2015 (*antal i 2014*) Niveau 4 = 5 personer *(3)* Niveau 5 = 12 personer *(14)* I alt= 17 personer *(17)*	

	Mål i 2015	Resultat	
		Udsatte (Vibohøj): Effektmålet operationaliseres samlet set som dét at kun have været indskrevet én gang på Vibohøj samt at have en så kort opholdstid som muligt. Gennemsnitligt antal opholdsdage: 2013: 47 2014: 52 2015: 47 Forhold ml. antal førstegangsindskrivninger og årlige antal indskrivninger: 2013: 195/434 (45 %) 2014: 177/364 (49 %) 2015: 205/412 (50 %)	
Aktør i eget liv	Min. 50 % af borgerne i midlertidige botilbud oplever, at de i højere grad er blevet aktør i eget liv og har fået større tro på egne evner		
Øget mestring af eget liv	Min. 50 % af borgerne i midlertidige botilbud opnår øget egenmestring med deraf følgende reduceret støttebehov		

Socialområdet

	Mål i 2015	Resultat	
Øget beskæftigelse	Der etableres en struktureret samarbejdsmodel med Jobcenter Viborg om fleks- og skånejobs for borgere inden for socialområdet	Tiltag for at styrke den beskæftigelsesrettede indsats: - Udvidelse af tilbuddet i caféen i Sundhedscentret - Der lægges op til at der laves et mere arbejdsmarkedsrettet samarbejde med Arbejdsmarkedsområdet - 'Beskæftigelse og uddannelse' er et fokusområdet i Socialpolitikken - Center for Mestring har som et af de overordnede formål at bringe den enkelte borger tættere på arbejdsmarkedet eller i uddannelse - Etablering af praktikker til bostøtten i handicap.	
Styrket frivillighedsindsats			
Styrkelse af borgerens sociale relationer og netværk via samarbejdet med frivillige	Min. 10 % af de adspurgte borgerne oplever, at de har fået styrket deres sociale relationer i betydningsfulde fællesskaber i samspillet med frivillige	Med inspiration fra 'Team Tvilling' har Socialområdet indkøbt fire løbestole, som skal anvendes af borgere i socialområdets tilbud sammen med frivillige. Tiltaget skal styrke relationen mellem borger og frivillig i et meningsfyldt samvær. Der arbejdes på at skabe en relation til en løbeklub, som vil være frivillige på området (3 ved Katrinehaven, 1 ved Guldblommevej)	
Øget rekruttering og fastholdelse af frivillige via indsamling af viden om motivation og tilfredshed blandt frivillige i Socialområdet	Antallet af frivillige i Socialområdet skal samlet øges med min. 10 % (i forhold til baseline 2014)	Opgørelse december 2015 *(antal i 2014)*: 30 inden for handicap 38 inden for psykiatri 46 inden for udsatte I alt: 114 (*124*)	

Socialområdet

	Mål i 2015	Resultat	
Socialområdet som et attraktivt sted at være frivillig	Alle ledelsesområder formulerer mål for deres frivillighedsindsats.	Det er under udvikling	
Forebyggelse af livstilssygdomme			
Rygning Andelen af daglige rygere blandt borgere i tilbud inden for Socialområdet skal reduceres via en målrettet indsats.	Alle rygere inden for Socialområdet gives tilbud om til at deltage i et rygestopforløb	Orientering om rygestopforløb via: Handicap: - Bruger-pårørenderådsmøde - Medarbejdere - Plakater i støttecenter og andre kommunikationsindsatser - Tydelig markering af rygestopinstruktør med t-shirt for at komme i dialog med borgerne. - På STU er der endvidere en politik om, at lærerne ikke må ryge sammen med eleverne Psykiatri: - Der tilbydes rygestopkurser - løbende mulighed for tilbud inspireret af 'Kom og kvit' ved Center for Mestring Udsatte: - Plakater og brochurer rundt omkring - Henvendelse til rygere på tilbuddene - information om rygestop er skrevet ind i informationsmaterialet som gives ved nye henvendelser ved rusmiddelområdet. - Bedste metode: brugere der selv har gennemgået rygestopforløb og anbefaler det til andre	

	Mål i 2015	Resultat	
	Min. 25 % af deltagerne i rygestopforløbene er røgfrie ½ år efter endt forløb	Handicap: 4 borgere er startet på rygestopforløb i 2015. Hvoraf 3 er røgfri og én kun ryger sjældent. Psykiatri: Ca. 5 borgere er startet op med individuelt tilpassede indsatser. Yderligere 9 startede på rygestopforløb, hvoraf 1 stoppede helt og resten reducerede forbruget kraftigt. Udsatte: 2 borgere til rygestopforløb (har reduceret forbrug), 3 til råd og vejledning (én er nu røgfri). Yderligere 4 påbegyndte råd og vejledning i slutningen af 2015.	
Kost og motion Øget fokus på at skabe sundhedsfremmende aktiviteter i samarbejde med borgere og frivillige	Der afvikles min. 5 sundhedsfremmende aktiviteter inden for hvert ledelsesområde (henholdsvis handicap, psykiatri og udsatte)	- Øget mulighed for adgang til fritidsaktiviteter gennem udvidet ledsagerordning (fx gratis adgang til ledsager i svømmehal) - STU: Motion/idræt to lektioner om uge - Mestringskurser med fokus på sundhed ved center for Mestring - Deltagelse i Søndersøløbet	

Styrket indsats for implementering af velfærdsteknologi

Overordnet set er erfaringerne med brug af velfærdsteknologi rigtig gode på socialområdet, og der er senest sket følgende:
- Psykiatriområdet har sammen med 8 andre kommuner modtaget Velfærdens Innovationspris for arbejdet med virtuel bostøtte. Viborg Kommune har efter projektperiodens afslutning har videreudviklet metoden. Metoden bruges i dag som et supplement til den ordinære bostøtte.
- Brugen af iPads i samarbejdet med borgerne udbredes på såvel handicapområdet som psykiatriområdet på baggrund af meget positive erfaringer.
- Anvendelse og afprøvning af omsorgsteknologi – eksempelvis skylletoiletter.
- Infoskærme er taget i brug på en række institutioner. På Odinparken udvikles der i samarbejde med IT-firmaet Applikator udvidet brug af touch infoskærme til fx arbejdstidsplanlægning
- QR-koder ved Katrinehaven benyttes for at få info om den enkelte borger.
- I løbet af foråret 2015 er der opstillet PC'ere på en række lokaliteter.
- Indkøb af løbestole (ikke anvendt endnu)

Socialområdet

	Mål i 2015	Resultat	
Forbedret livskvalitet	Min. 25 % af borgerne inden for Socialområdet oplever en forbedring af deres selvvurderede livskvalitet ved hjælp af IPads i arbejdet med borgerne	Erfaringerne med brug af iPads på STU har været så gode, at anvendelsen af iPads er blevet udbredt til resten af handicapområdet samt psykiatriområdet.	
Øget egenmestring	Min. 25 % af Socialområdets borgere får mulighed for at få mere struktur på hverdagen ved hjælp af infoskærme – og derigennem øget egenmestring	Tilbagemeldingerne fra tilbuddene der benytter infoskærme er, at det fungerer godt og skaber godt overblik over de oplysninger, der formidles ad den vej. Der arbejdes pt. på videreudvikling af infoskærmenes funktioner. Der er i alt 19 infoskærme fordelt på 12 af Viborg Kommunes tilbud inden for socialområdet.	
Forbedret arbejdsmiljø	Min. 5 % af medarbejderne i Socialområdets tilbud oplever en reducering af fysisk belastende arbejdsopgaver ved hjælp af velværdsteknologiske arbejdsredskaber	Socialområdet er i en proces, hvor forskellige omsorgsteknologiske redskaber afprøves. Nogle redskaber viser sig at være meget ressourcekrævende i forhold til personale (fx spiserobotter), mens andre viser sig at være meget aflastende (fx lifte) - 3 skylletoiletter (yderligere 5 er planlagt installeret)	

Pensioner og boligstøtte

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Personlige tillæg m.v.	8.987	9.281	10.159	8.805	-1.354
Førtidspension med 50% refusion (under afvikling)	35.649	34.542	33.665	34.339	674
Førtidspension med 65% refusion (under afvikling)	67.824	65.496	64.838	66.057	1.219
Førtidspension med 65% refusion (ny tilkendelser)	280.765	297.977	289.342	288.555	-787
Sociale formål (merudgifter og enkeltydelser)	1.958	2.620	1.942	1.973	31
Boligydelse til pensionister	34.970	34.713	35.479	36.152	673
Boligsikring (til andre end pensionister)	31.115	31.024	32.206	32.663	457
I alt	**461.267**	**475.653**	**467.631**	**468.544**	**913**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 100,2%. Politikområdet tilførte kassebeholdningen 8,5 mio. kr. i forbindelse med budgetopfølgningen 30. september 2015.

Merudgifterne til førtidspensioner på 1,1 mio. kr.

- Merudgiften fremkommer på baggrund af ekstra mellemkommunale regninger, som ikke var kendt ved budgetopfølgningen 30. september 2015.

Mindre udgifter til personlige tillæg mv. på 1,3 mio. kr.

Boligydelse og boligsikring viser et merforbrug på 1,1 mio. kr.

- Samlet er der en stigning i antal personer, som modtager boligstøtte på i alt 141. Ved budgetlægningen til 2015 vurderede Viborg Kommune, at der var behov for boligstøtte til 8.282 personer, men regnskabet viste, at 8.423 personer har modtaget enten boligydelse eller boligsikring.

Pensioner og boligstøtte

Om politikområdet

Der beskrives ikke fokusområder og effektmål for politikområdet, pensioner og boligstøtte. I stedet beskrives opgaver og opgavefordeling i forbindelse med etablering af Udbetaling Danmark.

Førtids- og folkepension udgør indkomstgrundlaget for en stor gruppe borgere, og pensionen kan suppleres med bl.a. helbredstillæg og trangsbestemt personlige tillæg.
Et stort udbud af lejeboliger både til unge og til pensionister er en del af tilbuddet til borgerne, og boligstøtteområdet giver mulighed for, at alle borgerne har mulighed for at bo i lejlighederne.

Ydelserne inden for pensioner (førtids- og folkepension) og boligstøtte er overvejende lovbestemte.

Der er med virkning fra 1. januar 2013 indført nye regler om førtidspensioner. De nye regler adskiller sig blandt andet ved, at unge under 40 år ikke længere skal have førtidspension, men i stedet skal have en helhedsorienteret og tværfaglig indsats i et eller flere ressourceforløb. Personer over 40 år kan fortsat få tilkendt førtidspension. Men som udgangspunkt skal de først deltage i et ressourceforløb. Hvis det helt åbenbart ikke tjener noget formål at forsøge at udvikle arbejdsevnen, kan kommunen tilkende førtidspension, uden at borgeren først har været igennem et ressourceforløb.

Udbetaling Danmark
Udbetaling Danmark administreres af ATP og har siden primo 2013 overtaget ansvaret for følgende sagsområder:

- folkepension,
- førtidspension,
- boligstøtte,
- barselsdagpenge og
- familieydelser.

Opgaver, der fortsat varetages af kommunen:

- Personlige tillæg og enkeltydelser,
- almindelige helbredstillæg f.eks. medicin,

udvidet helbredstillæg til fodpleje, tandproteser og briller.

Arbejdsmarkeds- og overførselsområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Erhvervsgrunduddannelsers skoleophold	10.632	10.534	10.468	9.859	-609
Integrationsprogram og introduktionsforløb m.v.	1.708	805	6.130	13.840	7.710
Kontanthjælp til udlændinge omfattet af integrationsprogrammet.	16.302	14.888	24.504	25.284	780
Sygedagpenge	141.708	131.910	136.667	137.236	569
Sociale formål	1.865	2.678	1.481	1.716	235
Kontanthjælp	90.285	87.232	87.083	82.362	-4.721
Kontanthjælp vedrørende visse grupper af flygtninge	0	0	4	3	-1
Aktiverede kontanthjælpsmodtagere	72.545	44.159	68.689	67.786	-903
Dagpenge til forsikrede ledige	166.216	153.538	152.529	160.947	8.418
Særlig uddannelsesordning og midlertidig arbejdsmarkedsydelsesordning	4.986	694	799	63	-736
Revalidering	10.018	16.375	7.489	6.831	-658
Løntilskud m.v. til personer i fleksjob og personer i løntilskudsstillinger	122.807	127.502	127.428	124.006	-3.422
Ressourceforløb	16.497	49.359	50.484	52.335	1.851
Driftsudgifter til den kommunale beskæftigelsesindsats	45.771	50.602	50.072	50.557	485
Beskæftigelsesindsats for forsikrede ledige	10.782	8.279	7.301	9.489	2.188
Seniorjob til personer over 55 år	11.901	12.408	10.666	10.938	272
Beskæftigelsesordninger	20.610	24.302	29.390	31.552	2.162
I alt	**744.632**	**735.265**	**771.184**	**784.804**	**13.620**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 101,8 %. Merforbruget udgør 13,6 mio. kr.

Der er et merforbrug vedrørende introduktionsprogram og introduktionsforløb efter integrationsloven på 7,7 mio. kr. Her i indgår et merforbrug på 2 mio. kr. vedrørende et projekt, hvor der i 2016 indgår tilsvarende ekstern finansiering. Der er en merudgift på 3 mio. kr. vedrørende udgifter til opkvalificering og danskundervisning, som følge af flere flygtninge. Endvidere er der en merudgift på 2,8 mio. kr. vedrørende Sprogcenter Viborg, som især skyldes flere flygtninge og at sprogcentret først får den sidste halvdel af modultaksten, når testen er gennemført.

Vedrørende dagpenge til forsikrede ledige er der et merforbrug på 8,4 mio. kr. Udgiften i 2015 er dog 5,3 mio. lavere end i regnskab 2014.

Kontanthjælp udviser en mindreudgift på 4,7 mio. kr., som primært vedrører uddannelsesydelse, som følge af, at flere unge er kommet i uddannelse eller job.

Arbejdsmarkeds- og overførselsområdet

Fokusområder

Demokratisk medborgerskab som ståsted – frikommuneforsøg.
Viborg Kommune har de seneste par år omlagt store dele af den beskæftigelsesrettede indsats med henblik på at styrke kvaliteten i indsatsen samtidig med at ressourceanvendelsen optimeres i regi af frikommunen. Frikommuneforsøgene er grupperet i 3 hovedtemaer, hvor status er:

- **Borgeren får og tager ansvar for eget forløb**

Evalueringer viser, at borgerne i øget grad er inddraget og aktive i eget forløb. Borgerne inddrages og deres forslag indgår i målfastsættelsen med sparring fra sagsbehandler. Der er fortsat fokus på løbende at udvikle, hvordan borgernes forberedelse inden mødet med jobcenteret kan styrkes og hvordan borgerne kan gøres mere aktive under deres ledighedsforløb.

- **Mere for pengene – mindre tid til administration og mere tid til indsats direkte med borgeren**

Jobcenteret har indført differentiering af indsatsen, så borgernes kontakt og aktivering afspejler, hvor meget de kan selv. LEAN og forenkling/reduktion i antallet af arbejdsgange er højt på dagsordenen i jobcenteret, og der er gennemført mange forbedringer.

- **Viden om, hvad der virker**

Jobcenteret har fokus på at skaffe viden om, hvad der virker og at synliggøre dette i dialogen med borgeren. Jobcenteret indgår i flere projekter vedr. måling af borgerens progression og har indkøbt it systemer, der dels måler borgernes progression og dels måler effekten af tilbuddene.

Beskæftigelsesplanens indsatser og målsætninger
Generelle arbejdsmarkedsudfordringer i Viborg Kommune 2015:

- Stagnerende arbejdsstyrke og stigende arbejdskraftefterspørgsel
- Et stort antal borgere uden for arbejdsstyrken = flere skal forsørges af fællesskabet
- Større kvalifikationskrav = ufaglærte jobs nedlægges

Der er inden for nogle fagområder/brancher flaskehalse på arbejdsmarkedet og for at understøtte virksomhedernes vækstmuligheder er det nødvendigt at forsøge at tiltrække arbejdskraft fra andre dele af landet samtidig med at unge og ledige i størst mulig omfang skal opkvalificeres/uddannes inden for områderne med mangel på arbejdskraft.

Uddannelsesinstitutioner, faglige organisationer, a-kasser, ViborgEgnens Erhvervsråd og jobcenter Viborg samarbejder om opgaven med at sikre kvalificeret arbejdskraft til virksomhederne – et samarbejde der har styrket indsatsen.

Status i forhold til lokale målsætninger:

- Andel af delvis raskmeldte: 12,5 % i Viborg, Landsplan = 11,6 %. Antallet af langvarige sygedagpengesager er steget fra 222 i jan 2015 til 233 i nov. 2015. Der er gennemført en brugerundersøgelse, som vise markant fremgang i tilfredsheden i forhold til sidste år.
- Antallet af langvarige ledighedsydelsessager er faldet fra 101 i jan 2015 til 67 i dec. 2015.
- Antallet af borgere i ressourceforløb i 2015 svarer til 286 helårspersoner.
- Antallet af borgere i virksomhedspraktik/løntilskud i 2015 er på 377 helårs, i 2014 var tallet 409 helårspersoner.
- Flere unge på offentlig forsørgelse er startet i uddannelse – øget fra 4,0 % i jan. 2014 til 5,5 % i 2015. For august 2014 var andelen 8,7 % og i august 2015 7,2 %.

Reformer
Beskæftigelsesreformen er implementeret – en del af lovkravene er vi som frikommune stadig fritaget for. Pr. 1. januar 2016 omlægges indsatsen målrettet principperne for den nye økonomimodel og ændrede statsrefusioner.

Arbejdsmarkeds- og overførselsområdet

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Beskæftigelsesministerens mål 2 Det er regeringens mål, at færre skal modtage offentlig forsørgelse, og at flere skal opnå en tilknytning til arbejdsmarked. Det er derfor vigtigt, at kommunerne understøtter implementeringen af både reform af førtidspension og fleksjob, kontanthjælpsreform og reformen af sygedagpenge. Kommunerne skal prioritere en forebyggende, tværfaglig og sammenhængende indsats, så den enkelte borger kan blive hjulpet til en tilknytning til arbejdsmarked. Målet vil ligeledes sætte fokus på vigtigheden af, at der gøres en tidlig og bedre indsats for at bringe langtidssygemeldte tilbage til job, ligesom målet vil understøtte integrationsindsatsen, idet ikke-vestlige indvandrer er overrepræsenteret i gruppen af langvarige modtagere af offentlig forsørgelse.	Der er ikke fastsat mål – ministermål og tilgængelige målinger først efter den politiske behandling af mål og midler.	Måles officielt gennem jobindsats via andelen af langtidsforsørgede med virksomhedsrettet tilbud (virksomhedspraktik, løntilskud eller nytteindsats) i de sidste 6 mdr. I jan. var andelen 28,4 % og i aug. 2015 var andelen steget til 30,4 %. På landplan var andelen i jan. 2015 på 26,6 % og i aug. 2015 faldet til 25,8 %.	
Beskæftigelsesministerens mål 3 Det er afgørende, at jobcentre har fokus på bekæmpelsen af langtidsledighed ikke mindst set i lyset af den løbende indfasning af en 2-årig dagpengeperiode. Det er vigtigt, at jobcentrene har fokus på at sikre en tidlig og forebyggende indsats over for de ledige, der er i risiko for at blive langtidsledige, således at flere igen får fodfæste på arbejdsmarkedet. Langtidsledige defineres ved en ledighed på 80% af tiden inden for de seneste 52 uger.	Der er ikke fastsat mål – ministermål og tilgængelige målinger først efter den politiske behandling af mål og midler.	I jan. 2015 havde vi 461 langtidsledige. I nov. 2015 var tallet faldet til 410 langtidsledige.	
Beskæftigelsesministerens mål 4: Der er behov for et øget fokus på virksomhedssamarbejdet. Jobcentrene skal levere en proaktiv og systematisk hjælp til rekruttering af arbejdskraft, uddannelse og opkvalificering samt fastholdelse af medarbejdere fx i forbindelse med længerevarende sygemelding.	Der er ikke fastsat mål – ministermål og tilgængelige målinger først efter den politiske behandling af mål og midler.	Samarbejdsgraden med virksomhederne i Viborg ligger jan. – jul. 2015 på 35,5 % mod 34,5 % i samme periode 2014. På landsplan er tallet jan. – jul. 2015 på 32,3 % og for samme periode i 2014 på 32 %.	

Arbejdsmarkeds- og overførselsområdet

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Andel af ledige og sygemeldte Andelen af ledige og sygemeldte er lavere eller minimum på samme niveau som i 2011. *Niveau 2011:* *Kontanthjælp:2,9 %* *Forsikrede ledige:3,2 %* *Sygedagpenge: 2,6 %*	Kontanthjælp: 2,3 % Uddannelseshjælp: 1,3 % Forsikrede: 2,3 % Sygedagp.: 2,2 %	På kontanthjælp/uddannelseshjælp er andelen steget, mens den er faldet for både forsikrede ledige og sygemeldte.	
Gennemsnitlig varighed på offentlig forsørgelse Den gennemsnitlige varighed på offentlig forsørgelse er bedre eller minimum på samme niveau som i 2011. *Niveau 2011:* *Kontanthjælp:31,5 uger* *Forsikrede ledige:18,5 uger* *Sygedagpenge: 10,9 uger*	Jan – nov 2014 og 2015: Kontanthjælp: 32,3 og 33,1 uger Uddannelseshjælp: 26,6 og 26,4 uger. Forsikrede: 14,9 og 14,5 uger Sygedagpenge: 10 og 9,7 uger	På kontanthjælp/uddannelseshjælp er varigheden steget, mens den er faldet for uddannelseshjælp, forsikrede ledige og sygemeldte.	
Fastholdelse i job/uddannelse Fastholdelsen i job/uddannelse 3 mdr. efter afslutningen på offentlig forsørgelse er bedre eller minimum på samme niveau som i 2011. *Niveau 2011:* *Kontanthjælp:49,3 %* *Forsikrede ledige:54,1 %* *Sygedagpenge:52,9 %*	Kontanthjælp:33,6 % Uddannelseshjælp *– her findes ingen opgørelse.* Forsikrede: 57,7 % Sygedagpenge: 55,4 %	Seneste data er for 2. kvartal 2014. Kontanthjælpsgruppen er nu delt op i 2 – dels kontanthjælp og dels uddannelseshjælp – og der ikke er fastholdelsesdata på uddannelseshjælpsområdet. Fastholdelsen for både forsikrede ledige og sygemeldte er øget.	

Kultur

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Folkebiblioteker	40.032	41.567	40.990	40.857	-134
Museer	7.307	7.076	7.340	7.089	-251
Biografer	168	169	168	169	1
Teatre	1.876	1.764	1.886	1.867	-19
Musikarrangementer	7.591	7.206	6.972	7.057	85
Andre kulturelle opgaver	25.821	25.219	26.693	25.525	-1.168
Fritidsfaciliteter udenfor folkeoplysningsloven - ferieaktiviteter	103	109	76	137	61
I alt	**82.897**	**83.110**	**84.125**	**82.701**	**-1.424**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 98,36 %. Mindreforbruget udgør 1,4 mio. kr. svarende til en afvigelse på 1,7 %. De største mindreforbrug ses på biblioteker, museer og på andre kulturelle opgaver.

Mindreforbruget på Viborg Bibliotekerne skyldes hovedsageligt, at Kulturudvalget i november 2015 besluttede at overføre 500.000 kr. af mindreforbruget på kulturområdet til Viborg Bibliotekerne til forberedelse af sorteringsanlæg.

Mindreforbruget på Viborg Museum skyldes, at man endnu ikke er begyndt at forbruge af de 250.000 kr. til konceptudvikling af nyt bymuseum, der blev bevilliget af Kulturudvalget i oktober 2015.

De største mindreforbrug ses under Andre kulturelle opgaver. Af de væsentligste kan nævnes et mindreforbrug på 0,5 mio.kr. på Kunsthallen. Dette skyldes, at der i 2015 er tilført tilskud fra bl.a. Kulturstyrelsen vedr. udstilling, der først starter i 2016, hvorfor udgifterne også først falder her. Der er et mindreforbrug på 0,1 mio. kr. på Søndermølle, som skyldes et overført overskud fra 2014. Ligeledes er der et mindreforbrug på Stationen på 0,1 mio.kr, som skyldes overførsler fra 2014. Pengene er øremærkede til aktiviteter i 2016.

Fokusområder

Kulturudvalgets kulturpolitiske strategi for perioden 2013-2017 sætter den overordnede ramme for dispositioner inden for kulturområdet i 2015.

Kulturstrategien udpeger en række hensigter, mål og konkrete initiativer inden for følgende temaer: Musikken, Billedkunsten, Scenekunsten, Bibliotekerne og borgerservice, Kulturhistorien, Events og "Kultur på tværs".

Endvidere er en lang række aktiviteter inden for kulturområdet rammesat indenfor eventstrategien, som Viborg Byråd godkendte i september måned 2013.

Biblioteker
På biblioteksområdet er de primære opgaver at tilbyde borgerne information, viden, oplevelser og et mødested med mulighed for netværk og samproduktion. I 2014 etableredes nye bibliotekstilbud med "Åbne biblioteker", som har både betjent og ubetjent åbningstid. I 2015 åbnedes hovedbiblioteket på samme måde. Der arbejdes med effektivisering og forbedringer i forhold til informationsformidling og kulturelle aktiviteter både centralt og decentralt.

Events
I 2015 var det fortsat stort fokus på udviklingen af events bl.a. Snapstinget. Ikke mindst de 2 internationalt orienterede events, Generation Handball og NORDLEK 2015 trådte frem som events fyrtårne i året. Viborgs fokus på udvikling af events i partnerskaber kom i 2015 til udtryk ved, at FOTO-festival valgte at etablere den årlige naturfotofestival i Viborg i synergi med Fotodage.

Udviklingsarbejdet omkring etablering af "Viborg Sport & Event" med centrum omkring Tingpladsen tog form med ny organisering og udvikling af planmateriale for området. Der vil i perioden 2016 – 2019 gennemføres et stort anlægsprojekt, som sikrer sammenhænge og tidsvarende rammer for kultur, sport og events centralt i Viborg.

Regional kulturaftale og Kulturby 2017
I 2015 afsluttedes den indeværende kulturregionale aftale med Randers, Silkeborg, Horsens og Kulturministeriet. Samarbejdet fortsættes i en 2-årig aftale for 2016-2017 med indsatsområderne Kulturelle byrum og levende ungekultur. Der arbejdes på at etablere en ny kulturregion indbefattende de 5 kommuner; Aarhus, Silkeborg, Randers, Horsens og Viborg fra 2018.

I løbet af 2015 lykkedes det at få rammesat en lang række aftaler om kulturaktiviteter i Viborg Kommune i relation til den europæiske kulturby Aarhus-2017. Det forventede ROI (Return on investment) ser ud til at slutte på et meget tilfredsstillende niveau, ikke mindst set i forhold til sammenlignelige kommuner i region Midt.

Kultur

Effektmål

Effektmål	Mål i 2015	Resultat	
Etablering af Viborg Sport & Event Ny organisation etableres i 2015. Lokalplan Anlægsarbejder igangsættes	20%	Principper for organisering fastlagt. Politisk stillingtagen til bl.a. vejføring og overordnede planprincipper.	
Events Snapsting/Hærvejsløbet Generation Handball Animationsfestival Afvikling og fortsat udvikling af Snapsting, Viborg Animationsfestival og Generation Handball. Udvikling af "De fem Halder og Viborg Søerne"	95%	Snapsting, Generation Handball og VAF gennemført med vækst på alle væsentlige parametre. Herudover afvikledes NORDLEK2015 med stor succes, ikke mindst målt på lokal omsætning. De 5 Halder opnåede en donation på 50 mio. kr. fra Mærskfonden til realisering af projektet. Udviklingen omkring Viborg Søerne fortsættes i 2016	
Viborg Bibliotekerne Øge besøgstal med 5 % Øge digitale udlån med 10 % Øge brugertilfredshed ge antallet af aktiviteter	+13,6%	Nøgletal 2014 til 2015: Besøgstal steg med 9% Digitale udlån steg med 119% Fysiske udlån sted med 7,3 % Samlet stigning i antal udlån 13,6%	
Kulturby 2017 – Århus Større bevilling til Snapsting (borgerinddragelse). Derudover tovholder på udvikling af animationsprojekt og partner på øvrige kulturprojekter	123%	Forecast på Return on Investment på 123% I 2015	

Folkeoplysning og idrætsanlæg

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Stadion og idrætsanlæg	9.173	11.353	12.648	12.680	31
Andre fritidsfaciliteter	15	18	18	15	-3
Idrætsfaciliteter for børn og unge	39.690	40.887	41.853	42.141	289
Folkeoplysningen - Fælles formål	1.919	2.320	2.621	2.021	-600
Folkeoplysende voksenundervisning	3.146	3.545	3.731	3.455	-276
Frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde	6.051	6.189	6.258	6.019	-239
Lokaletilskud	10.011	11.891	13.075	11.928	-1.147
Fritidsaktiviteter udenfor folkeoplysningsloven	233	333	443	271	-172
I alt	**70.238**	**76.536**	**80.647**	**78.530**	**-2.117**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 97,4 %.

Mindreforbruget udgør 2,1 mio. kr. svarende til en afvigelse på 2,6%.

De største mindreforbrug ses på folkeoplysningsområdet. Mindreforbrugene skyldes hovedsagligt overførsler fra 2014, der ikke er blevet anvendt i 2015. F.eks. er der på fællesformål overført 300.000 kr. fra 2014 til 2015, som igen er genereret i 2015. På Lokaletilskud blev der overført 1,2 mio. kr. fra 2014 til 2015. På Idrætsfaciliteter for børn og unge er der et merforbrug. På dette område ligger de selvejende haller, som ligeledes får lokaletilskud.

Dette område skal derfor ses i sammenhæng med lokaletilskudsområdet. Det bemærkes, at der fra budget 2016 er reduceret i budgettet på lokaletilskud med ca. 1,1 mio. kr.

På stadion og idrætsanlæg er der et lille merforbrug, dette skyldes at forudbetalte omkostninger og investeringer på 0,5 mio. kr. i forbindelse med etableringen af håndboldeventen ”Generation Handball”. På driften Viborg Stadion Center og fælleskonti under idrætsanlæg er der et mindreforbrug.

Folkeoplysning og idrætsanlæg

Fokusområder

Breddeidrætskommune
Viborg Kommune var i 2010 og 2011 en del af det store breddeidrætskommuneprojekt på landsplan. Projektet har været støttet af Kulturministeriet og eksterne fonde.
Projektet blev afsluttet i 2012.

I forlængelse heraf opnåede Viborg Kommune i januar 2012 at blive udnævnt til "Årets Idrætskommune" af Dansk Idrætsforbund.

Opfølgning, fastholdelse og udvikling af tilbuddene på breddeidrætsområdet har derfor i hele perioden haft stor fokus og der samarbejdes med de store centrale aktører på idrætsområdet, som DIF og DGI og med lokale aktører som Viborg Idrætsråd og DGI-Midtjylland.

Viborg Byråd godkendte eventstrategi i september måned 2013 og store events som Snapstinget og Generation Handball er fortsat under udvikling.

Eliteidrætsudøvere og talentudvikling
I Viborg Kommunes idrætspolitik er fastsat en række indsatsområder og et af disse er en satsning på arbejde med eliteidrætsudøvere og talentudvikling. I samarbejde med Viborg Idrætsråd etableredes "Viborg Elite" i 2014 og 2015 var det første hele år, hvor Viborg Elite var i god drift og resultaterne fra forløbet har været meget positive og der vil også i den kommende periode blive fulgt op og justeret, hvor der måtte være behov herfor,

Generation Handball
I 2014 afvikles Generation Handball, et international håndboldstævne for spillere i alderen 10-18 år for første gang. Stævnet skabes og udfoldes i samarbejde med lokale, nationale og internationale aktører. 2. udgave af stævnet i 2015 var en succes med ca. 2.500 deltagere fra mere end 20 nationer og der arbejdes med videreudvikling og flere deltagere i 2016 og 2017.

Nordlek
I 2015 havde Viborg Kommune værtsskabet for den store nordiske folkedanserfestival "Nordlek" og afviklingen af stævnet i Viborg var en stor succes.

Samarbejde på tværs
I forbindelse med events og projekter er der fokus på at samarbejde på tværs med lokale foreninger, lokale idrætsorganisationer, andre kommuner, eksempelvis kommunerne i kulturby-samarbejdet (Randers, Herning og Silkeborg) og de store idrætsorganisationer på landsplan.

Fastholde lokaletilskud til foreninger
På folkeoplysningsområdet er der primært fokus på at fastholde lokaletilskuddene på det nuværende niveau, således at kommunen dermed kan understøtte, at foreningerne fortsat kan have gode rammer for deres foreningsaktiviteter.

Folkeoplysningspolitik
Viborg Byråd godkendte på møde den 25. september 2013 ny folkeoplysningspolitik.

Folkeoplysning og idrætsanlæg

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Elite og talent udvikling Målet er at skabe et eliteidrætsmiljø i et samarbejde med foreninger, uddannelsesinstitutioner, erhvervsliv, Viborg Idrætsråd og andre aktører på området. Eliteidrætsklasser etableret på Nordre Skole i 2014. I 2015 7., 8. og 9. klasse	%	Etableret og i fuld drift i 2015	
Energiinvesteringer m.v. i klubhuse, selvejende idræts – og svømmehaller mv. Det er målet at gennemføre analyse vedrørende energi investeringer, selvejende idræts – og svømmehaller. Den egentlige indsats igangsættes i 2015 med baggrund i analysen og der vil i den forbindelse blive udarbejdet konkrete målbare effektmål. Eks. mindreforbrug på energi, bedre miljø samt besparelse på drift – og lokaletilskud til foreninger og selvejende haller. Resultat af analyse foreligger medio 2015. Evt. igangsætning af investeringer ultimo 2015	%	Området analyseret i 2015 og de første energiinvesteringer er sat i værk. Videreføres i 2016 – 2018.	
Forbedret og mere effektiv administration på aftenskole- og foreningsområdet Viborg Kommune tilslutter sig webportalen aftenskole.nu, der har til formål at lette administration mv. Målet er at skabe en mere enkel og gennemskuelig model for aftenskole området, og øge antallet af digitale tilmeldinger. Tilsvarende etableres ny webadgang for lokalebooking i offentlige lokaler for foreninger m.fl. i 2014. 80 % af al booking skal ske via webportal.	%	Viborg Kommune er tilsluttet webportalen aftenskole.nu og al lokalebooking er i 2015 overgået til elektroniske løsninger.	

Grønne områder

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Grønne områder og naturpladser	8.634	8.629	8.967	8.885	-82
Andre fritidsfaciliteter	-106	-67	-26	-75	-49
Skove, bynære	440	468	409	296	-113
Skadedyrsbekæmpelse	4	6	6	6	0
I alt	**8.972**	**9.036**	**9.356**	**9.112**	**-244**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 97,4 %. Mindreforbruget udgør 0,2 mio. kr.

Mindreforbruget skyldes delvist et overført mindreforbrug fra 2014. Beløbet forventes forbrugt i 2016.

Grønne områder

Fokusområder

På politikområdet Grønne områder er der følgende fokus i budgetåret 2015:

Realisering af Natur- og Parkpolitik
Realisering af indsatsområderne i den vedtagne Natur- og Parkpolitik sker primært i to faser:

I første fase udarbejdes en Natur- og Parkplan, som er en arealanvendelsesplan. Planen skal indeholde en beskrivelse og en udmøntning af politikkens tværgående målsætninger og temaer på det geografiske niveau. Med andre ord skal planen fastlægge strategier og retningslinjer for anvendelse og konkrete mål for karakteren**,** indholdet, faciliteterne og driften i kommunens parkområder i de kommende år.

Anden fase består af løbende udarbejdelse af årlige handleplaner, der beskriver, hvilke af Natur- og Parkplanens indsatser, der skal realiseres hvor og hvornår.

Natur- og Parkplanen forventes færdiggjort i 2016. Der er i 2015 arbejdet med realisering af 22 af Natur- og Parkpolitikkens 34 indsatsområder.

Omdannelse af Sønæs
Der er i samarbejde med bl.a. Energi Viborg gennemført en omdannelse af Sønæs til en folkepark, et rekreativt område med en stor rensedam.

I 2015 er anlægsarbejdet afsluttet, og Sønæs indviet. Projektet har fået rosende omtale i landsdækkende medier og har modtaget KTC´s innovationspris, er udvalgt som et af de danske bidrag til den internationale arkitektur biennale i Venedig og var indstillet som et af 5 projekter til Dansk Landskabspris.

Udvikling af Nørresøbadet og søerne
I 2014 gennemførtes en indledende kortlægning og ideudvikling med henblik på en helhedsplan. Byrådet reserverede på det grundlag 2 mio. kr. på anlægsbudgettet for 2016. På det grundlag arbejdes der videre i 2016.

Drift og vedligehold af parker og grønne områder
Efter nogle år med større udviklingsprojekter sættes fokus på mindre vedligeholdelsesopgaver i parkerne. På baggrund af Natur- og parkplanerne kan der med en mindre indsats gennemføres nødvendige renoveringer. Det drejer sig bl.a. om beplantningsprojekt ved Ådalsvej i Skals, tyndingsprojekter i de bynære skove i Viborg (Granada, Helvegsdalen, Kokildedalen m.fl.) samt etablering af ny stiindgang til Æblehaven i Rødkærsbro.

Kantsikring af vandløb i Borgvold
Der er foretaget en udskiftning af den nedbrudte kantsikring af vandløbet i Borgvold.

Legeplads på Borgvold
Etableringen af en ny legeplads på Borgvold har været udbudt i offentlig licitation. Legepladsen forventes anlagt i maj 2016.

Udviklingsplan for legepladser
Der er arbejdet med en udviklingsplan for legepladserne i Viborg Kommune, så der sikres et bredt og inspirerende legetilbud i kommunen. Udviklingsplanen skal rumme en kortlægning af eksisterende legepladser, et idékatalog til udviklingsmuligheder og en prioriteret indsatsplan. Udviklingsplanen forventes færdiggjort i 2016.

Grønne områder

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Realisering af Natur- og Parkpolitikken (tværgående effektmål med KMU's Plan-, natur- og miljøområdet) De 33 indsatser i Natur- og Parkpolitikken skal realiseres.	20 %	Der er i 2015 arbejdet med realisering af 22 af Natur- og Parkpolitikkens 34 indsatsområder. Den samlede målopfyldelse kan vurderes til ca. 16 %	
Omdannelse af Sønæs Omdannelse af Sønæs til et nyskabende, rekreativt område med fokus på klimatilpasning, vandets kredsløb i byen, aktiviteter og læringsmiljø.	100 %	I 2015 er anlægsarbejdet afsluttet, målet nået og Sønæs indviet. Projektet har fået rosende omtale i landsdækkende medier og har modtaget KTC´s innovationspris, er udvalgt som et af de danske bidrag til den internationale arkitektur biennale i Venedig og var indstillet som et af 5 projekter til Dansk Landskabspris.	

Trafikområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Fælles formål	752	2.757	-380	1.065	1.446
Arbejder for fremmed regning	-446	-71	-72	-429	-357
Driftsbygninger og -pladser	258	209	169	206	37
Parkering	-617	-1.050	-539	-472	67
Vejvedligeholdelse	47.923	46.536	49.186	49.135	-50
Belægninger m.v.	29.552	33.039	40.132	38.052	-2.080
Kollektiv trafik	36.390	37.057	35.084	36.935	1.851
Havne og lystbådehavne	12	25	82	84	2
Park og Vejservice	-1.943	-1.624	-565	-3.052	-2.487
Vintertjeneste	13.447	14.974	14.946	14.381	-565
I alt	**125.326**	**131.852**	**138.042**	**135.905**	**-2.137**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 98,5 %. Mindreforbruget udgør 2,1 mio. kr.

Det skyldes dels et mindreforbrug på 2,4 mio. kr. på Park og Vejservice, jf. kontroludbuddet er der indarbejdet en akkumuleret besparelse på 2% årligt, dels et mindreforbrug på 0,5 mio. kr. på Vintertjenesten pga. en mild vinter. Desuden er der et merforbrug på Gadebelysning på 0,9 mio. kr. hvilket bl.a. skyldes dobbeltfakturering af energiafgifter.

Trafikområdet

Fokusområder

På politikområdet Trafik er der følgende i fokus for budgetåret 2015:

Drift

Park og Vejservice
I 2015 har der være fortsat meget fokus på at sikre den fortsatte ajourføring af data for mængder, længder og arealer, som blev kortlagt i forbindelse med udbuddet. Baggrunden for ajourføringen er, at der løbende anlægges nye infrastrukturanlæg m.v., som skal indberettes i en database, således der er mulighed for at tilrette driftsøkonomien med de stigende mængder. Hermed har der været fokus på at sikre, at budgettet ikke bliver yderligere udhulet. Gennem de løbende budgetopfølgninger har der også været meget fokus på at skabe det fornødne overskud til imødekomme det stigende effektiviseringskrav, der er en del af udbuddet.

Desuden er der gennemført en styrkelse af partnering mellem entreprisestyrerne i forvaltningen og de udførende i Park og Vejservice, idet partering er en del af udbuddet.

Trafiksikkerhedsplan
Der er iværksat analysearbejder i forbindelse med udarbejdelse af en revideret trafiksikkerhedsplan/-indsats. I analysen er der fokus på at udsøge de lokaliteter, hvor der sker en overhyppighed af trafikuheld. Det sker med henblik på at iværksætte nye fysiske tiltag på de lokaliteter, hvor Kommunen får mest trafiksikkerhed for de investerede midler. Derudover er der allerede gennemført trafiksikkerhed via kampagner og fysiske tiltag på de steder, hvor der allerede er konstateret en overhyppighed af ulykker. Desuden har der været fokus på problematikken vedrørende trafikfarlige skoleveje.

Den seneste statistik for trafikulykker viser, at vores mål i den forrige plan er overholdt, idet antallet af trafikuheld med personskade er reduceret med 43 % fra 2005 til 2012. Målet var en reduktion på mindst 40 %.
I den reviderede trafiksikkerhedsplan er sigtet være at tage udgangspunkt i de landspolitiske mål, der satser på en 50 % reduktion i 2020 i forhold til tallene fra 2009, 2010 og 2011 som et gennemsnit af de 3 år. Det er et meget flot og ambitiøst mål, som kun kan nås, hvis der fortsat afsættes midler til formålet og disse bruges målrettet. Dels at nedbringe antallet af trafikuheld med personskade og dels holde fokus på at anvende de afsatte midler på de tiltag, der giver størst effekt for den investerede krone.

Trafikplan
Udarbejdelse af den igangværende trafikplanlægning for hele Kommunen har forløbet gennem 2015 og vil fortsætte i 2016. Det skal klarlægges, hvilke udfordringer der gælder for de forskellige trafikarter, herunder bl.a.:

- om der er behov for en yderligere udbygning af modulvogntogsnettet?
- hvordan sikres bedre fremkommelighed for erhvervs- og personbilbefordringen?
- hvordan sikrer vi en stadig mere effektiv kollektiv trafik?
- skal der sættes mere fokus på vilkårene for de bløde trafikanter?

Omlægning af fortove
Mange fortove fremstår i en dårlig tilstand, og det har hidtil kun i relativ beskedent omfang været muligt at omlægge disse inden for de driftsmidler, der er afsat. I 2015 og de følgende overslags år gøres der en særlig indsats for at få lavet en mærkbar forbedring på dette felt, så borgerne i mindre omfang oplever meget ujævne fortove og faldulykker undgås. For året 2015 blev der omlagt og renoveret xx meter fortov.

Kollektiv trafik
Den kollektive trafik undergår i disse år en del forandringer. I 2015 blev Rejsekortet for alvor idriftsat og det er lykkes at få ”10 kr.’ s billetten” til at fungerer med Rejsekortet. Køreplanstrukturen i Viborg by samt en del ændringer på lokalruterne er blevet yderligere trimmet. Her har fokus været at få afstemt kørselsomfanget med brugen af den kollektive trafik. Der er set på, om der i endnu højere grad var mulighed for at benytte mindre busser i de perioder, hvor der ikke er så mange passagerer i busserne En del af dette arbejde fortsat i forbindelse med udarbejdelse af trafikplanen for Viborg Kommune.

En del af lokalruterne i Viborg Kommune blev sendt i udbud i 2015 af Midttrafik. Udbuddet var meget gunstig, idet der blev hentet ikke uvæsentlig besparelse på området.

Trafikområdet

Anlæg

Vejen i banegraven i Viborg
I 2015 blev der gennemført en detailprojektering og udbud for etablering af ny vej, stianlæg, tunneller, bro, signalanlæg, flytning af jernbanespor i banegraven syd for stationen i Viborg. Selve anlægsarbejdet forventes gennemføres i 2016 og 2017, således anlægget kan stå færdig samtidig med åbningen af det ny udbyggede regionshospital. Det har nemlig betydning, idet ankomstfaciliteterne til hospitalet bliver lokaliseret ud mod den nye vej i banegraven.

Banebyen i Viborg
Planlægningen af de nye infrastrukturanlæg i Banebyen syd for banen har pågået gennem hele 2015. Projekterne er nu under opdeling i en lang række delprojekter, så igangsætning af også den egentlige anlægs- bygningsmæssige omdannelse af Banebyen kan realiseres. Tilsvarende er der gennemført en dommerkonkurrence for kickstartprojekt for en banebro (gang- og cykelstibro), der sammenbinder Banebyen i syd med Stationsområdet nord for banen. Konkurrencen blev lavet i samarbejde med RealDania og Mercantec, idet sidstnævnte agter at opføre et stort erhvervsgymnasium umiddelbart vest for Viborg Svømmebad

Cykelstier og trafiksikkerhed
På anlægsbudgettet i 2015 og i følgende år blev der afsat midler til at forbedre forholdene for cyklister. Her er der fokus på at forbedre trafiksikkerheden og -trygheden med et særligt fokus på skoleelever. En indsats, der også bidrager til Kommunens mål om øget sundhed. Derudover kan det på sigt spare på de kommunale udgifter til skolebusbetjeningen. Endelig sigtes der - med nye anlægsmidler til at øge trafiksikkerhed - på fortsat at kunne sænke antallet af trafikuheld med personskade.

Omdannelse af torve og pladser
I 2015 blev der iværksat en række initiativer til omdannelse af en række torve og pladser med henblik på at gøre dem mere attraktive for ophold og aktiviteter.

Efter en omfattende planlægning for bedre tilgængelighed af området på og ved Nytorv i Viborg blev anlægsarbejdet igangsat og forventes at være færdig medio 2016.

I Sct. Mathias Port i Viborg blev der iværksat en planlægning for forbedringstiltag, der dels sikre en trafik fredeliggørelse af området og dels styrke områdets potentile til udendørs ophold og lejlighedsvis aktivitetsområde for events. Ultimo 2015 blev der også iværksat opfølgende anlægsarbejder på torvet. De forventes færdig i starten af 2016

Ved Tinghallen og Viborg Station blev der gennemfør en indledende trafikanalyse og -planlægning for en omdannelse af pladserne foran disse faciliteter med henblik for at få de kulturelle institutioner til at "spille sammen". Musikstedet Paletten tænkes ligeledes flyttet til dette område. I trafikanalysen og –planlægningen blev der udarbejdet en række senarier med afledte konsekvenser for løsning af de trafikale udfordringer. I 2016 arbejdes der videre med disse udfordringer og mulige løsninger

I Bjerringbro var det planen at iværksætte en fornyelse af belægning i gågadebelægningen i Storegade, men på baggrund af lokale ønsker om at få iværksat en nærmere undersøgelse af, hvilke behov der er for måske at bruge de afsatte midler anderledes i bestræbelserne på at give gågademiljøet et løft, blev projektet stillet i bero.

I Karup, Stoholm og Møldrup blev der iværksat byfornyelsesprojekter, der bl.a. omfatter forskønnelsestiltag, trafiksaneringer m.v. I 2016 og de følgende år vil disse projekter blive udmøntet i egentlige anlægsarbejder.

Gadebelysning
Der er iværksat en omfattende renovering og modernisering af gadelysnettet, således det i løbet af en kortere årrække dels lever op til de nyeste krav på belysningsområdet og dels præsterer en væsentlig energibesparelse både i armaturernes energiforbruget og i vedligeholdelsen af hele anlægget. Projektet er dog blevet forsinket som følge af en senere projektgodkendelse i EU end forudsat samt forsinkelser på leverancer på udstyret.

Byggemodning
Efter at der i en del år er foretaget byggemodninger i mindre etaper, var det forventet, at der i 2015 kunne taget hul anlæggelse af en hel ny bydel i Arnbjerg syd øst for Søndersø i Viborg. Det lykkes imidlertid ikke, idet den fornødne grundkøb endnu ikke er gennemført. Til gengæld blev der gennemført en byggemodning i Overlund.

Trafikområdet

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Fremme af cyklismen • Cykeltrafikken fremmes og antallet af cyklister stiger, hvilket ses ved, at mindst hver 5. tur foretages på cykel. • Andelen af børn, der cykler til og fra skole, stiger med 5 % - gælder for de elever, der deltager i projektet i Nordiske Cykelbyer. • Andelen af elever, som bliver kørt i bil til og fra skole, reduceres med 10 % - gælder for de elever, der deltager i projektet i Nordiske Cykelbyer. Forventet målopfyldelse inden 2020, jf. Cykelpolitik 2011-2020		Der er foretaget målinger over cykeltrafikken i Viborg over en årrække. Disse målinger viser, at årsdøgntrafikken for cyklister samlet set er svag stigende taget som et gennemsnit for årene 2012 til 2015. Den er estimeret til 2,7 % pr. år.	
Øget trafiksikkerhed i Viborg Kommune Målet er 50 % reduktion i antal personskader i trafikken på kommunevejene i Viborg Kommune i 2020 i forhold til gennemsnittet af tallene fra 2009,2010 og 2011. (Personskader forstås som summen af dræbte, alvorlig tilskadekomne og lette tilskadekomne)	For 2015 er der opnået en reduktion på ca. 38% i forhold til udgangspunktet	I 2015 viser det foreløbige indberettede tal, at der på de kommunale veje i Viborg Kommune blev dræbte 2 personer, 28 kom alvorligt til skade og 11 kom lettere til skade.	

Trafikområdet

	Mål i 2015	Resultat	
Kvalitet, komfort og værdi af kommunale veje Vejene værdi fastholdes til samme niveau som opgjort i 2010 • 75 km af de overordnede trafikveje bringes i "god stand" senest i 2015, således at alle de overordnede trafikveje er i kategorien "God stand" • 105 km af de øvrige trafikveje og lokalveje forbedres, så alle vejene af denne type mindst er i kategorien "Acceptabel stand" senest i 2018 • Der er **ingen** kommunale veje i kategorien "Kritisk stand" efter 2018.	100 % (anslået)	I forvaltningen pågår der i øjeblikket en statusopgørelse over de forskellige type kommunevejes tilstand. Det endelige resultatet for 2015 foreligger først ultimo februar 2016. Forvaltningen vurderer, at målet om at 75 km af de overordnede vej er i "god stand" senest i 2015, er opfyldt. De øvrige trafikveje og lokalvejes mulighed for at være i acceptabel stand i 2018 er udfordret, idet beløbet til etablering af nye asfalt baner er reduceret betydelig i 2016.02.01 I 2015 er der enkelte mindre betydende kommuneveje, der er i kategorien "Kritisk stand".	
Forbedret service ved synliggørelse af forventet sagsbehandlingstid i Teknik & Miljø (tværgående effektmål med KMU – Plan-, natur- og miljøområdet) Der bliver inden 8 arbejdsdage kvitteret for alle henvendelser, mundtligt eller skriftligt, og med angivelse af forventet sagsbehandlingstid. Viser det sig, at den udmeldte sagsbehandlingstid ikke kan overholdes, orienteres ansøgere om dette	100 %	Tidsfristerne overholdes på alle politikområder.	

Kommunale ejendomme

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Byggegrunde, jordforsyning*	-231	-272	-271	-366	-95
Beboelse, udlejning**	-2.942	-4.200	-4.182	-3.192	990
Erhvervsejendomme, udlejning	-286	-705	-699	32	731
Andre faste ejendomme	-1.406	781	-2.004	-4.848	-2.844
Øvrige***	2.310	2.492	2.477	2.309	-168
I alt	**-2.555**	**-1.904**	**-4.679**	**-6.066**	**-1.387**

* Boligformål - byggegrunde, erhvervsformål - byggegrunde, ubestemte ubebyggede arealer
** Incl. fælles formål, faste ejendomme
*** Byfornyelse, driftssikring af boligbyggeri og andre fritidsfaciliteter

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 129,6 %.
Mindreforbruget udgør 1,4 mio. kr.

Det skyldes dels til- og afgang af ejendomme i politikområdet og dels forpligtigelser i 2015 som følge af den ændrede boligreguleringslov. Udgiften er ikke afholdt i 2015 da vejledning mv. ikke er tilgængelig.

Kommunale ejendomme

Fokusområder

Ejendomsadministration
Området omfatter drift og administration af en række kommunale ejendomme, herunder bl.a. offentlige toiletter, beboelsesejendomme, kasernebygningerne og ledigblevne ejendomme, som enten skal sælges eller overføres til anden kommunal anvendelse.

I 2015 vil der være fokus på følgende områder:

- Målrettet driftsøkonomisk styring af politikområdets ejendomme
- Afhændelse af ledigblevne ejendomme.

Målrettet indsats for håndtering af de budgetmæssige forhold - i forbindelse med tomgangsdrift - og afhændelse af ledigblevne ejendomme.

Byfornyelse
Viborg Kommune har igangværende by- og områdefornyelsesprojekter i Vammen og Karup. Der er godkendt program og meddelt tilsagn om statsstøtte til nye områdefornyelsesprojekt i Stoholm og Møldrup. Der er meddelt tilsagn om statsstøtte til områdefornyelse i Rødkærsbro og Viborg (Banebyen)

Pulje til byfornyelse i mindre byer
Der er udmeldt en ny pulje til ansøgning om støtte til mindre projekter i henhold til strategi for udmøntning af puljen. Midlerne skal anvendes til forskønnelse af de mindre byer (alle kommunens byer bortset fra Viborg og Bjerringbro)

Til puljen Landsbyfornyelse blev der i 2014 meddelt tilsagn om statsstøtte på 7.4 mio. kr. Så er der kommunens egen finansiering på 12.3 mio. kr. til indsats i forhold til nedrivning og forskønnelse af bygninger og oprydning i landdistrikterne. Puljen er udmøntet medio 2015 og puljen er afsluttet.

Der er udmeldt tilsvarende pulje for 2015-16 på 12,2 mio. kr. Den kommunale medfinansiering på 4,9 mio. kr. fremgår af anlægsbudgettet for 2015. Puljen skal være udmøntet senest medio 2016, men vil blive søgt forlænget.

Indsatsen sigter mod en højnelse af boligstandarden i landsbyerne. Puljemidlerne giver både mulighed for istandsættelse af nedslidte ejendomme og nedrivning af boliger, hvor boligstandarden er ringe. Indsatsen vil dermed medføre, at landsbyerne i højere grad vil opleves attraktive som bosætningsmulighed.

Derudover meddeles der kontant støtte til bevaringsværdige lejeboliger efter byfornyelseslovens kap. 3 og 5, og til bevaringsværdige andels- og ejerboliger efter kap. 4.

I tredje kvartal 2015 er der sket præmiering af smukke bygninger.

Såfremt der iagttages nye bygninger, der skal sikres bevaret, indberettes disse til SAVE-systemet (register over bevaringsværdige bygninger).

Kommunale ejendomme

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Udbygning af sociale relationer samt fysisk forskønnelse i landsbyerne • Igangsætning af to områdefornyelsesprojekter i Viborg Kommune (Møldrup og Stoholm). • Udbygning af sociale relationer i landsbyer med områdefornyelse. Projektperioden er 5-årig med evaluering i 2020.	25 %	Der var forventet at der i fortsættelse af tilsagnet kunne have været iværksat skitseprojektering – dette er ikke sket.	
Økonomisk ansvarlig udlejning af kommunale udlejningsejendomme Det skal sikres, at bruttodriftsomkostningerne på kommunale udlejningsejendomme som minimum kan dækkes af lejeindtægterne.	100 %	Effektmålene opfyldes.	

Forsyningsområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Generel administration	-21	0	664	0	-664
Ordninger for dagrenovation - restaffald	-4.448	-1.531	-2.364	-4.344	-1.980
Ordninger for glas, papir og pap	-1.797	-2.022	-1.759	-2.241	-482
Ordninger for farligt affald	30	395	455	-249	-704
Genbrugsstationer	-2.296	-3.334	-2.577	210	2.787
Øvrige ordninger og anlæg	-4.624	-4.045	-5.051	-6.434	-1.383
I alt	**-13.155**	**-10.537**	**-10.632**	**-13.057**	**-2.425**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 122,8 %. Mindreforbruget udgør 2,4 mio. kr.

Det skyldes hovedsageligt faldende priser på deponeringsegnet affald (blandet deponi og asbest) og forbrændingsegnet affald samt overskudsdeling på gasindvindingsanlæg fra Energi Viborg.

Det skal dog bemærkes, at der har været et merforbrug på genbrugsstationerne på ca. 2,8 mio. kr., idet afsætning af jern afventer forventede bedre priser på markedet i 2016. Den mindre indtægt herfra udgør ca. 3,1 mio. kr. i 2015.

Forsyningsområdet

Fokusområder

På politikområdet "Forsyning" er følgende fokusområder igangsat for 2015. Flere elementer i 2015 har fortsat været afventende, idet affaldshåndteringsplanen 2014 - 2019 blev endeligt godkendt i Byrådet den 16. december 2015.

Strategien for indsamlingsordningerne
Nye rammer for dagrenovationsindsamling har afventet godkendelse af affaldshåndteringsplanen og vil blive iværksat primo 2016. Strategien for indsamlingsordningerne fastsættes ud fra miljøøkonomiske analyser og undersøgelser af potentielle fremtidsscenarier.

Informationsstrategi på affaldsområdet
En nytænkning af Viborg Kommunes informationsstrategi på affaldsområdet er igangsat i 2015, hvorefter initiativer løbende vil blive implementeret i perioden frem til 2018. Strategien omfatter udvikling af digitale nyhedsbreve, sms service, mobile informationssites, mulighed for online køb af service samt visualisering af affaldsmængder og affaldsudvikling m.m.

Genbrugsstationer
Det er ultimo 2015 fundet ny placering til genbrugsstationen i Bjerringbro. Pladsen forventes færdigetableret medio 2016.

Øgede krav til miljøhensyn
For alle indsamlingsordninger fastsættes øgede krav til miljøhensyn som f.eks. transport i forbindelse med udbud af dagrenovationsindsamlingen m.v.

Farligt affald
Der er fortsat fokus på at undersøge indsamlingsmuligheder for farligt affald fra private hudholdninger. Desuden er samarbejdet med andre aktører på området øget i 2015.

Forsyningsområdet

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Kvaliteten af affaldsordninger Kvaliteten skal fastholdes eller stige jf. brugertilfredsheden med Kommunens affaldsordninger. En høj brugertilfredshed anses som direkte indikator for, at Kommunens affaldsordninger benyttes. Niveauet ønskes fastholdt eller forbedret uanset ændringer, der foretages i Kommunens affaldsordninger herunder prioriteringer i miljø, økonomi og service. Målt er at minimum 92% af borgere i Viborg Kommune er tilfredse med Revas' dagrenovationsordning.	100 %	Målet vurderes at være opfyldt. Der er sidst foretaget brugerundersøgelse for dagrenovationsområdet i 2013. Der arbejdes løbende med at fastholde og forbedre dagrenovationsordningen i Viborg Kommune. Større ændringer har afventet godkendelse af affaldshåndteringsplanen som endeligt blev godkendt ultimo 2015. Disse ændringer vil blive implementeret primo 2017. Der vil herefter blive iværksat en opfølgende tilfredshedsundersøgelse. Der er i 2015 foretaget genbrugspladsundersøgelse, hvor kundetilfredsheden for erhvervene er opgjort til 91,3%	
Genanvendelse af husholdningsaffald Den procentmæssige fordeling af affald til hhv. genanvendelse, forbrænding og deponering, skal påvirkes så der opnås nationale mål jf. den nationale ressourcestrategi på 50 % genanvendelse af alt husholdningsaffald i 2022. Fra 2012 til 2022 skal der ske en stigning i den genanvendelige mængde husholdningsaffald fra 30 % til 50 %. En øgning af genanvendelsen forventes at stige i "ryk" ved indførelse af nye ordninger og/eller fraktioner. I tabellen er stigningen dog illustreret ved en gradvis stigning, da de konkrete tiltag i planperioden endnu ikke er fastlagt tidsmæssigt.	90 %	Målet vurderes at være delvist opfyldt. Den opgjorte genanvendte mængde af husholdningsaffald hos Revas i 2015 udgør ca. 31 %, Samlet for Viborg Kommune er tallet senest opgjort for 2013 via Affaldsdatasystemet (ADS) og viser en genanvendelsesprocent på 30,5 % Med implementering af affaldshåndteringsplanen primo 2017 forventes genanvendelsesprocenten at stige.	

Plan-, natur og miljøområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Grønne områder og naturpladser	518	434	932	660	-272
Naturforvaltningsprojekter	4.691	6.778	7.026	4.711	-2.315
Skove	975	699	701	1.068	367
Vandløbsvæsen	4.835	5.087	5.130	4.909	-221
Miljøbeskyttelse m.v.	3.843	3.378	4.147	3.719	-428
Skadedyrsbekæmpelse	-304	-114	-110	822	932
I alt	**14.558**	**16.262**	**17.826**	**15.889**	**-1.937**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 89,1 %. Mindreforbruget udgør 1,9 mio. kr.

Det skyldes primært et mindreforbrug på Naturforvaltningsprojekter. Naturforvaltningsprojekter gennemføres efter frivillighedsprincippet, hvilket indebærer en tidskrævende proces, der ofte medfører forsinkelser.

Endvidere er der et mindreforbrug på Gudenåkomiteen, som søges overført til Silkeborg Kommune, der har overtaget sekretariatsopgaven.

Der har i 2015 været et merforbrug på skadedyrsbekæmpelse (rotter). Dette er der budgetteret for i 2016, hvor der er indregnet en takstforhøjelse.

Plan-, natur og miljøområdet

Fokusområder

Vand- og Natura 2000 planer
Den kommunale del af de statslige Vand- og Natura 2000 planer gennemføres i form af realisering af de kommunale handleplaner.

Arbejdet med 1. generation af de statslige Vand- og Natura 2000 planer er gennemført planmæssigt og der er udarbejdet høringssvar til 2. generation af Vand- og Natura 2000 planer

Viborg Naturpark
De overordnede rammer for naturparken er som planlagt vedtaget af Byrådet i 2015. Planlægningen af konkrete delprojekter i naturparken er i gang, og der er nedsat et brugerråd til at medvirke ved realisering af delprojekter og den videre udvikling af Naturparken.

Realisering af Natur- og Parkpolitik
Den vedtagne Natur- og Parkpolitik realiseres. Dette sker primært i to faser:

I første fase udarbejdes en Natur- og Parkplan (arealanvendelsesplan). Planen skal indeholde en beskrivelse og en udmøntning af politikkens godkendte tværgående målsætninger og temaer på det geografiske niveau. Med andre ord skal planen fastlægge konkrete mål for karakteren, indholdet, faciliteter og driften i kommunens forskellige naturområder i de kommende år.

Anden fase består af løbende udarbejdelse af årlige handleplaner, der beskriver, hvilke af Natur- og Parkplanens indsatser, der skal realiseres hvor og hvornår.

Natur- og Parkplanen forventes færdiggjort i 2016. Der er i 2015 arbejdet med realisering af 22 af Natur- og Parkpolitikkens 34 indsatsområder.

Klimatilpasningsplan
Energi Viborg Vand færdiggjorde i 2015 kortlægning for kloak i ca. 100 byer, supplerende udpegning af risikoområder og afklaring af indsatsbehov i risikoområderne

Viborg Kommune har i 2015 udarbejdet:
- Prioritering af indsatsen i de udpegede risikoområder

I 2016 udarbejdes:
- Samlet handlingsplan med:
    - Økonomi og finansiering
    - Samlet prioritering af indsats
    - Udarbejdelse af tillæg til kommuneplanen

Strategisk energiplanlægning
Der udarbejdes en strategisk energiplan, som skal sikre Byrådet overblik og styringsmulighed over energiområdet samt fremme dialog og samarbejde mellem forskellige aktører inden for energiområdet. Det bliver en samlet plan for Viborg Kommunes fremtidige udvikling på energiområdet under hensyntagen til ønsket om at være uafhængig af fossile brændstoffer.

Arbejdet sker i en arbejdsgruppe bestående af varmeværker og kommunen. Desuden er der nedsat otte temagrupper bestående af varmeværker og andre relevante aktører, som kortlægger udviklingsmuligheder og scenarier for fremtidig produktion og forsyning af henholdsvis el og varme samt evt. brug af lokale ressourcer.

Plan-, natur og miljøområdet

Miljøtilsyn
Implementering af ny bekendtgørelse om miljøtilsyn, der er vedtaget medio 2013, er fortsat i 2015. Bekendtgørelsen indeholder bestemmelser om omfang og indhold af miljøtilsyn og afløser den tidligere aftale mellem KL og miljøministeren.

De nye bestemmelser om tilsyn medfører, at der skal udføres et større antal tilsyn på de virksomheder, hvor der enten er en øget risiko for forurening af omgivelserne eksempelvis på grund af beliggenhed, eller hvor der er konkrete problemer med at overholde de gældende bestemmelser.

Derudover er der nye krav om tematilsyn og krav om offentliggørelse af tilsynsrapporter.

Der er udført miljøtilsyn og offentliggjort tilsynsrapporter i overensstemmelse med tilsynsbekendtgørelsens bestemmelser.

Miljøgodkendelser
Der var forventet behandlet ca. 35 ansøgninger om miljøgodkendelse for husdyrbrug og ca. 10 tilladelser til udvidelser på husdyrbrug. Der er i 2015 behandlet 37 miljøgodkendelsessager vedrørende husdyrbrug, 11 tilladelsessager og 14 arealgodkendelsessager.

Der var forventet behandlet ca. 95 anmeldelser om dyrehold eller anlæg efter husdyrlovens anmeldeordning. Der er behandlet 65 anmeldelsessager.

Der var forventet behandlet 10-15 ansøgninger om miljøgodkendelse for erhvervsvirksomheder. Der er færdigbehandlet 5 ansøgninger og 12 sager er under behandling.

Affaldsressourceplan
Implementeringen af ny affaldsressourceplan var forventet igangsættes i samarbejde med Revas. Planen blev godkendt i december 2015, hvorfor implementeringen først for alvor igangsættes i 2016.

Planlægning
Der er planlagt for omdannelse af 25% af arealet i Baneby.

Plan-, natur og miljøområdet

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Realisering af Natur- og Parkpolitikken (tværgående effektmål med TU's Grønne områder) De 34 indsatser i Natur- og Parkpolitikken skal realiseres.	20 %	Der er i 2015 arbejdet med realisering af 22 af Natur- og Parkpolitikkens 34 indsatsområder. Den samlede målopfyldelse kan vurderes til ca. 16 %	
Forbedret spildevandshåndtering Antallet af problemhændelser på renseanlæggene er reduceret med 40% i 2025 i forhold til 2013-niveau.	0 %	Byrådet vedtog 3. september 2014 en ny spildevandsplan. Forvaltningen har i 2015 i overensstemmelse med planen udarbejdet en række tillæg til planen, der sikrer at Energi Viborg Vand kan arbejde planmæssigt med realiseringen af planens indsatser.	
Forbedring af vandmiljø, biodiversitet mv. De projekter som Viborg Kommune er forpligtet til at gennemføre jf. Statens Vandplaner skal være gennemført med udgangen af 2015.	Løbende målopfyldelse, se delmål i effektmålsskabelon	De kommunale opgaver i forbindelse med realiseringen af 1. generation forløber planmæssigt og i overensstemmelse de fastlagte tidsplaner. I forhold til de nationale tidsplaner, er der dog forsinkelser bl.a. forårsaget af den forsinkede endelige vedtagelse af første generations vandplaner.	
Forbedret service ved synliggørelse af forventet sagsbehandlingstid i Teknik & Miljø (tværgående effektmål med TU – Trafikområdet) Der bliver inden 8 arbejdsdage kvitteret for alle henvendelser, mundtligt eller skriftligt, og med angivelse af forventet sagsbehandlingstid. Viser det sig, at den udmeldte sagsbehandlingstid ikke kan overholdes, orienteres ansøgere om dette	100 %	Tidsfristerne overholdes.	

Plan-, natur og miljøområdet

	Mål i 2015	Resultat	
Forbedret bymiljø via etablering af Baneby Viborg Der er vedtaget lokalplaner for omdannelse af 50% af arealet senest i 2017.	100%	Der er vedtaget eller igangsat planlægning for ca. 60% af omdannelsesområdet. Denne andel forventes at være vedtaget senest i 2017.	
Forhindre sundhedsskadelig forurening Sundhedsskadelig forurening fra virksomheders og husdyrbrugs emissioner, støj, lugt, affald, spildevand mv. forhindres ved at udføre regelmæssige tilsyn i overensstemmelse med bestemmelserne i miljøministeriets tilsynsbekendtgørelse.	Målet er opfyldt	Der er udført regelmæssige tilsyn i overensstemmelse med miljøministeriets tilsynsbekendtgørelse.	

Uddannelse, handel og innovation

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Udvalget for uddannelse, Handel og Innovation	476	2.004	1.826	611	-1.215
I alt	**476**	**2.004**	**1.826**	**611**	**-1.215**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 33,5 %. Mindreforbruget udgør 1,2 mio. kr.

Forskellen på oprindelig budget 2015 og korrigeret budget 2015 består af overførsel af mindreforbrug fra 2014 samt 700.000 kr., der er overført til Kulturudvalget til afholdelse af udgifter til Viborg Animations Festival.

Forbruget i 2015 består bl.a. af udgifter til Midtbyforum, Uddannelses Boot Camp, Kur- og Sundhedsturisme og Markedsføring af Viborg (International Billboard Painting). Det har resulteret i et mindreforbrug i 2015 på 1,2 mio. kr.

Uddannelse, handel og innovation

Fokusområder

Udvalget har i 2015 haft fokus på en række forskellige tiltag:

Animation, herunder ny strategi, Viborg Animations Festival og en animeret Viborg-figur har været temaer for udvalgets arbejde.

Udvalget har også, sammen med Børne- og Ungdomsudvalget samt Social- og Arbejdsmarkedsudvalget, VIBORGegnens Erhvervsråd samt øvrige uddannelsesaktører i Viborg Kommune planlagt og afholdt Uddannelses Boot Camp, der har medført vedtagelsen af en ny uddannelsesstrategi for Viborg Kommune med tilhørende handlingsplaner.

I 2015 blev Viborg Kommune officielt optaget i Xarxa-netværket. Øvrigt internationalt samarbejde, herunder opfølgning på Viborg Kommunes engagement i Jordan m.v. har også været temaer for udvalgets arbejde.

Da udarbejdelsen af uddannelsesstrategien har fyldt relativt meget for udvalget, blev det besluttet at udskyde formuleringen af en ny international strategi til 2016.

Udvalget har sammen med Viborg Handel nedsat Midtbyforum med henblik på aktivitetsskabelse i Viborg midtby og har desuden også engageret sig i udviklingen af Bjerringbro Midtby – en proces, der forventes yderligere forstærket i løbet af 2016.

I den sidste del af 2015 har udvalget brugt ressourcer på at udarbejde et oplæg til civil integrationsindsats, der implementeres i 2016.

Endelig har udvalget løbende forholdt sig til en række sager om nye tiltag, herunder medfinansiering heraf.

Uddannelse, handel og innovation

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Animation	100 %	De opstillede mål er nået. Der mangler alene effektmåling på de udarbejdede produktioner	
Internationalisering	80 %	Viborg Kommunes internationale arbejde er fulgt løbende. Der er dog ikke udarbejdet en ny international strategi i 2015 grundet fokuseret arbejde med uddannelsesstrategien.	
Udbud og efterspørgsel efter erhvervsuddannelser	80 %	Den uddannelseskonference, der var planlagt til 2014 blev først afholdt i 2015. Dette har udskudt muligheden for bl. a. fokuseret af arbejde på at tiltrække nye uddannelser. Der samarbejdes generelt med vidensinstitutioner, hvor det er formålstjenligt.	

Beredskabsområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1000. kr. (2015 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2014	Budget 2015	Korr. Budget 2015	Regnskab 2015	Afvigelse
Redningsberedskab	16.871	17.060	17.841	16.763	-1.078
I alt	**16.871**	**17.060**	**17.841**	**16.763**	**-1.078**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 94 %. Mindreforbruget udgør 1,1 mio. kr., som skyldes indtægter ved sekundære ydelser.

Beredskabsområdet

Fokusområder

Responstider på udrykning

I henhold til den risikobaserede dimensioneringsplan har Byrådet vedtaget brandvæsenets udrykningstider – tiden fra alarmen er modtaget på brandstationen fra 112-alarmcentralen til brandvæsenet møder på det pågældende skadested, enten til brand, ulykke, forurening m.m.

Udrykningstiden til bymæssig bebyggelse må maksimalt være 10 min. eller 18 min. overalt i kommunen. Herudover er der fokus på Beredskabslovens bestemmelse om, at der maksimalt må gå 5 min. fra en alarm til 1. brand- eller redningskøretøj forlader brandstationen

Udrykning til blinde alarmer

Nedbringelse af antallet af blinde alarmer med 10 % vil give en økonomisk gevinst, da der til hver blind alarm mindst udkaldes 5 mand med en minimumsbetaling på 2 timer samt udkald af min. 3 køretøjer. Ligeledes vil der opnås en positiv effekt af, at der ikke så ofte bliver kaldt ud til ingen verdens nytte, samt det faktum at det udkaldte beredskab er bundet til en blind alarm og herfor ikke disponibel til en reel alarm.

Optimering af beredskabets indsatser

Jf. "Den Risikobaserede Dimensioneringsplan" for beredskabet er der udfærdiget en udrykningsinstruks der anviser sammensætningen af udrykningen til forskellige årsagskoder der modtages fra Politiets Alarmcentraler (112) ved alarmering.

Årsagskoderne angiver kategorien af hændelser hvortil der skal fremsendes forskellige personalegrupper og forskelligt materiel og køretøjer.
Det er vigtigt, at der i førsteudrykningen afsendes det korrekte antal brandmænd, materiel og køretøjer, til indsats straks efter ankomst på skadestedet.

Det skal løbende vurderes om udrykningsinstruksen skal ændres med hensyn til personel, materiel eller køretøjer, således at der til stadighed opnås den mest optimale udnyttelse af beredskabets ressourcer både indsatsmæssigt og økonomisk.

Dialogbaseret brandsyn

I medfør af den risikobaserede dimensioneringsplan er der fokuseret meget på det forebyggende område igennem dialog med de enkelte virksomheder, institutioner med flere under brandsynene. Herfor er det vigtigt at alle brandsyn bliver nået med effektivitet og kvalitet.

Der skal hvert år indberettes til Beredskabsstyrelsen, hvorvidt de planlagte brandsyn bliver nået, og hvilke påtaler og henvisninger der bliver givet. Beredskabsstyrelsen oplyser hvert år på deres hjemmeside status på kommunernes brandsyn.

Beredskabsområdet

Effektmål

	Mål i 2015	Resultat	
Responstider på udrykninger			
Der må maksimalt gå 5 min. fra modtagelse af en 112 alarm på brandstationen indtil 1. brandkøretøj forlade brandstationen.	81 %	Afgangstiden på 5 min. blev overholdt i 81 % af udrykningerne. En lille forbedring i forhold til 2014. De udrykninger hvor de 5 min. ikke blev overholdt er mest på omegnsstationerne, hvor det er svært at få mandskab der kan møde indenfor normal arbejdstid. Afgangstiden efter henholdsvis 6 min. = 91 %, 7 min. = 96 % og 8 min. = 99 %.	
Der må maksimalt gå 10 min. fra modtagelse af en 112 alarm på brandstationen indtil 1. brandkøretøj er fremme på skadestedet i tættere bebyggede områder (jf. Beredskabsstyrelsens definition på tættere bebyggede områder).	96 %	Brandvæsenet opfylder i 96 % af udkaldene den udrykningstid på 10 min. i tættere bebyggede områder, som er vedtaget af byrådet i forbindelse med godkendelsen af den risikobaserede dimensioneringsplan.	
Der må maksimalt gå 18 min. fra modtagelse af en 112 alarm på brandstationen indtil 1. brandkøretøj er fremme på skadestedet uanset skadestedets beliggenhed i kommunen.	94 %	Brandvæsenet opfylder i 94 % af udkaldene den udrykningstid på 18 min. i tættere bebyggede områder, som er vedtaget af byrådet i forbindelse med godkendelsen af den risikobaserede dimensioneringsplan	
Dialogbaseret brandsyn.			
10 % reduktion i påtaler, henvisninger og henstillinger, der bliver givet efter et brandsyn, i hvert af budgetårene 2015 – 2018. Reduktionerne tager udgangspunkt i det antal mangler der er konstateret efter brandsynene i 2012.	6 %	Reduktion i antallet af påtaler, henvisninger og henstillinger efter brandsyn er faldet med 6 % i forhold til 2012.	
Udrykning til blinde alarmer			
Nedbringelse af antallet af blinde alarmer med 10 %	100 %	Antallet af udkald til blinde alarmer er i 2015 faldet med 20 % fra 205 udkald i 2014 til 163 udkald i 2015.	

Beredskabsområdet

	Mål i 2015	Resultat	
Optimering af beredskabets indsatser.			
Ud fra de 600 - 650 udfærdigede udrykningsrapporter om året, kan der bl.a. ses, At der bliver afsendt for lidt/ for meget mandskab til visse indsatser, At der straks efter Indsatslederens ankomst til skadestedet rekvireres køretøjer/ materiel til visse indsatser, At der sker tekniske fejl ved visse udkald, At beredskabet bliver alarmeret til opgaver der ligger uden for beredskabets opgaveportefølge. Alle fejldisponeringer skal undersøges og analyseres, for at der efterfølgende kan iværksættes foranstaltninger til at imødekomme gentagne fejl. Der har siden medio 2012 ligget i Indsatslederens opgave at vurdere på om den pågældende indsats har været optimal. Vurderingen påføres udrykningsrapporten Fejldisponeringerne forventes at være halveret efter 2014.	40 %	Fejldisponeringerne er i 2015 faldet med 40 %. Der foretages løbende evaluering af disponeringerne.	

Note 1 Skatter, tilskud og udligning

Beløb i mio. kr. (- = indtægt)	Budget 2015	Korr. budget 2015	Regnskab 2015	Regnskab 2014
Kommunal indkomstskat	-3.652,0	-3.652,0	-3.652,1	-3.616,8
Selskabsskat	-38,4	-38,4	-38,4	-39,3
Anden skat pålignet visse indkomster	0,0	-4,1	-4,4	-1,7
Grundskyld	-259,1	-261,3	-260,3	-251,1
Anden skat på fast ejendom	-17,0	-19,0	-18,2	-18,8
Samlede skatter i alt	**-3.966,5**	**-3.974,8**	**-3.973,3**	**-3.927,8**
Udligning og generelle tilskud	-1.238,5	-1.241,0	-1.254,7	-1.317,3
Udligning og tilskud vedr. udlændinge	28,7	28,7	28,7	29,5
Kommunale bidrag til regionerne	12,0	12,0	12,0	11,8
Sektorspecifikke udligningsordninger	0,0	0,0	0,0	0,0
Særlige tilskud	-310,3	-297,4	-286,7	-194,6
Tilskud og udligning i alt	**-1.508,1**	**-1.497,7**	**-1.500,6**	**-1.470,6**
Refusion af købsmoms	**0,0**	**-0,3**	**-4,5**	**0,8**
Skatter, tilskud og udligning i alt	**-5.474,6**	**-5.472,7**	**-5.478,5**	**-5.397,6**

Viborg Kommunes samlede indtægter på skatter, tilskud og udligning viser et regnskab for 2015 på 5.478,5 mio. kr. I forhold til det korrigerede budget på 5.472,7 mio. kr. er der en mindreindtægt på 5,8 mio. kr. Denne afvigelse skyldes dels færre indtægter på grundskyld og anden skat på fast ejendom, forårsaget primært af tilbagebetalinger grundet fejl i statens ejendomsskattesystemer, dels nogle tekniske justeringer af indtægterne fra tilskud og udligning, samt refusion af købsmoms.

Hovedparten af skatteindtægterne kommer fra personskatterne, som beregnes ud fra kommunens udskrivningsgrundlag og kommunens udskrivningsprocent for indkomstskat. Udskrivningsgrundlaget for 2014 er stort set opgjort på nuværende tidspunkt. Væksten i udskrivningsgrundlaget i Viborg ligger ca. 0,4 procentpoint under landsgennemsnittet, hvilket har været tendensen siden finanskrisens start i 2008. Den vigende udvikling i udskrivningsgrundlaget betyder lav vækst i skatteprovenuet.

Udligning og generelle tilskud består af landsudligningen, af tilskud som ugunstig stillet kommune, og af tilskud i form af nye opgaver, samt en rest fordelt efter folketal. Viborg Kommune har i 2015 fået en højere andel af tilskudspuljen som ugunstig stillet kommune end tilfældet var i 2014. Dette hænger blandt andet sammen med den vigende vækst i skatteprovenuet. Endvidere har kommunen i 2015 modtaget ca. 9 mio. kr. mere i udligning af selskabsskatten end tilfældet var i regnskab 2014.

Særlige tilskud består hovedsageligt af et tilskud til omstilling af folkeskolen (38,2 mio. kr.), et beskæftigelsestilskud (134,7 mio. kr.) og ældretilskud (26,7 mio. kr.). Beskæftigelsestilskuddet er midtvejs- og efterreguleret negativt for i alt 21,9 mio. kr. i 2015, hvilket er den primære forklaring på forskellen mellem budget 2015 og regnskab 2015 for posten "særlige tilskud".

Viborg Kommune har fra 2010 til 2015 valgt statsgaranti. Det betyder, at skatter, tilskud og udligningsbeløb er fastsat af staten. Der vil således ikke komme en efterregulering af skatter, tilskud og udligning for 2015.

Note 2 Personaleoversigt

Personaleoversigt over antal medarbejdere, omregnet til fuldtidsansatte. Ekskl. elever, personer i beskæftigelsesordning, løntilskud, seniorjob mv.

Sammendrag pr. hovedkonto:	2014	2015
Byudvikling, bolig og miljøforanstaltninger	133	133
Forsyningsvirksomheder m.v.	37	39
Transport og infrastruktur	106	106
Undervisning og kultur	1.634	1.726
Sundhedsområdet	139	159
Sociale opgaver og beskæftigelse	3.674	3.732
Fællesudgifter og administration m.v.	747	754
I alt	**6.469**	**6.649**

Den samlede lønudgift i 2015 udgør 2.681 mio. kr.

Beløbet er inkl. de selvejende institutioner, der er optaget i Viborg Kommunes regnskab.

Note 3 Driftsudgifter fordelt på politikområder

Beløb i 1.000 kr. (- = indtægt/overskud)	**Budget 2015**	**Korr. budget 2015**	**Regnskab 2015**	**Afvigelser**
Økonomi- og erhvervsudvalget	**569.174**	**605.544**	**531.275**	**-74.269**
Politisk organisation	91.822	91.791	49.244	-42.547
Administrativ organisation	429.406	464.911	430.841	-34.070
Facility management	47.946	48.842	51.190	2.348
Børne- og ungdomsudvalget	**1.595.503**	**1.619.200**	**1.569.108**	**-50.092**
Skoler og klubber	884.194	895.169	873.420	-21.749
Dagtilbud	411.098	427.154	412.267	-14.887
Ungdomsskoler	16.369	16.833	16.035	-798
Tandpleje	33.888	33.725	32.938	-787
Familieområdet	232.793	233.308	220.698	-12.610
Overførselsområdet	17.161	13.011	13.750	739
Ældre- og sundhedsudvalget	**1.047.750**	**1.091.404**	**1.062.675**	**-28.729**
Ældreområdet	679.557	685.803	671.030	-14.773
Sundhedsområdet	368.193	405.601	391.644	-13.957
Social- og arbejdsmarkedsudvalget	**1.652.048**	**1.678.593**	**1.705.912**	**27.319**
Arbejdsmarkeds- og overførselsområdet	735.265	771.184	784.804	13.620
Beskæftigelsestilbud	10.392	14.884	12.313	-2.571
Socialområdet	430.738	424.894	440.251	15.357
Pensioner og boligstøtte	475.653	467.631	468.544	913

Note 3 Driftsudgifter fordelt på politikområder

Beløb i 1.000 kr. (- = indtægt/overskud)	**Budget 2015**	**Korr. budget 2015**	**Regnskab 2015**	**Afvigelser**
Kultur- og fritidsudvalget	**159.646**	**164.772**	**161.230**	**-3.542**
Kultur	83.110	84.125	82.701	-1.424
Folkeoplysning og idrætsanlæg	76.536	80.647	78.530	-2.117
Teknisk Udvalg	**138.984**	**142.719**	**138.952**	**-3.767**
Grønne områder	9.036	9.356	9.112	-244
Trafikområdet	131.852	138.042	135.905	-2.137
Kommunale ejendomme	-1.904	-4.679	-6.066	-1.387
Klima- & Miljøudvalget	**5.725**	**7.194**	**2.832**	**-4.362**
Plan-, natur- og miljøområdet	16.262	17.826	15.889	-1.937
Forsyningsområdet (nettoindtægt)	-10.537	-10.632	-13.057	-2.425
Udvalget for Uddannelse, Handel og Innovation	**2.004**	**1.826**	**611**	**-1.215**
Uddannelse, iværksætteri og internationalisering	2.004	1.826	611	-1.215
Beredskabskommissionen	**17.060**	**17.841**	**16.763**	**-1.078**
Beredskabsområdet	17.060	17.841	16.763	-1.078
NETTODRIFTSUDGIFTER I ALT	**5.187.894**	**5.329.093**	**5.189.357**	**-139.736**

Note 4 Renter

Beløb i mio. kr.	Budget 2015	Korr. budget 2015	Regnskab 2015
Likvide beholdninger	-2,0	-7,0	-7,7
Kortfristede tilgodehavender	-1,0	-1,2	-1,3
Langfristede tilgodehavender	-1,0	-0,8	-0,7
Udlæg vedrørende forsyningsvirksomheder	0,1	0,1	0,0
Kortfristet gæld	1,0	1,1	1,2
Langfristet gæld	24,8	22,7	17,6
Kurstab og kursgevinster	0,0	1,0	1,0
Garantiprovision	-1,7	-1,7	-1,6
Renter i alt	**20,2**	**14,2**	**8,4**

Renteniveauet i 2015 har generelt været lavere end forudsat ved budgetlægningen. Det har betydet, at renterne på den langfristede gæld er blevet væsentlig mindre i forhold til de budgetterede renteudgifter.
En væsentlig del af den likvide beholdning er i 2015 placeret i Porteølge Managementaftaler (formuepleje), hvilket har forbedret afkastet i forhold til det budgetterede. Kurstab skal ses i sammenhæng med afkastet på Porteølge Managementaftalerne.
.

Note 5 Overførsel af ikke-forbrugte driftsmidler

Beløb i 1.000 kr. (- = overskud)	Afvigelse i regnskab	Overføres til 2016				Overføres til 2017	Overføres ikke**
		Decentrale enheder	Centrale enheder	Eksterne puljemidler*	I alt		
Økonomi- og erhvervsudvalget	**-74.269**	**-3.145**	**-19.329**	**0**	**-22.474**	**-7.482**	**-44.312**
Politisk organisation	-42.547	0	-1.988	0	-1.988	-3.982	-36.577
Administrativ organisation	-34.070	-3.247	-16.952	0	-20.199	-3.500	-10.371
Facility management	2.348	102	-389	0	-287	0	2.636
Børne- og ungdomsudvalget	**-50.831**	**-32.348**	**-7.676**	**-406**	**-40.430**	**-10.400**	**0**
Skoler og klubber	-21.749	-19.257	909	-1	-18.349	-3.400	0
Dagtilbud	-14.887	-9.927	-2.555	-405	-12.887	-2.000	0
Ungdomsskoler	-798	-798	0	0	-798	0	0
Tandpleje	-787	-787	0	0	-787	0	0
Familieområdet	-12.610	-1.579	-6.030	0	-7.609	-5.000	0
Ældre- og sundhedsudvalget	**-28.729**	**-15.338**	**-509**	**-1.611**	**-17.458**	**0**	**-11.272**
Ældreområdet	-14.773	-14.196	-409	-555	-15.160	0	387
Sundhedsområdet	-13.957	-1.142	-100	-1.056	-2.298	0	-11.659
Social- og arbejdsmarkedsudvalget	**12.786**	**-1.842**	**6.756**	**-671**	**4.243**	**0**	**8.545**
Beskæftigelsestilbud	-2.571	-1.842	-752	25	-2.569	0	0
Socialområdet	15.357	0	7.508	-696	6.812	0	8.545
Kultur- og fritidsudvalget	**-3.542**	**-354**	**-2.040**	**0**	**-2.394**	**-1.147**	**0**
Kultur	-1.424	-961	-463	0	-1.424	0	0
Folkeoplysning og idrætsanlæg	-2.117	607	-1.577	0	-970	-1.147	0
Teknisk Udvalg	**-3.767**	**-3.052**	**-716**	**0**	**-3.768**	**0**	**0**
Grønne områder	-244	0	-244	0	-244	0	0
Trafikområdet	-2.137	-3.052	915	0	-2.137	0	0
Kommunale ejendomme	-1.387	0	-1.387	0	-1.387	0	0
Klima- & Miljøudvalget	**-1.937**	**0**	**-1.937**	**0**	**-1.937**	**0**	**0**
Plan-, natur- og miljøområdet	-1.937	0	-1.937	0	-1.937	0	0
Udvalget for Uddannelse, Handel og Innovation	**-1.215**	**0**	**-1.215**	**0**	**-1.215**	**0**	**0**
Uddannelse, iværksætteri og internationalisering	-1.215	0	-1.215	0	-1.215	0	0
Beredskabskommissionen	**-1.078**	**-1.078**	**0**	**0**	**-1.078**	**0**	**0**
Beredskabsområdet	-1.078	-1.078	0	0	-1.078	0	0
Netto total	**-152.582**	**-57.157**	**-26.666**	**-2.688**	**-86.511**	**-19.029**	**-47.042**

*Projekter med eksterne puljemidler.
**Incl. aktivitetsbestemt medfinansiering på Sundhedsområdet og over-/underskud i ældreboligafdelinger under Ældreområdet og Socialområdet.

Note 6 Overførsel af ikke-forbrugte anlægsmidler

Beløb i 1.000 kr. (- = overskud)	**Ikke forbrugt 2015**	**Overføres til 2016**	**Overføres ikke**
Skattefinansieret område			
Økonomi- og erhvervsudvalget	8.904	9.181	277
Børne- og ungdomsudvalget	37.023	36.814	-209
Ældre- og Sundhedsudvalget	11.433	11.460	27
Social- og Arebjdsmarkedsudvalget	11.816	11.827	11
Kultur- og fritidsudvalget	29.315	28.102	-1.213
Teknisk Udvalg	53.111	53.813	702
Klima- & Miljøudvalget	10.712	10.719	7
Beredskabskommissionen	964	876	-88
Skattefinansieret område i alt	**163.278**	**162.792**	**-486**
Jordforsyningsområdet			
Økonomi- og erhvervsudvalget	3.224	-101	-3.325
Teknisk Udvalg	37.517	36.729	-788
Jordforsyningsområdet i alt	**40.741**	**36.628**	**-4.113**
Forsyningsvirksomheder			
Klima- & Miljøudvalget	22.294	9.541	-12.753
Forsyningsvirksomheder i alt	**22.294**	**9.541**	**-12.753**
Anlæg i alt	**226.313**	**208.961**	**-17.352**
Indskud i Landsbyggefonden			
Grunkapitalindskud mv.	18.686	17.621	-1.065
Driftsstøttelån mv.	9.441	9.441	0
Indskud i Landsbyggefonden i alt	**28.127**	**27.062**	**-1.065**
Overføres i alt	**254.440**	**236.023**	**-18.417**

Til sammenligning med overførslen af anlægsmidler på 209 mio. kr. til 2016, så blev der overført anlægsmidler på 177,1 mio. kr. fra 2014 til 2015. Af væsentlige beløb, som ikke overføres til 2016, er der under jordforsyningen et restbeløb på 3 mio. kr. vedrørende køb af jord. På forsyningsområdet overføres de 12,8 mio. kr. ikke, fordi de tilsvarende projekter allerede er indarbejdet i anlægsbudgettet for 2016.

Note 7 Aktier og andelsbeviser m.v.

Ejerandele i selskaber	2015		
	Ejerandel procent	Egenkapital mio. kr.	Kommunens andel mio. kr.
KnowHowz A/S	77,4	9,8	7,6
HMN Naturgas I/S	6,7	1.957,5	131,4
Karup Lufthavn A.m.b.a.	12,0	17,0	2,0
Energi Viborg A/S	100,0	2.630,0	2.630,0
I alt		**4.614,3**	**2.771,0**

Kommunens ejerandel i selskaber opgøres efter den indre værdis metode. Den indre værdi i et selskab er dets egenkapital. Metoden indebærer, at der i balancen skal indregnes en andel af selskabets indre værdi svarende til kommunens ejerandel.

De indregnede ejerandele i balancen er opgjort i henhold til senest aflagte årsregnskab for de selskaber, som kommunen har kapitalandele i.

Note 8 Langfristede tilgodehavender

Deponering
Ud af de samlede langfristede tilgodehavender på 218,3 mio. kr. udgør deponerede beløb 101,3 mio. kr. Heraf udgør de 40,6 mio. kr. for meget hjemtaget i lån i 2015, og de 21,4 mio. kr. rest deponeringen i forbindelse med udbetaling af udbytte fra Energi Viborg A/S i 2008. Den resterende deponering vedrører lejemål på Vestervangsvej til Work4You m.fl. samt deponering i forbindelse med låneoptagelse i Bjerringbro Idrætspark, Skals Hallen og Viborg Produktionsskole.

Indskud i Landsbyggefonden
Indskud i Landsbyggefonden skal ifølge gældende regler ikke værdiansættes i kommunernes balance. Indskuddet udgør 292 mio. kr. ultimo 2015.

Øvrige langfristede tilgodehavender
Øvrige langfristede tilgodehavender udgør 125,7 mio. kr. Der er i regnskabet foretaget nedskrivninger af forventede tab på disse langfristede tilgodehavender jf. gældende regler med tilsvarende nedskrivning af gælden i forhold til statens andel af de nedskrevne tilgodehavender. Den nominelle værdi, de samlede nedskrivninger samt bogført værdi fremgår af nedenstående tabeller (mio. kr.).

	Nominel værdi	Nedskrivning i 2015	Bogført værdi
Tilgodehavender hos grundejere	0,2	0,0	0,2
Udlån til beboerindskud	22,0	-2,9	19,1
Andre langfristede udlån og tilgodehavender	103,5	-5,8	97,7
I alt	**125,7**	**-8,7**	**117,0**

	Nominel værdi	Nedskrivning i 2015	Bogført værdi
Anden gæld *	-23,7	4,1	-19,6
I alt	**-23,7**	**4,1**	**-19,6**

*Statens andel af nedskrivningen på udlån til beboerindskud og andre langfristede udlån

Note 9 Tilgodehavender

Beløb i mio. kr.	2014	2015
Tilgodehavender hos staten	26,3	31,5
Korfristede tilgodehavender i øvrigt	102,4	102,5
Mellemregning mellem årene	115,2	142,5
I alt	**243,9**	**276,5**

Tilgodehavende hos staten på 31,5 mio. kr. vedrører tilgodehavende momsrefusion på 16 mio. kr. samt refusionstilgodehavender på 15,5 mio. kr.

Kortfristede tilgodehavender i øvrigt på 102,5 mio. kr. vedrører registrerede tilgodehavender i kommunens debitorsystem og andre tilgodehavender. Kommunens restancer i debitorsystemet er steget med 4,9 mio. kr. fra 2014 til 2015.

Mellemregning mellem årene avendes ved årsskiftet som periodeafgrænsningskonto for udgifter og indtægter, som afholdes eller indbetales i gammelt regnskabsår, men som vedrører nyt regnskabsår.

Note 10 Finansieringsoversigt

Beløb i mio. kr.	Regnskab 2014	Regnskab 2015
Likvide beholdninger primo:	**59,2**	**224,7**
Tilgang		
- Låneoptagelse	68,4	104,7
- Øvrige finansforskydninger	16,8	-22,1
- Deponering, i henhold til lånebekendtgørelsen	27,1	-39,0
- Kursregulering af oligationer	3,5	-7,1
Anvendelse		
- Årets resultat	113,4	-119,6
- Afdrag på lån	-63,7	-70,5
Ændring af likvide aktiver (- = forbrug)	**165,5**	**-153,5**
Likvide beholdninger ultimo	**224,7**	**71,2**
Den gennesnitlige likviditet opgjort efter kassekreditreglen	**451,2**	**443,0**
Den disponible likviditet	**125,1**	**64,2**

Gennemsnitlig likviditet opgjort efter kassekreditreglen	**451,2**	**443,0**
Overførte driftsbevillinger	-100,6	-105,5
Overførte anlægsbevillinger (inkl. indskud i Landsbyggefonden)	-193,7	-236,0
Mellemværende med Revas (- = Revas har penge tilgode)	-31,8	-37,3
Disponibel likviditet	**125,1**	**64,2**

Likvide beholdninger ultimo
Den anførte likvide beholdning ultimo er udtryk for beholdningen den 31. december.

Den gennemsnitlige likviditet opgjort efter kassekreditreglen
Likviditeten efter kassekreditreglen opgøres som gennemsnittet over de seneste 12 måneder af de daglige saldi på de likvide konti. Den anførte gennemsnitlige likviditet er opgjort pr. 31. december og er således udtryk for den gennemsnitlige beholdning pr. dag i hele regnskabsåret.

Den disponible likviditet
Den disponible likviditet er udtryk for, hvor stor en andel af den gennemsnitlige likviditet, der ved årets udgang ikke er bundet i overførte bevillinger vedrørende drift og anlæg samt mellemværende med Revas (forsyningsvirksomheder).

Note 11 Udvikling i egenkapitalen

Beløb i mio. kr.	2014	2015
Egenkapital Primo	**3.400,2**	**4.071,2**
+/- udvikling i modposter til takstfinansierede aktiver	1,1	-1,2
+/- udvikling i modposter til selvejende institutioners aktiver	-1,1	2,0
+/- udvikling i modposter til skattefinansierede aktiver	-5,8	226,2
+/- udvikling i modposter til reserve for opskrivning	60,8	-30,0
+/- indskud i Landsbyggefonden, tilbageført	268,3	292,0
+/- udvikling på balancekontoen, inkl. primokorrektioner	347,6	-664,3
+/- resultat iflg. regnskabsopgørelsen	113,4	-119,6
+/- regulering vedr. forsyningsvirksomhedernes finansielle resultat	-6,8	-6,6
+/- op- og nedskrivning af aktier og indskud i selskaber m.v.	15,4	2,5
- afskrivninger af restancer	-2,3	-2,8
+/- reguleringer af hensættelser, tjenestemands-pensioner og arbejdsskadeforsikring mv.	506,6	-250,7
+/- tilgodehavender med tilbagebetalingspligt	-0,1	6,9
+/- reserve for opskrivninger	0,0	0,0
+/- gæld vedr. anskaffelser af aktiver via leasingkontrakter	-1,0	11,5
+/- afdrag på leasingkontrakter	0,7	0,7
+/- tilbageførsel af indskud i Landsbyggefonden	-285,2	-299,1
+/- øvrige	6,8	-7,1
Årets bevægelser på balancekontoen i alt	347,6	-664,3
Egenkapital ultimo	**4.071,2**	**3.895,9**

Note 12 Hensatte forpligtelser

Beløb i mio. kr.	2014	2015
Ikke forsikringsdækkede tjenestemandspensioner	549,2	789,1
Arbejdsskader	104,5	115,5
Åremålsansættelser	1,0	1,3
Ikke afgjorte retssager med erstatningskrav	0,5	0,0
I alt	**655,2**	**905,9**

Ikke forsikringsdækkede tjenestemandspensioner
Saldoen på 789,1 mio. kr. udgør kommunens gældsforpligtelse i form af pensionstilsagn, der ikke er forsikringsmæssigt afdækket. Opgørelsen af den ikke afdækkede pensionsforpligtelse foretages aktuarmæssigt på baggrund af forudsætninger om en pensionsalder på 62 år og en grundlagsrente på 2 pct. Pensionsforpligtelsen skal opgøres årligt, og som minimum genberegnes aktuarmæssigt hvert 5. år. Der er senest indhentet en aktuar beregning pr. 31. december 2013. Stigningen skyldes regulering af forpligtelsen i tidligere amtsansatte tjenestemænd, der ikke er genforsikret.

Arbejdsskader
Viborg Kommune er selvforsikret for arbejdsskader. Saldoen på 115,5 mio. kr. udgør den beregnede fremadrettede forpligtelse for kommunen til udbetaling af allerede indtrufne arbejdsskader.

Arbejdsskadeforpligtelsen skal opgøres årligt og skal som minimum genberegnes aktuarmæssigt hvert 5. år. Der er senest indhentet en aktuar beregning pr. 31. december 2013, som danner baggrund for den opgjorte forpligtelse i regnskabet.

Note 13 Langfristede gældsforpligtelser

Beløb i mio. kr.	2014	2015
Langfristet gæld excl. ældreboliger og finansielt leasede aktiver	749,2	796,9
Langfristet gæld vedrørende ældreboliger	398,6	385,6
Langfristet gæld vedrørende finansielt leasede aktiver	83,7	71,5
I alt	**1.231,6**	**1.254,0**

Fordeling mellem fast og variabel forrentning	2014	2015
Fast	457,2	510,3
Variabel	292,0	286,6
I alt	**749,2**	**796,9**

Fordeling på valuta	2014	2015
DKK	749,2	796,9
EUR	0,0	0,0
I alt	**749,2**	**796,9**

Finansiel leasing	2014	2015
Viborg Stadion - tribune	24,9	24,3
IT udstyr til skoler	18,2	12,1
IT udstyr i øvrigt	39,6	34,3
Biler	1,0	0,8
I alt	**83,7**	**71,5**

Udvikling
I 2015 er der optaget lån på 104,7 mio. kr. De samlede afdrag på lån i 2015 (incl. lån til ældreboliger) udgør 70,0 mio. kr. Derudover er der foretaget indeksregulering på 0,5 mio. kr.
.

Note 14 Kortfristede gældsforpligtelser

Beløb i mio. kr.	2014	2015
Kortfristet gæld til staten	-20,5	-19,6
Korfristede gæld i øvrigt	-502,1	-519,6
I alt	**-522,6**	**-539,2**

Kortfristet gæld til staten udgør statens andel af kommunens registrerede tilgodehavender vedrørende beboerindskudslån, tilbagebetalingspligtig kontanthjælp mv.

Kortfristet gæld i øvrigt på -519,6 mio. kr. vedrører gæld til leverandører mv. på -111,8 mio. kr. og øvrige mellemregningsforhold på -101,7 mio. kr. Den resterende del på ca. -306 mio. kr. vedrører forskydning mellem årene i kortfristet gæld.

Note 15 Kautions- og garantiforpligtelser samt eventualrettigheder

Beløb i mio. kr.	Ultimo 2015	Ultimo 2014
A. Almindelige kautions- og garantiforpligtigelser		
1. Kraftvarmeværker	189,2	243,5
2. Fjernvarmecentraler	76,9	81,8
3. Vandværker	0,3	0,4
5. Idræts- og kulturformål	13,1	14,2
6. Andre lokale selskaber og institutioner	8,1	9,9
7. Vej, kloak, vand, fjernvarme og boligindskudslån	0,0	0,0
I alt A	**287,6**	**349,8**
B. Kautionsforpligtigelser vedr. boligforanstaltninger undtaget boligindskudslån m.v.		
1. Garanti for statslån	0,0	0,0
2. Regaranti for statslån	48,3	59,2
3. Anden kommunal garanti for lån til bolig- og institutionsbyggeri	633,7	665,1
I alt B	**682,0**	**724,3**
C. Opsat momsforpligtigelse vedr. udstykningsregnskaber	**0,0**	**13,5**
D. Eventualrettigheder	0,0	0,0
E. Lån hvor Viborg Kommune hæfter solidarisk	**2.185,6**	**2.417,7**

Note 16 SWAP – aftaler

Kontrakt	Aftale tidspunkt	Modpart	Oprindelig hovedstol	Valuta	Nom. restgæld DKK 31. december 2015	Markedsværdi DKK 31. december 2015	Udløbstidspunkt	Renteforhold
Nr. 1021015/1287112	1. juli 2011	Nordea Bank Finland	98.000.000	DKK	80.000.000	-18.047.201	13. december 2035	Variabel til fast på 3,67% p.a.
Nr. 1132214/1459111	6. juli 2012	Nordea Bank Finland	118.286.000	DKK	101.388.000	-6.849.039	14. november 2036	Variabel til fast på 2,04% p.a.
Nr. 1132218/1459121	6. juli 2012	Nordea Bank Finland	78.900.000	DKK	67.854.000	-16.453.783	9. februar 2037	Variabel til fast på 3,77% p.a.
Nr. 1160437/1510225	24. oktober 2012	Nordea Bank Finland	150.000.000	DKK	115.384.615	-6.221.722	30. oktober 2025	Variabel til fast på 1,73% p.a.
Nr. 1207860/1600091	22. marts 2013	Nordea Bank Finland	50.000.000	DKK	38.461.538	-1.735.145	30. oktober 2025	Variabel til fast på 1,5625% p.a.
Nr. 1605069/2217363	16. december 2015	Nordea Bank Finland	92.200.000	DKK	92.200.000	-747.122	17. december 2040	Variabel til fast på 1,5920% p.a.

Grundlaget for hver af ovennævnte swaps er en kontrakt om at bytte betalingsstrømme i en aftalt periode. Samtlige Viborg Kommunes swaps er renteswaps, hvorved renteprofilen konverteres fra en variabel rente til en fast rente.

Formålet med indgåelse af swap-aftaler er bl.a. at opnå en rentebesparelse samt opnå budgetsikkerhed i form af en fast rente i en årrække uden at ændre kommunens oprindelige låneportefølje. Herved undgås omkostninger til konvertering mm.

Markedsværdien, der er afhængig af markedsrenten, vil som udgangspunkt være 0, når aftalen indgås. Undervejs i løbetiden vil den svinge afhængig af, hvad der sker med markedsrenten. Kommunens renteswaps har en samlet negativ markedsværdi ved udgangen af 2015 på 50,1 mio. kr. Årsagen til den negative markedsværdi er, at der fortsat har været et lavt renteniveau i 2015.

Note 17 Udførelse af opgaver for andre myndigheder

Ifølge reglerne i budget og regnskabssystemet skal kommunerne i årsregnskabet udarbejde en oversigt over udførelse af opgaver for andre myndigheder

Viborg kommune har i 2015 ikke udført opgaver for andre myndigheder.

Revisionspåtegning

Kommuneoplysninger

Kommune	Viborg Kommune Prinsens Alle 5 8800 Viborg	
	Telefon:	87 87 87 87
	Telefax:	87 87 90 00
	Hjemmeside:	www.viborg.dk
	E-mail:	viborg@viborg.dk
	Hjemsted:	Viborg
	Regnskabsår:	1. januar – 31. december 2015
Borgmester	Torsten Nielsen	
Kommunaldirektør	Lasse Jacobsen	
Revision	PricewaterhouseCoopers Skelagervej 1A 9000 Aalborg	